

Revi LALIT

Rs. 20.00

d e k l a s

Enn Piblikasyon Lagazet Lalit deklas

No. **141**
ZIYET 2020
UT 2020

EDITORIAL
ENN LEPOK
RAR KI NU
PE TRAVERSE

Paz 3

DOSYE
LEPIDEMI
KORONA

Paz 5

SKANDAL
TENNDER
CEB

Paz 21

ME 75 - ME 2020
45 AN DEPI
SULEVMAN
ETIDYAN

Paz 27

DOSYE
BIDZE

Paz 20

LOR LAMONTE HITLER
ek
LAMONTE TRUMP

Paz 33

REPONS A NAD SIVARAMEN:
KONT STATI KI
GLORIFYE ESKLAVAZ

PAZ 37

KONTENI

Nimero 141

Ziyet 2020 - Ut 2020

EDITORIAL: Enn Lepok Rar ki nu pe Traverse	3
Sif Maladi Koronavirus	4
Dosye Lepidemi Korona	
Leson Pandemi Covid-19	5
Leson Politik depi Lokdawn	6
Gran Sulevman Leve enpe Partu	8
Nuvo Lalwa otur Covid-19, Covid Act ek Quarantine Act	9
Lapolis U.S.A. Tuy Otur 1,000 dimunn sak Lane	9
Retur a Lesansyel	12
Sis Temwaynaz Travay Pandan Konfinnman	14
Temwaynaz lor Work from Home	14
Demand LALIT anver Minis Agro-Lindistri	15
Ver enn Program Klas Travayer	17
Manze, Lapey, Lasante pu tu Dimunn pu Tultan	17
Trump Akile, Zwe "Pa Mwa sa, Li sa"	18
Raym-Layn pu Lepidemi dan Leta Zini	19
Jabaljaz & Bulbak	20
Skandal Tennder CEB: Minis Collendaveloo Revoke	21
Dosye Bidze	
Kot Sekirite Alimanter dan Bidze?	20
Komanter lor Bidze	23
Bidze: Ki Sanzman dan Sistem Pansyon?	23
Kot Kreasyon Anplwa dan Bidze?	23
Bidze: Lor Lozman	24
LALIT an Aksyon - Spesyal Lokdawn	24
Fet Travay: Mesaz Internasyonal	25
CHAGOS: Desizyon Nasyon Zini lor Map Ofisyel Chagos	27
Me 75-Me 2020: 45 an depi Sulevman etidyan	27
Bukriyyu: The BLack Jacobins par CLR James	31
Latelye Fit Argiman: Intel ki pe dir sa	32
Lor Lamonte Hitler ek Lamonte Trump	33
Kimanyer pu Kapav Integre enn Nuvo Analiz Politik depi enn Dokimanter	36
Repons a Nad Sivaramen: Kont Stati ki Glorifye Esklavaz	37
Moman Kle dan lalit Palestinn	38

PIBLIYE E INPRIME PAR LALIT,
153 RUT RWAYAL, GRNW,
PORT LOUIS, REPUBLIK MORIS.

RS 20-

WWW.LALITMAURITIUS.ORG TEL 208 2132 EK 208 5551 LALITMAIL@INTNET.MU
YOUTUBE CHANNEL: LALITMAURITIUS SOUNDCLLOUD CHANNEL: LALITMAURITIUS

Enn Lepok Rar ki nu pe Traverse

Nu tu finn viv enn imans bulversman depi dernye Revi Lalit. Enn lepok rar. Sa bulversman la, par so natir mem – enn viris ki finn pran rezidans dan imin – finn vinn obliz nu tu vinn pli internasyonalist. Viris pa respekte frontyer. Li ed nu get nu bul later kuma enn sel antite, ki esansyel pu nu kontrol lepidemi la, e anmemtan li osi ed nu pu evit lezot kriz pli menasan ankor: kriz polisyon, kriz extinksyon. Li osi ed nu pu truv neseseite pu ki demantel tu zarm nikleer, akoz sa osi menas nu tu, atraver frontyer nasyonal. Pandan konfinnman, finn ena plizir menas lager ki ena danze nikleer: ant Leta Zini ek Lasinn, enn kote, Kore Dinor, lot kote, osi byin ki ant Lind ek Pakistann, enn kote, Lasinn, lot kote. Alor, internasyonalism vinn enn neseseite.

Kontradiksyon

Anmemtan e dan direksyon opoze, frontyer nasyonal finn ferme. Alor, nu pe viv sa kontradiksyon la. Nu nepli gayn drwa vwayaze. Alor, par definisyon, finn ena enn sertin repli nasyonalist. Pa zis sa. Sak individi, ubyin opizale sak fami, finn bizin repli lor li-mem, akoz li ti nesese fer lokdawn. Sa uver tu posibilite pu represyon par Leta vinn pli grav, akoz nu tro izole pu riposte. Me, drolman kan nu finn oblize repliye kumsa, buku dant nu finn ariv konn nu vwazin ek vwazinaz pli byin. Anmemtan finn anfet ena buku manifestasyon parmi lokdawn. Alor, vreman nu pe viv enn lepok rar.

Defi pu sistem lasante

Nu finn viv deklansman enn nuvo lepidemi, enn pandemi mondyal mem, ki finn fer buku dimunn malad, buku dimunn mor, inpe partu dan lemond. Maladi Koronaviris,

Desin Banksy, Omaz Ners

Kovid-19, finn amenn sistem lasante lor bor kolaps dan buku pei – mem dan pei devlope kuma Litali, Lespayn ek Leta Zini. E nu finn aprann buku zafer lor linportans pu lepep antye kan ena enn bon sistem lasante gratis ek egal an plas, e osi kan ena enn bon sistem prevantif deza an plas ki kapav retras kontak pu kal propagasyon maladi la. Nu finn aprann so kontrar: pli enn pei ena sistem lasante baze lor klinik prive ek dokter prive, pli enn pei ena enn sistem medsinn prevantif pati e san finansman, pli pei la a-zenu, dan sans ki so sistem menase par kolaps.

Dan Moris, gras-a nu sistem lasante piblik gratis ek iniversel ek tu so staf, ki finn reysi debruye, gras-a nu sistem Biro Saniter ki ena lexpertyans 60 an retras dimunn ki kapav-et ena malarya, gras-a sa trio dokter

ki finn gid pei (Gudjadhur, Gaud, Musango), gras a tu travayer esansyel (transpor, ramas salte, elektrisite, dilo, telekom ek lezot) e sirtu gras-a konpreansyon ek koperasyon lamas dimunn Moris, e malgre enn kominikasyon aflizan depi Guvernman Jugnauth, Moris pe reysi kop byin (ziska ler) dan sa kriz grav kote lasante la. Get nu lartik ki swiv editorial la. Problem ki reste, se eski nu pu kapav amelyor sistem lasante piblik ek lasante prevantif dan lavenir?

Lekonomi kapitalist mondyal pre pu kolaps

Sa lepidemi la finn obliz tu Guvernman ferm tu seksyon lekonomi ki pa esansyel, pu kal propagasyon Kovid-19. Kot Guvernman pa azir, kuma dan Leta Zini kot Trump pa finn azir, Guverner ek Lemer dan lokal *governnmennt* finn azir, e mem patrona, li-mem, finn oblize al ferm so lantrepriz.

Alor, nu finn gayn tu pei diviz an-de: seki fer travay esansyel, e leres ki kapav aret al travay, o-mwin pu enn tan, e zot finn res konfine lakaz.

Sistem kapitalis mondyal ti deza an-kriz depi kolaps 2008, e sa lepidemi la finn aksantye kriz la.

Zordi buku prodiksyon finn arete, pe sey rebran, ubyin pre pu re-arete, inpe partu dan lemond. Pu klas travayer kriz ekonomik vedir: lisansiman, somaz, eviksyon e agravasyon problem lozman, anmemtan ki represyon ogmante. Anmemtan, kan sistem kapitalist pe rebran, li pe pli donn puvwar “kapitalist

finansye” ki pa dan prodiksyon ditu, e ki pe akseler larwinn ki sistem kapitalist pe amene. Preve pu sa, li dan lefet ki stok-exchennj rebran, monte anflès, zis akòz bann gouvènmàn pe inprim larzan, sipa andete; stok-exchennj inn perdi mem enn sanblan relasyon ar prodiksyon.

Kote Moris, lekonòmi pei pli an detres. Li enn lekonòmi totalman depandan lor lektèyer. Li ti deza frazil net. Sektè turism, li finn kolaps. Pa mem truve kan e kimanyer li pu rebran. Tekstil paret pre pu dan leral. Sektè ofshor finn rant dan kriz akòz Linyon Ewopein finn kumans met Moris lor “lalist nwar” kote blansiman larzan. Sektè disik li deza telman an-kriz ki, si u ekut byin kuma enn ti-lay lor miray bordrum patron tablisman, u kapav tann enn manb Bord dir, “*Ca ne se peut pas continuer comme ça, bonhomme!*” E seki pli grav ladan, Gouvènmàn na pena okenn plan, okenn stratezi, okenn propozisyon pu lekonòmi. E la, Gouvènmàn nepli kapav zis swiv patron tablisman parski bann la, zot osi, pe perdi lespwar dan kann. Sistem kapitalist finn vinn enn esek.

Anfet, tu pe montre ki bizin enn revolusyon sosyal pu kumans prodir seki nesese, e amenn enn sosyete egaliter. Li sinp. Tu seki bizin se organize pu fer li.

Get nu lartik lor kriz dan lekonòmi kapitalist.

Leta de Syez otur Parti de-drwat

Mem kan ankor tuzur ena lok-dawn, diferan degre konfinnman partu dan lemond, finn ena enn imans sulevman popiler kont Leta dan buku pei dan lemond. Sa pankor

arive dan Moris.

Tu sa imans vag rebelyon ek mitinnri ti kumanse dan Leta Zini, dan enn lavil Minneapolis, kot lapolis ti tuy enn dimunn an-piblik, e kot kikenn ti kapte krim la lor video. Sulevman finn vinn lor plizir size anmemtan:

- Kont britalite polisyer.
- Kont institisyon lapolis, li-mem, pu kup so bidze, swa disbennd li.
- Kont rasism sistemik.
- Kont kolonyalism ki surs rasism, e mem kont stati kolonyal ki dominn lespas piblik.
- E parfwa, mem kont sistem kapitalist ki responsab kolonyalism ek rasism ek vyolans par ofisyè Leta.

Form sulevman

Sulevman finn pran tu kalite form. Finn ena manifestasyon pasif, sulevman kot finn atak stasyon lapolis, kot finn met dife dan komers, e kot finn ena piyaz oportunist. Sak fwa, manifestasyon pasif finn re-eturne. Dimunn an-ord, sakenn avek so mask lor so figir, avek enn zefor gard inpe distans sosyal, finn desann dan lari. Sulevman finn fane, dabor, dan tu lavil – mem so pli tipti – dan Leta Zini, e finn reperkite dan gran lavil partu dan lemond. Get nu lartik lor la.

Me, li enn moman pu konpran neseseite enn koerans politik, enn seri demand, revandikasyon profon, pu inifye enn tel muvman. Par exanp, kont rasism sistemik, *Lalit* ek bann lorganizasyon dan *Muvman Kont Kominalism* (MAK) depi bann lane 1994-5 finn popilariz demand pu reparasyon pu esklavaz. Get nu sayt, “*Reparations for Slavery*”. E nu finn devlop bann demand

spesifik kont vyolans polisyer, plis enn seri “protokol” pu diferan profesyon pu anpes kover-ep pu tortir. Get nu lartik lor la pli divan.

E pu laviktwar, demand bizin al pli lwin. Li nesese ena demand pu gayn akse a later, later pu kreasyon anlwa, travay pu tu dimunn ubyin enn rant mansyel pu tu dimunn, pu lozman ki pa ser pu tu dimunn, pu lasante iniversel ek gratis ot-nivo. Se sa kalite program ki atak inegalite sistemik. Nu pe rod egalite pu kontrol “stok” dibyin lor bul later. Pa mwins. Kuma poem la dir: *Nu’le pa plis ki bul later* – pu nu tu.

29 Zin 2020

Sif Koronavirus

Fini gayn 10 milyon ka teste pozitif pu maladi nuvo viris korona dan lemond. Fini gayn plis ki demi milyon mortalite.

Leta Zini pei pli afekte ziskaler: 2.6 milyon teste pozitif, e 128,000 mor. Sa vedir pei sanse pli devlope e pli ris dan lemond, ena enn-kar ka, enn-kar mortalite dan lemond.

Maladi la, li ena plizir spesifisite ki rann li danzere pu sosyete imin:

- Li ena enn peryod inkibasyon ki kapav 14 zur, kan dimunn pe fann maladi la san kone.
- Li ena buku dimunn ki pa gayn sintom tro remarkab, alor zot osi, zot pe fann maladi san kone.
- Li ena enn gran varyete lefe, depi asintomatik ziska mortel.
- Pena ni vaksin, ni tretman pu vremen ralanti viris la.
- To mortalite li ase for pu riske fer sistem lasante dan enn pei kolaps net. Lerla, pa kapav sweyn okenn maladi ni dimunn ki finn fer aksidan

Leson Pandemi Kovid-19

Pandemi Kovid-19 inn fane dan tu pei lemond.

Sa realite la, par li-mem, finn amenn enn konsyans internasyonalist.

Premye Leson

Maladi la, li finn fer nu trov klerman ki nu form parti enn sel limanite. Sa, premye leson Kovid-19. *Bizin ena enn lespri internasyonalist* kuma nu dan *Lalit* tultan ankuraze. Li implike ki nu rezet nasyonalism ek kominalism, e plito viz enn meyer lavi pu tu imin dan lemond. Sa li sirtu inportan parski ena enn realite politu dan listwar, dan sa moman presi la, dan direksyon lekotr: sak pei finn ferm so frontyer. Alor, par definisyon, ena enn repli lor nasyonalism. Kuran nasyonalist deza finn lev latet dan plizir pei – e anplis ena osi, par nesessite konfinnman, enn repli individyel dan lafami.

Dezyem Leson

Dezyem leson finn vinn byin vit osi. Pei kot ena enn sistem swin lasante piblik plito egaliter, avek enn Biro Saniter plito byin devlope, zot finn kapav fer fas lepidemi pli byin: Lasinn, Kore Disid, Repiblik Moris, Nuvel Zeland, Lalmayn, Island, Ostrali e bann pei Nordik. Leta Zini, mem li sipozeman enn pei byin ris, aköz li pena enn sistem swin lasante piblik ki egaliter, me enn sistem komersyal ki striktire otur “maladi” pa otur “lasante”, e aköz so sistem prevantif finn trov so bidze kupe net par Trump, li finn vinn pei kot ena plis ka, e kot ena osi plis lamor. Enn kar tu ka, enn kar tu mortalite, zot dan USA. Brezil finn swiv. Alor, *leson 2: Bizin ranforsi sistem lasante iniversel ek gratis akote enn bon departman lasante piblik* (otur Biro Saniter). Tu lezot parti meynstrim promuvwar privatizasyon servis lasante. *Lalit li kont privatizasyon*, alor li vo lapenn ankuraz dimunn ki reflesi pu zwenn enn brans LALIT.

Trwazyem Leson

Trwazyem leson li liye. Dan pei kot ena lider macho de-drwat –

mazinn Trump, Bolsonaro, Modi, Boris Johnson – laba maladi la finn propaze buku. Sa li aköz lider de-drwat macho gayn difikilte ekut konsey epidemiolojist ki konn predir letandi lepidemi la dan diferan senaryo. Li osi aköz, fransman, lider macho byin avoy promne si dimunn malad, swa mor, purvi lekonomi paret pe fer byin, purvi zot res opuvwar. Boris Johnson ti inpe korize kan li-mem li finn malerezman tom byin malad ar Kovid-19, me so koreksyon ti vini enpe tar. Lerla, mem kan li adres problem la pli byin, kan li al met dibut enn sistem “retras kontak”, anplas li devlop sistem lasante piblik iniversel (NHS) ki deza ena dokter zeneralist pu sak fami, desantralize, ki li fer? Li donn enn konpayni prive pu rul “retrasman” tu lor baz enn bann Apps santralize, ki pa pe futi travay byin, e ki riske “trak” dimunn anplas retras dimunn. Kote Moris, pei la finn fer byin, malgre Guvernman MSM-ML-Transfiz so move kominikasyon (atraver transfiz ki kandida bati MSM Zouberr Joomye ek Pravind Jugnauth, limem). Sa li anparti aköz Pravind Jugnauth, dan so faver, pa enn macho. (Ti kapav ena enn lider macho dan MSM.) Anfet, Pravind Jugnauth finn permet sa trio, Dr Gujadhur, Dr. Gaud ek Dr. Laurent Musango, devlop stratezi pu mat lepidemi la, mem vinn koze lor MBC-TV e explik e konvink dimunn. *Leson 3: Bizin zwenn enn parti politik ki pena risk sipaki “lider macho” danzere.*

Katriyem leson

Katriem leson, sa maladi spesifik la so lefe li vremen diskriminatwar anver diferan grup dan sosyete:

- Pli dimunn aze, pli li expoze.
- Zom pli expoze ki fam.
- Dimunn ki deza sufer dyabet, tansyon, las ubyin lezot maladi pumon, seki lor dyaliz, seki HIV pozitiv, seki pe swiv tretman simio

pu kanser, fam ansint, zot tu pli expoze.

- Dimunn ki res dan sere, alor pa kapav gard distans sosyal pli expoze; dimunn ki so travay obliz li travay koste ar lezot dimunn.

- Dimunn ki expoze (pli pre e pli suvan) ar dimunn ki malad ubyin deza pozitiv: travayer dan lopital, lanbilans, hom sirtu, me osi travayer ki distribye manze ki li atraver NEF, lapolis, ubyin sipermarse, tu seki apel “servis esansyel”, parski zot, zot pa kapav res lakaz pu protez zot ek zot fami. *Leson 4: Sa vedir, nu bizin tultan organiz sosyete pu sutenir seki pli expoze a danze.* Dan ka Kovid-19, sa vedir bizin pran swin dimunn aze, sex maskilin, dimunn ki ena kit maladi ki rann li pli expoze, fam ansint ek travayer esansyel. Travayer esansyel, zot tu, bizin anplwaye permanan – avek sekirite anplwa – pu ki sosyete montre respe pu sa travay expoze la. Li pa normal, par exanp, pu expek ki enn travayer NEF ubyin enn firm ramas sallte, pu al expoz so lasante (e pu so fami) kan, kuma li ete, li anplwaye lor kontra selman, e sa par enn konpayni prive dan lekel guvernman tu simpleman ena aksyon.

Sinkyem leson

Sinkyem leson, enn leson pli planeter: nuvo kalite viris kuma sa Koronaviris, zot pu ena tandans pu sote depi spiyshiz kot zot abitye ar enn ki pli peple, setadir rant dan popilasyon imin, pli suvan ki avan, pli popilasyon imin pran zot abita natirel, raptis zot terin viv. Alor, nu bizin kapav kit buku lespas pu later re-vinn dan-bwa, nu bizin ena enn popilasyon imin rezonab (ki pa tro gran) e nu bizin respekete tu kreatir lor later. *Leson 5: Bizin aret polisyon, protez lanatir dan so lansanb.*

LC

Leson politik depi lokdawn

Pu kontenir lepidemi finn bizin fer dimunn res lakaz.

Dan Moris pandan plis ki 2 mwa finn ena lokdawn.

Plis ki lamwatye popilasyon bul later ti viv dan rezim konfinnman andan lakaz.

Nu fini get leson lepidemi li-mem dan premye lartik apre Editoryal,

asterla nu get

ki leson nu kapav tire depi lokdawn?

Frazilite kapitalism

Depi plizir deseni kapitalism pe dominn e kontrol preske totalite aktivite imin lor bul later. Kan gran mazorite dimunn dan laplipar pei inn bizin res lakaz, inpe kumadir su enn *house arrest*, sa finn paraliz sistem ekonomik kapitalis. Parski pu sistem la opere, travayer oblize sorti, al travay pu enn lapey e bizin osi sorti, al depans zot saler pu aste seki nesese, e osi aste tu kalite prodwi ek servis siperfli.

Alor lokdawn finn fors tu lantrepriz, apar servis esansyel, aret rule. Restoran, lotel, bato krwazyer aret anplas. Buku lar ek spor arete, akoz teat, sinema, stad tu ferme. Laplipar avyon, trin, metro, bis, mem buku loto, res dan garaz. Enn sel ku enn sistem antye azenu e lor rebor kolaps. Kapitalism finn aparet kuma li ete vremem, enn sistem ki pa sutenab, ki pena sifizaman koerans pu fer fas enn lepidemi osi kontazy e kuma Covid-19.

Pa mem asir nesese debaz.

Lokdawn finn expoz inefikasite e initalite enn sistem kot tu aktivite ekonomik dikte par enn ti poyn kapitalis, enn sistem kot tu mwayin prodiksyon, tu komers e distribisyon marsandiz su kontrol gran lantrepriz prive. Sa klas kapitalis la pe tultan get zis zot profi indivydel e rantabilite zot lantrepriz, odetriman lintere komin.

Pandan konfinnman sa klas kapitalis la pa finn futi asire ki dimunn ena reveni sifizan, ase manze e lozman adekwa. Somer par milyon pe bizin met lake pu gayn enn repa e lezot prodwi debaz. Dan Moris nu pena mem sekirite alimanter

akoz swaf profi kapitalis e politik devlopman diferan guvernman PT, MSM, MMM, PMSD ki finn ankuraz lindistri kann ek lavant terin agrikol.

Alor isi li guvernman ki finn pey saler laplipar travayer sekter prive atraver so patron, finn distribye par milye pak alimanter pu dimunn dan difikilte. Buku travayer finn retruv zot san lakaz, ena finn bizin vinn skwater stateland. Parfwa se bann grup dan ziron relizyon ek burzwazi ki finn pran sa rol distribisyon manze e lezot nesese debaz. Me finn ena osi kreasyon bann grup apel *Brigad Solidarite Popiler* sirtu dan Lafrans ek Litali

ki anmentan finn fer distribisyon mask, sanitayzer, prodwi debaz e sirkil panfle pu kritik sistem kapitalism. Sa bann Brigad la finn pran nesans depi muvman anti-fasis dan Litali. E zot dekrir zot travay kuma enn form otodefans saniter ek enn antidot kont viris ek inegalite sosyal.

Lokdawn montre nu ki ete servis esansyel

Rezim konfinnman demontre ki travayer ki esansyel pu asire ki ena prodiksyon manze, furnitir dilo, elektrisite, telekomunikasyon, servis distribisyon, transpor piblik, debaras dese e sirtu swin ek swivi

INFO INFO INFO

Fim Klib: Parasite par Bong Joon-ho

Sa Vandredi la dan Fim Klib Gran Rivyer pe get enn fim ki finn gayn enn seri award lane dernyer kan li sorti. Li fer par Bong Joon-ho, enn Sid Korein. Li ena, nu tann dir, enn naratif ki kritik sa program politik kot viz pu fer dimunn dan klas sosyal anba "monte" dan klas sosyal lao. Kote teknik sinema, li servia aparaman enn varyete inovasyon.

MLF: Lasanble Anyel

Muvman Liberasyon Fam pe fer sa lasanble anyel sa Dimans la. Li ti ranvwaye akoz lokdawn.

Larantre Lekol

Tu lekol pe rantre kumansman Ziyet apre konfinnman. Profeser finn bizin al fer test Kovid-19 avan.

Liv ki Bizin Lir

Christopher Wylie, ki ti travay pu Cambridge Analytica, finn ekrir enn liv apel *Mindf*ck* pu rakont manyer ki Facebook ek kanpayn Trump ti manipil elektoral dan 4-5 sirkonskripsyon marzinal dan Leta Zini. Kumsa ki Steve Bannon, kempeyn manejer Trump, ti fer Trump eli, malgre ki li ti gayn 3 milyon vot mwins ki Hilary Clinton an 2016. Li enn liv inportan parski li montre a ki pwin rezo sosyal kapav inzere andan dan latet elekter. E li fer sa par morsle elektora, anterm laz, kominote, ideoloji. Lerla li furni diferan argiman ar diferan "bubble". Pu enn larzan, zot kapav fer kliyan vey individi enn-par-enn lor internet. Par exanp, kapav met enn nom "John James" ek so ladres "Port Louis" e tutswit al gete ki li pe fer. Sipa pe pas komann sulye, sipa get porno, sipa al get sayt fasist.

medikal ki bizin. Anfet travayer ki esansyel, ki vremem itil pu fer sosyete fonksyone. Travayer ki prodwir tu seki nesaser pu nu sirvi. Alor ki klas kapitalist pe tultan rod agrandi so kapital, pe investi dan prodiksyon danzere ek initil kuma zarm nikleer, pe polye lanvironnman e detrir lafore e resurs planet ziska menas sirvi limanite.

Lokdawn finn expoz pli klerman rol santral travayer dan prodiksyon tu seki nesaser pu sirvi imin. E rol parazit klas kapitalis finn vinn pli vizib.

Potansyel klas travayer reprezante

Pu ki lokdawn marse bann guvernman finn bizin asire ki travayer, ki reprezant telman enn gran proporsyon popilasyon lemond, ena omwin minimem nesaser pu viv. Isi Leta finn met anplas bann fon sutyin pu sutenir travayer e dimunn mizer. Plis ki 430,000 travayer finn benefisyé depi sa bann fon la. Sa vedir tultan ti kapav asir enn rant pu tu dimunn.

Leta asim plis rol

Olye zwe enn rol arbit kuma suvan li abitye Leta finn oblize vinn plis intervansyonist. Leta ki finn pran sarz tu laspe saniter, swin medikal, konntak tresing, kanpayn linformasyon pu kontenir lepidemi. Lopital ek so staf ki finn montre zot efikasite alor ki klinik prive ti plito initil. Li finn intervenir pu kree plizir fon sutyin pu travayer, kuma *Wage Allowance Scheme* ek *Self Employed Assistance Scheme*. Li finn fer distribisyon manze pu dimunn pli mizer e seki resevwar *Carer's Allowance*. Li finn fer peyman pansyon vyeyes adomasil.

Me lot kote sa mem Leta finn apiy plis lor so laparey represif, lapolis ek SMF, pu inpoz kuvfé. Li finn pas lalwa arbitrer pu kontrol muvman popilasyon. Olye itiliz plito metod explikasyon rasyonel

pu gayn lakorite dimunn. Pu bare kont danze represif Leta bizin transfer enn gran par bidze lapolis depi depans lor represyon ar depans ki donn sutyin pu servis esansyel.

Langaz Kreol inkonturnab

Tu program Minister Lasante e lezot departman Leta lor lepidemi, lor mezir proteksyon, lor konfinnman, sirtu parski li nesese plis presizyon finn bizin dan langaz Kreol. Tu pwin depres komite ofisyel guvernman pu explik evolisyon lepidemi, e tu zot trak, kominike, etc ti an Kreol.

Li montre ki ena lakorite zeneral lor itilite pratik langaz Kreol. E li finn marse: gran mazorite dimunn finn konpran linportans e finn adopte mezir prekosyon ki responsab Minister Lasante finn done. Anfet si dan Moris finn reysi anpes propagasyon lepidemi Covid-19 itilizasyon langaz Kreol finn ena enn rol inportan ladan. Li montre osi nesese introdri langaz Kreol dan Parlman pu deba ek dan lekol pu anseyne.

Rekonekte ar vwazinaz

Dan bann kartye vwazin-vwazinn finn retabli e kree lyin pli pros ant zot. Finn ena buku plis lesanz, lantred ant vwazinaz pu partaz nuritir, pu demars pratik kuma al sers bonbonn gaz, pu sutenir dimunn malad, seki viv avek andikap, seki tusel uswa dan laz. Finn ena osi kreasyon tu kalite rezo lesanz atraver Whatsapp, Facebook

uswa telefonn pu fer fas danze izolasyon e atomizasyon ki lokdawn kapav amene.

Sistem kapitalis polye ler

Kan lekonomi kapitalis finn aret rule, sa finn permet lanatir rezenere e enn parmi so konsekans direk seki finn ena enn rediksyon inportan nivo gas nosif responsab resofman planet. Dapre enn letid *Nature Climate Change*, Covid-19 finn provok enn bes 9% emisyon CO₂, gaz ki prinsipal responsab resofman planet pu premye 4 mwa 2020 konpare ar mem peryod an 2019. An Avril anplin konfinnman tuzur dapre mem letid, zot finn obzerve ki finn ena enn bes mwayenn 17% par zur. Seki finn amenn enn gran amelyorasyon dan kalite ler dan latmosfer.

Lokdawn finn montre pli kri-kri frazilite, inkapasite ek initilite sistem kapitalis. Zordi li pre pu kolaps.

Me enn sistem sosyal mem dan lagoni kapav sirviv si pena enn lot pu pran so plas e permet limanite rebran sime progre. Reyn burzwazi pu disparet selman si so puvwar efektivman ranverse par klas travayer. Lavenir limanite depann lor kapasite klas travayer retruv so konsyans de-klas e volonte pu rebran lalit pu abolisyon sosyete kapitalis. E san enn lorganizasyon politik kuma enn Parti, li inposib nu koz “konsyans” politik.

Alor nu travay imedya e inkonturnab se pu kontiyn konstriksyon Parti.

AA

Gran Sulevman Leve inpe Partu

Omilye lokdawn pu Koronaviris,
manifestasyon finn eklate partu dan Lamerik,
e lerla finn fane dan buku pei,
inpe partu dan lemond.

Zetinsel ki finn deklans sa eksplozyon lakoler ti kan, le 25 Me kat polisye dan Minneapolis finn tuy George Floyd. Enn polisye parmi ti poz so zenu, e tu so pwa, lor liku George Floyd ki ti ater, anpes li respire pandan pre 9 minit. George Floyd ti'nn fini mor kan polisye la retir so zenu. Sa ti arive an piblik, e dimunn finn filme. George Floyd ti enn parmi apepre 1,000 dimunn ki lapolis tuye par an, sak lane dan Leta Zini. E dan sa 1,000 la, ena enn to ot Afro-Amerikin ki finn truv lamor, plis ki 2 fwa plis ki Amerikin ki pa nwar (Get bwat).

E tu sa krim la, zot fer dan linpinite total. Apre sa 1,000 dimunn ki polisye tuye sak lane, anfindkont, depi 2013 ziska 2019, dan 99% ka na pena okenn sarz kont polisye. Dan 4 ka par an, ena sarz. Dan enn sel ka ena konviksyon pu kit deli.

Alor, kan George Floyd, enn zom Afro-Amerikin finn truv lamor dan sa fason atos, par milye, par dizenn milye, par santenn milye dimunn finn desann dan lari.

E nu finn truv sa bann zimaz gran gran laful, kut-pwin anler, avek mask lor zot figir akoz Kovid-19, pe desann dan lari.

Byin vit, revandikasyon finn pran diferan form: Kont britalite polisyer, lerla kont institisyon lapolis li-mem, demand tir bidze pu lafors polisyer swa disbennd li net. Ena demand kont rasism sistemik, ki fer ki pa zis ena pli sans mor dan lame lapolis si u enn Afro-Amerikin, me u ena plis sans mor ar Kovid-19, pli sans pena lakaz, pli sans finn perdi plas travay dan kolaps ekonomik.

Asontur, sa demand kont rasism sistemik ki pe prodir inegalite divan lamor, divan lazistis,

divan tu, finn byin vit vinn kont tu form rasism, e kont ideoloji sipremasist blan, osi. La, gran laful finn desann stati ki glorifye esklavazis, stati ki reprezant pwisans kolonyalism ki pe tuzur dominn lespas piblik. Kot dimunn finn kapav, zot finn desann stati zot-mem, e parfwa Minisipalite finn desann li, tir li avan laful baskil li dan larad. Manifestan finn blam sistem kapitalist kareman, dir li pa pe kapav rann lapel – ni anterm lasante pandan lepidemi, ni anterm sekirite vizavi zom ki pe travay pu Leta, ni dan okenn fason – plas travay, ledikasyon, lozman, mem manze. Dan Lamerik zordi, dapre enn serve Pew, apenn 50% zenn krwar sistem kapitalist kapav reponn lapel. Dan enn lot letid an 2019, 70% “millenials” (zenn 22-38 par la) dir zot ena pli sans vot enn kandida “sosyalist” ki enn kandida pro-kapitalist.

Alor, gran lamas klas travayer dan Lamerik ankoler: lor kestyon britalite polisyer, lor kestyon rasism, lor problem lozman grav net, lor sistem lasante komersyalize net e ki pa rann lapel, lor kestyon somaz, lor kestyon inegalite. E tusala finn provok sulevman la. Sulevman finn pran tu kalite form: manifestasyon pasifik, atak kont stasyon lapolis, kas vit gran gran magazin, devir stati, lamars pasifik, tu an-memtan. Parfwa, ti ena piyaz oportunist ki gref lor atak kont komers. Parfwa dimunn met dife. Me, sak fwa, manifestasyon pasif finn re-returne, kuma form prinsipal proteste. Dimunn anord, sakenn avek so mask lor so figir, pe mem sey gard enpe distans sosyal – enn zafer preske inposib dan enn manifestasyon – finn desann dan lari, zur apre zur pandan 2-3 semenn. Sulevman finn fane, dabor, dan tu lavil –

mem so pli tipti – dan Leta Zini – e finn reperkite dan gran lavil partu dan lemond.

Lorganizasyon politik nesaser

Me, li enn moman kot truv nesosite plis ki zis desann dan lari. Ena nesosite enn koerans politik. Bizin enn seri demand, revandikasyon profon ek kler, ki tu dimunn pe dusman-dusman tom dakor, pu inifye enn tel muvman. E sa, li fer atraver enn, ubyin plizir, lorganizasyon politik. Sinon, muvman la li kapav al fini kuma dan Lezip kan Printan Arab ranvers enn diktater, e byin vit, nu fini ar enn lot ki petet pli pir.

Kalite program ki sa sulevman aktyel la propoze, li kapav inklir enn seri demand presi kont vyolans par ofisyete Leta kuma lapolis. Dan Moris, atraver *JUSTICE: Lasosyasyon kont Vyolans par Ofisyete Leta*, dan bann lane 2000-2010, nu finn devlop demand spesifik kont vyolans polisyer, kuma par exanp enn “rezis” ofisyel tu polisye ki ena konplint vyolans kont zot, sanzman lalwa pu rann “konfesyon” inital (pa resewab) pu enn konviksyon dan Lakur. Nu ti devlop osi enn seri “protokol” pu diferan profesyon pu anpes Avoka, Mazistra, Dokter, Infermye, Zurnalist, implike dan kover-ep pu sa vyolans la. Li ti vinn enn program antye. Dan lalit kont rasis sistemik, *Lalit* ek bann lorganizasyon dan *Muvman Kont Kominalism* (MAK) dan bann lane 1994-5 finn populariz demand presi pu reparasyon pu esklavaz (Get nu website, zis rode avek “*Reparations for Slavery*”).

Me, sa osi pa sifi. Demand la bizin al ziska enn kontrol *demokratik* lor manyer ki nu sirviv, setadir lor anlwa, e lor lekonomi

NUVO LALWA OTUR COVID-19 Puvwar represif ogmante

Sanzman kad legal

atraver nuvo lalwa apel Covid-19 Act & Quarantine Act
viz pu kree enn kad buku plis represif
pu lapolis ek ofisye Leta azir pandan enn lepidemi.
Seki grav se MSM finn viz pu amenn nuvo represyon
pu debon, mem apre lepidemi, anmemtan.

an zeneral. Dan LALIT, pu reponn a mankman kriyan dan sistem kapitalist, nu ena demand pu akse kolektif a later pu tu dimunn, nu tu deside kimanyer servi later pu kree anplwa, pu asir sekirite alimanter, e pu batir lozman pu tu. Sa vedir nu ki bizin, ansam, kapav kree travay pu tu dimunn, kree lozman pu tu dimunn, asir servis lasante ot-nivo iniversel ek gratis, e zwir liberte debaz pu servi langaz maternel partu kot nu ule.

Se tu sa ki atak inegalite sistemik.

Rapel nu pa pe rod selman “sans egal” pu res inegal – ki li pu fam, diferan kominote, diferan landrwa zeografik. Nu pe rod egalite – san diferans de-klas ditu – e nu pe rod laliberte – san lapolis vinn kontrol dimunn pu sanse rezud tu problem sosyal. Nu pe rod egalite pu kontrol “stok” dibyin lor bul later. Pa mwins.

LC

Sa li tipik politik MSM: tu problem rezud, dapre zot, par represyon. Li enn-de bann rezon kifer nu finn poz kandida kont MSM an Novam.

Olye apiy lor kanpayn explika-syon e fer apel plito a korperasyon ek sutyin popilasyon, Guvernman finn plito swazir pu ranforsi laparey represif. Sirtu ki pandan sa rezim konfinnman la, gran mazorite popilasyon Moris finn anfet swiv tu mezir saniter nesesser – mem san enn explikasyon rezonab depi Leta. Anfet sondaz resan montre

ki dimunn Moris inn byin zize: 2/3 dimunn zize ki Guvernman Jugnauth finn, ziska ler, kontrol Covid-19 ase byin (se anfet lamas dimunn ki finn fer byin); e 2/3 dimunn kwrar Guvernman Jugnauth finn kominik ar dimunn plito *pa byin* ubyin *pa tro byin*.

Danze lalwa *Covid-19* seki ena sertin seksyon kle ladan ki permet Guvernman kontiyn gard samem kad la pli divan kont tu mobilizasyon deklas, par exanp, kan resesyon ekonomik pu al agrave. Dan Quarantine Act, ki mars ansam, ena plis represyon ankor.

Lapolis USA tuy otur 1,000 dimunn sak Lane

Lapolis tuy buku dimunn sak lane dan Leta Zini. Li turn otur 1,000 a 1,100 par an. Alor ena enn grav vyolans zeneralize perpetye par ofisye Leta. Anplis, ladan ena *rasism sistemik*, kot “to” ki lapolis tuy dimunn (par enn milyon popilasyon) li buku pli ot parmi Afro-Amerikin. An mwayin dan 2015-16 ala “to” tuye. Sa sorti depi enn letid, ka par ka pandan 2-an, dan *The Guardian* (avek an braket enn indikasyon so nomb lamor, an sif kri par banane):

Nomb dimunn ki lapolis Amerikin tuye par milyon abitan

Amer-Indyin: 7.8 (20 dimunn par an, enn-dan-lot)

Nwar: 7.1 (290 dimunn par an enn-dan-lot)

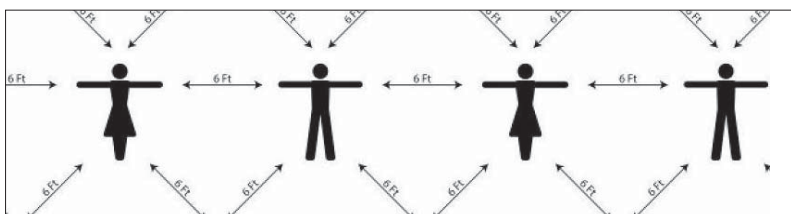
Blan (pa-Ispanik): 2.9 (580 dimunn par an enn-dan-lot)

Ispanik: 3.3 (190 dimunn par an enn-dan-lot.)

Lezot: (25 dimunn par an enn-dan-lot)

Demand ki nesesser

- *Fode lapolis aret tuy dimunn!*
- *Tir zarm ar lapolis!*
- *Aret lager kont ladrog!*
- *Fer rezis nasyonal, kot inskrir nom ofisye inplike dan vyolans.*
- *Kan ena lamor, bizin sispann, aret e purswiv lapolis anplas-anplas!*

Amandman Police Act

Lalwa Covid-19 pe ranforsi puvwar lapolis e uver sime pu plis britalite polisyer.

Amandman seksyon 13-G Police Act pe fer desort ki obstriksyon kont enn ofisye lapolis uswa SMF vinn enn ofans kan zot pe azir su ninport ki lezot dekre ubyin lalwa. Ena 2 problem ladan:

- 1) Li pa limite a lokdawn.
- 2) Li pa limite a nesessite frenn lepidemi.

Lamann pu ofans obstriksyon polisye finn osi ogmante depi Rs 10,000 pu vinn Rs 50,000 e kapav gayn ziska 5 an prizon olye 2 an, si Lakur truv u kupab.

Ala nuvo seksyon 13G.

Obstructing police officer

Any person who obstructs a police officer or a member of the armed forces — (a) in the exercise of any powers conferred; or (b) in the performance of any duties imposed, on him by this Act, “or under any other enactment”; shall commit an offence. [Nu finn met an bold seki guvernman pe propoze pu azute].

Amandman POPA

Amandman Public Officers' Protection Act (POPA) pe etann definisyon ofans "molesting public officers", ki deza lapolis finn servi kont trwa manb LALIT dan leparse. Avek sa amandman la, si u akize de menas uswa intimid enn ofisye Leta dan kad so travay, uswa menas nerport ki lot dimunn ki pe angaze dan travay sa ofisye la uswa pe asiste li, sa usi pu vinn enn ofans. Sa de mo "menas" ek 'intimidasyon' ki finn azute, zot vag e les laport uver pu tu kalite interpretasyon sirtu dan kontex kot suvan ena polisye ki inplike dan sa travay la – me li kapav osi kit informater uswa azan politik.

Tu so bann lamann ek anprizonman pu sa ofans la finn ogmante dan enn fason drastik, Rs 3,000 pu vinn Rs 50,000, Rs100,000 pu vinn Rs200,00, anprizonman 2 an pu vinn 5an.

Plis, pa bliye, sa bann ofans la pu met lor Sertifika Moralite dimunn. Ala kuma nuvo seksyon 3 pu vini.

Molesting public officers

(1) Any person who, by force or violence, resists, opposes, molests, threatens, intimidates, hinders or obstructs a -

(a) public officer in the performance of his duty;

(b) person lawfully engaged, authorised or employed in the performance of a public duty; or

(c) person lawfully acting in aid or assistance of the public officer or person mentioned in paragraphs (a) and (b), shall commit an offence. [Nu finn met an bold seki guvernman pe propoze pu azute]

Public Health Act

Sanzman Public Health Act (PHA) finn vinn ogmant drastikman mezir pinitif si u pa respekta bann regulation Minis emet pu anpes reparasyon ubyin

propagasyon enn lepidemi. So lamann sorti Rs500 pu vinn Rs 200,000 e so anprizonman olye 6 mwa pu vinn 5 an.

Li deplorab ki pena okenn amandman PHA pu konsolid servis lasante piblik e tu lezot servis esansyel konplemanter ki finn kontribye dan fason sinifikatif pu kontenir lepidemi Covid 19 ziska ler dan Moris.

Li rann Lagrev ilegal dan plis Sekter

Lartik pibliye lor nu websayt le 13 Me 2020 montre kuma guvernman MSM-ML-Transfiz pe maske enn nuvo kloz dan lalwa Covid-19. Sa kloz la pa pu anviger zis pandan lokdawn, me usi dan lavenir kot pu rann lagrev ilegal dan ankor plizyer sekter travay, inklir lepor.

Sa li tipik enn guvernman MSM ki servi represyon kuma zot sel solisyon a ninport ki problem, e asterla pe plann pu ena ankor plis represyon pli divan.

Dan sa lalwa la, ena osi amandman Employment Relations Act. Drwa lagrev ki deza limite dan lalwa relasyon indistriyel existan pe vinn pli anti-demokratik. (Nuvo Paragraf 70 (4) Part 1 of the Third Schedule)

Nuvo Sekter ki pu afekte? Lepor inklir kargo-enndling ek lezot aktivite dan lepor, avyasyon sivil ek tu servis erport ater ek servis konplemanter, Trafik Avyon, Lasante, Lopital, e tu sa sekter la pu klasifye parey kuma Lapolis ek pompye. Avek nuvo amandman, pe ranplas Trwazyem Sedil kot limit drwa lagrev pa zis pu lapolis ek pompye kuma lalwa ete asterla, me li aplike a tu sa bann sekter servis la (Paragraf 77). Avan sa nuvo lalwa la, sa bann sekter la ti bizin asir ena enn servis minimam oka ena enn lagrev.

Olye Guvernman vinn ek

propozisyon pu gete kimanyer pu radikalman amelyor kondisyon travay dan servis esansyel pu rekonet kontribisyon imans ki travayer esansyel fer pu gard popilasyon an bonn sante, nu pe truv ki Guvernman pe servi sa irzans saniter lepidemi Koronavirus pu redefinir relasyon indistriyel, par sanz balans defors an defaver travayer dan sekter esansyel.

Plan Sutyin pu Kapitalist

COVID 19 Act fer provizyon pu plan ki Minis Finans Padayachy ti anonse zis avan lokdawn ek pandan lokdawn: savedir plan sutyin Rs9 milya pu kapitalis, ek plan pu donn zot larzan pu zot fer lapey tu anlwaye ki tus anba Rs 50,000 pandan lokdawn (Seksyon 24). E pe sanz lalwa pu ki Labank Moris kapav alwe rezerv pu sa loperasyon "sovtaz" la, enn sanzman dan lalwa ki pa tanporer, me permanan (Seksyon 2). Sa prosesis la finn kontinye avek Bidze Padayachy. Labank Moris finn alwe Rs60 milya dan enn nuvo institisyon apel Mauritius Investment Corporation (MIC). Guvernman pe azut Rs 20 milya anplis ladan.

Fon investisman pu kisannla?

Nu finn abitye tann refrin ki guvernman bizin "kup depans", me kriz COVID-19 pe montre ki guvernman ena kapasite organiz "investisman" par milya kan li ule, kan patron ule. Li inportan nu poz kestyon dan ki lintere ki Guvernman truve kapav depanse. Lalwa la fer provizyon pu ki Labank Moris kapav alwe kapital pu investiman pu "devlopman ekonomik". Me, kotsa sa bann milya la pe ale? Guvernman pe asime ki se kapitalis ki ansarz

“devlopman ekonomik”. Ziska ler, guvernman finn anons plan sutyin ziska Rs90 milyar pu sektor ki kapitalis finn deza desid, aköz zot tir profi ladan, pu zot rule. Alor, Guvernman pe donn kas pu:

* Konpayni ki depi buku lane fer par milyar profi deza. (Deza bann konpayni lotel kuma Sun Resort ek New Mauritius Hotels fini montre lintere pu gayn sa kas la.)

* Konpayni ki ti deza an-kriz depi plizyer lane, kuma lindistri sikriyer, pe gayn ancor sibvansyon pu rul sektor ki ti deza al fayit. Nu remarke ki, apart *Wage Assistance Scheme*, pena okenn kondisyon lor kapitalis.

Li pa etonan pwiske MIC ena enn bord konzwin sef Labank Moris, sekreter MCCI (organizasyon kapitalis dan komers ek lindistri) Yusuf Ismael ek CEO grup kapitalist *Swan*, Jean Michel Rivalland.

Alor, Guvernman kontiyn sutenir klas kapitalist mem dan enn lepidemi, olye ki li gete prezizeman ki sektor, ek sirtu ki nuvo sektor, ki pu amenn devlopman ekonomik pu travayer, planter, peser, fam, zenn – an zeneral.

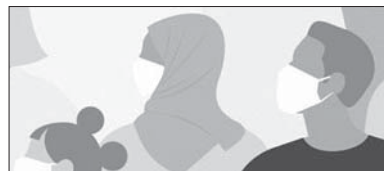
Wage Assistance Scheme

Nuvo lalwa la fer provizyon legal pu sa *Wage Assistance Scheme* Rs4 milyar (ziska ler) ki ti fini kumanse pandan lokdawn (Seksyon 24). Savedir guvernman sibvansyon kapitalis pu li pey lapey travayer e pa lisansye pandan konfinnman. Olye li taxe kapitalis ki finn fer par milyar profi lor plizyer lane, olye donn kas direk dan lame travayer, Guvernman donn patron, e li espere ki sa pu fini ar travayer. Ena mem konpayni ki finn e pe fer profi lor ledo kriz COVID-19.

Minis Finans pe dir ki kapitalis pu bizin ranburs sa larzan la dan fon COVID-19. Me ofet lalwa la dir kapitalis kapav pey zis 15% so reveni kan tir depans si sa som la pli ba. Anplis dan seksyon lor *Income Tax*, li kapav dedir so kontribisyon

dan fon la. E dan sertin ka, Minis pu desid pu rey det kapitalis. U fini mazine kimanyer det kapitalis lotel ki finn fer par milyar profi, ki pa pu anmezir rul lotel pu buku mwa, pu reye enn sel kut.

Seki pli frapan dan COVID-19 Act ek Bidze, se labsans lalwa pu kontrol mwayin sirvi, pu met striktir legal pu ki devlop enn veritab stratezi devlopman ki kree anlwa par milye, asir suverennte alimanter, asir ki ena veritab prodiksyon reel ki anmemtan amenn deviz dan pei alonterm. Dan deba parlamanter lor Bill COVID 19, Minis Padayachy ti insiste ki li ena enn plan ekonomik pu fer fas a kriz. Me kan Bidze finn vini, tu seki li finn fer se sutenir sektor kapitalist ekzistan.

Quarantine Act: Fye lor Represyon olye Larezon

Dan sa dezyem nuvo lalwa lor karantenn la (*Quarantine Act*) ena pinisyon drastik ek puvwar absoliman drakonyin ki pe al mete dan lame Premye Minis, ek osi dan lame lapolis. Sa li konsern tu laspe lalwa.

Seki grav ladan, se kan Premye Minis fini dir dimunn bizin res lakaz, e fini inpoz kondisyon, sa osi, li otomatikman inklir, kan u al kont sa “kondisyon” la, kuma enn “ofans”. Kuma kondisyon met mask lor u figir kan u dan piblik, ubyin mem kan nu ti fer shopping par lord alfabet.

Dan lavenir nu bizin atak sa lalwa la. Fode pa lapolis, mem dan lepok karantenn, kapav aret dimunn zis aköz li andeor so lakaz. Nu propoz les lamann la kuma avan – e sa osi, san ki li al lor sertifika moralite. Kifer nu pe dir sa?

Fode pa nu krwar, kuma MSM-ML-Transfiz dir, ki menas prizon 5 an ubyin met lamann absird

kuma Rs500,000 si enn dimunn sorti dan so lakaz pandan lepok karantenn andeor so zur pu li al sipermarket – ki kumsa ki nu pu anpes enn lepidemi fane. Non! Li grav. Sa li pe instor enn leta polisye. Sa pe servi represyon pu enn zafer ki napa bizin represyon.

Fode enn Guvernman kapav vinn explik dimunn, konvink dimunn, perswad dimunn, par lozik, par rezonnman, par puvwar laparol lor nesessite respekthe enn karantenn.

Se sa ki anfet marse, anplis.

An partikilye, nu pe truv li grav kan met ansam sertin deli relativman miner kumsa, e pe donn e lapolis e lakur puvwar pu aret e ferm dimunn. Nu pe sit 3 seksyon lalwa, ki ansam, absoliman inakseptab.

Seksyon 3: Puvwar Premye Minis [He may] Section 3 (1) (b) “order that all persons shall remain indoors – (i) within such area and during such period; and (ii) under such terms and conditions, as he may specify”.

Seksyon 12. Ofans

Any person who – ...

(d) refuses or willfully omits to do an act which he is required to do by this Act; ...

(e) refuses or willfully omits to carry out a lawful order, instruction or condition made, given or imposed by a person acting under the authority of this Act; or ...

(h) otherwise contravenes this Act or any regulations, Order or notice under this Act, shall commit an offence and shall, on conviction, be liable to a fine not exceeding 500,000 rupees and to imprisonment for a term not exceeding 5 years.

Li pa an proporsyon, e li enn puvwar absird ki Lasanble Nasyonal finn al met dan lame lapolis ek lakur tu sa puvwar la.

Seksyon 11: Puvwar Lapolis

Puvwar arestasyon par lapolis san warrant – li exsesif vivazi sa drwa sorti dan lakaz.

RL, LC, AA, BK,

Retur a lesansyel

Avek kriz saniter Covid 19 lemond finn rant dan enn resesyon istorik.

Dapre direkter zeneral ILO, Guy Ryder, li kriz ekonomik pli grav ki lemond pe viv depi Dezyem Ger Mondyal. Dapre FMI, li pli grav mem ki krash 1929. Li enn resesyon ki pu ena lefe byin grav lor tu kontinan. ILO dan enn rapor (ILO Monitor:COVID-19 and the World of Work, Second edition, 7 Avril 2020) finn anonse ki 195 milyon dimunn pu lor somaz ziska lafin 2020. Dan Lamerik, premye lekonomi mondyal, bann ekonomis pe estime ki to somaz riske ariv 16 % an Ziyet. Plis ki 20 milyon Amerikin fini inskrir pu benefisyen enn alokasyon somaz. FMI, Labank Mondyal e lezot institisyon finansye pe deblok par milyar dolar pu anpes sistem ekonomik mondyal ekrule.

Kriz Covid 19 pe anfet expoz frazilite sistem kapitalist global. Deza an 2008 kumadir sistem kapitalist so twatir, so sistem finansye ti kolaps e sa finn andomaz striktir batiman la. Leta finn intervenir, finn remet so twatir azur. Me sannfwala fondasyon batiman la limem ki pe riske kolaps. Parski pu anpes

lepidemi Covid19 propaze, bizin ena konfinnman, bizin fer dimunn res lakaz dan lokdawn, e zordi plis ki lamwatye popilasyon bul later pe viv dan rezim konfinnman dan lakaz. Alor ki sistem kapitalist repoz lor lefet ki dimunn oblize al travay, oblize depans zot saler. Zordi pu kontenire anpes Covid 19 propaze pe bizin dimann dimunn pa al travay, pa al laplipar lezot plas kot zot abitye ale pu depans zot saler. Tu lantrepriz ki pa tom dan servis esansyel pa pe rule. Tu restoran, lotel, teat, sinema, stad ferme. Laplipar avyon, bato, trin, metro dan garaz.

Me li kapav paret ki Covid 19 ki vre responsab degradingolad sistem ekonomik global. Ena dirizan politik lemond pe apel li enn "lager kont enn lennmi invizib" e ki bizin ini ansam pu debaras Covid 19 konpletman depi bul later. Dan Moris Premye Minis, lider lopoziyon ek ekonomis Pierre Dinan pe koz anfaver "linite nasyonal". Pena okenn dut ki li enn viris byin kontazyen ki reprezant enn grav menas pu lasante popilasyon tu pei. E bizin aksyon konserte pu konfinn li. Me samem sistem ekonomik

global ki finn anfet frazilize sistem lasante piblik dan lemond, parfwa detrwir li, e ki finn rann lemond vilnerab e mwin arme pu diyl avek enn tel viris. Samem FMI e lezot institisyon finansye ki zordi pe pretann zot sover kan pe deblok par milyar dolar pu anpes ekrulman ekonomik, sirtu pei mwin devlope, zot mem ki finn sabot servis piblik dan tu sa pei la. Avek konplisite guvernman ek patrona sa bann pei la, normal.

Sistem kapitalist tultan pe prodir kriz lor kriz. Kriz sistemik, kriz striktirel. Resesyon, lisansiman, somaz, inegalite, destriksyon lanvironnman, konfli interminab e lager, tusala limem ki amene. Li pe mem menas extinksyon preske tu spiyshiz. Li pe mem kontiyn batir, stok e menas servi zarm nikleer. Li enn sistem destriktif, irasyonel e andeor kontrol demokratik lepep. Kapitalist zot desizyon gide par lozik gıasyal kalkil ekonomik, setadir ki napa viz pu satisfere bezwin tu imin me zot profi individyel. Covid-19 nek finn akseler degradingolad sa sistem ekonomik la. Li pa bizin gransoz pu li degradingole.

Depi 2019 lindistri loto ankriz: lavant loto ti'nn bese drastikman dan Lasinn, Lalmayn, Lenn, Angleter e plizir lezot pei. Kriz sir-prodiksyon ti osi afekte sekter manifiktir lekupman ek gro masinnri. Lafin samem lane, resesyon ti kumanse dan lindistri manifiktir dan Lalmayn, Litali Zapon, Sid Afrik, Larzantinn ek Lamerik. Lasinn, dezyem pwisans ekonomik mondyal so lekonomi ti pe deza rul lor ralanti. Plizir pei Lamerik Latinn ti fini rant ankriz. Anfet, li enn kriz ki ti pe vini-mem depi krash finansye 2008-2009. 40 an reyn neo-liberalism ekonomik ti pe deza montre so fayit. E manyer ki zot finn kolmat sistem finansye apre sa krash la, finn zis, kuma zot dir, fuy enn tru pli gran par divan, pu ranpli

seki ti lor lemond kapitalist deza. Akoz samem depi lane dernyer ti ena manifestasyon, lagrev, gran muvman kontestasyon, lor tu kontinan kont dezast ki enn tel reyn finn amene lor lavi klas travayer e dimunn mizer.

Aster bann patron Moris ek zot azan pe dimann lev lokdawn pli vit. Zot pe koz “repriz ekonomik” e pe exziz ankor plis sutyin finansye depi guvernman e ki Labank Santral port garan bann demann lonn ki zot gayne. Premye Minis finn anonse ki konfinnman pe prolouze ziska le 4 Me. Antretan ena tu kalite formil ki pe propoze pu enn dekonfinnman ki progresif- par sekter, par rezyon, par grup laz. Zot tu pe dir bizin enn retur ‘ala normal’. Fode pa les burzwazi servi sa kriz ekonomik la pu restor profitabilite so sistem e fer travayer pey lepo kase ar somaz demas ek lamizer. Kuma li finn tultan arive dan lepok kriz. Pa sa kalite retur la ki bizin. Ki nesese?

Eski pa ti bizin plito enn retur a lesansyel.

Lasante dimunn avan profi

Lasante enn drwa iniversel pa enn komodite. Zordi lasante tu dimunn depann lor prevansyon, lor depistaz, lor retras infeksiyon, lor tretman ek lor swin ki sak dimunn resevwar kan li al lopital. Pu konbat Covid 19, tu dimunn bizin ena akse egal, gratis a prevansyon, test, proteksyon ek swin ki bizin.

- Bizin investisman masif dan servis lasante piblik, dan prevansyon, dan swin medikal de baz. Sa pu diminye puvwar medsin prive (lindistri lasirans prive, klinik prive, lindistri prive farmasetik mondyal, e lafarmasi prive). Kumsa pei pu pli arme pu fer fas lepidemi. Kumsa tu dimunn pu ena enn servis lasante.
- Ena relasyon ant lamizer, mal-nitrisyon, problem lozman, mank aprovizyonman dilo, enn bon sistem drin, ant tusala

ek kapasite evit viris e mem reziste kont viris. Rezud sa bann problem la bizin enn priorite.

- Kan detwir lafore e tu lespas natirel, viris ki abit sertin kreatir kuma sovsuri par exanp, zot ena tandans rod enn lot ot, kuma dimunn, par exanp. Bizin sweyn lafore, aret kup tu zarb, aret mont loturut, mont IRS, mont lotel, mont terin golf.

Kreasyon & proteksyon lanplwa avan profi

Bizin asire ki tu travayer kontiyn gayn lapey, ubyin kumans gayn reveni regilye. Fode pa ena okenn lisansiman pandan sa lokdawn la. Li bon ki guvernman pe in-poz kondisyon lor alokasyon *Wage Assistance Scheme* pu garanti travayer gayn lapey ek pena lisansiman. Ti pu pli bon si Guvernman ti deburs kas direk dan lame travayer.

Seki pa travay bizin enn alokasyon somaz.

Dilo, elektrisite, lozman ti bizin enn drwa sosyal. Antretan pu sulaz ekonomikman tu dimunn afekte par sa kriz bizin moratwar lor peyman lokasyon, peyman lintere lor lonn, anil tu penalite pu peyman dilo, elektrisite, telefon.

Bizin kontrol pri permanan e etandi pu kuver tu lartik nesese debaz. E ogmant lefektif inspekter pri.

Pu protez puvwar dasa, bizin osi aret depresye rupi.

Sekirite alimenter avan profi

Bizin enn plan nasyonal pu asir sekirite alimenter. Si patron tablisman ek lezot gran proprieter later refrakter, guvernman bizin rekizisyonn 1/3 later tablisman pu plantasyon, prodiksyon e transformasyon manze. Dabor pu konsomasyon popilasyon e apre pu exportasyon.

Prodiksyon manze e prodwi nesese bizin tultan priyorite nimeron enn dan tu stratezi devlopman.

Desantralizasyon ek demokrasi pa represyon

Nu finn truve kimanyer avek kriz Covid 19, Leta finn vinn santral. Selman intervansyon leta kapav asir nesese debaz pu popilasyon antye (manze, sekirite alimenter, lasante, lozman).

Selman intervansyon leta kapav asir proteksyon lanvironnman.

Me bizin bare kont tandans Leta apiy lor laparey represif dan kontex lokdawn. Leta finn bizin ena rekur ar mezir dirzans e li finn apiy buku lor lapolis ek SMF, plito ki lor explikasyon kler, e lakorite lamas dimunn. Pu bare kont danze plis rekur a represyon bizin transfer bidze lapolis depi represyon ver sutyen pu servis esansyel.

Anmemtan bizin favoriz plis desantralizasyon. Ogmant puvwar e bidze Konsey Distrik ek Minisipalite. Bizin desantraliz puvwar onivo rezyonal ansam avek kordinasyon santral.

Sistem kapitalis pa pu kapav asir tusala. Li zis asir profi pu enn byen tipti grup dimunn ki posed mwayen prodiksyon (klas kapitalis) inklir later, o-detriman gran mazorite imin. Li mem pa kapav asir sirvi limanite. O-kontrer li pe amenn destriksyon planet a-traver so “Profit first”.

Buku mezir ladan zot tanporer, zot lye ar kriz saniter mondyal, me zot kapav ed nu tu pu imazinn kuma dan lavenir nu kapav devlop enn sistem plis kolektif, plis solider ek caring, kot ena plis egalite, liberte, kot desizyon lor lekonomi pran demokratikman par dimunn ki travay pu viv, kot servis esansyel li piblik ek gratis. Olye enn retur a sistem neoliberal, indivyualist, baze lor profi kuma avan lepok Covid 19.

Alor, kan dimunn dimande, “Kan nu pu return lavi normal?” nu bizin reponn, “Kan nu pu rant dan enn pli bon lavi ki seki ti ena avan, ki finn permet enn tel kriz!”

Alain Ah Vee & Rosa

Sis Temwaynaz Travay pandan Konfinnman

Dan reynion Brans Richelieu, nu finn gayn temwayaz depi 6 manb lor kimanyer zot finn debruye, kote ekonomik, pandan konfinnman.

Ramas Salte

Enn manb, “MM”, travay ramas salte. Li finn travay tutolong konfinnman. Ti ena plis travayer absan ki normalman. Lor 39 dan so seksyon 25-30 ti prezan sak zur. Zot tu ti gayn lapey debaz, setadir Rs350 – Rs400 par zur, mem zot ti absan. Seki ti anfet prezante e travay ti gayn enn alawenns adisyonel Rs 170 par zur. Li dir zot ti gayn mask pu mete, me kan-mem, kan pe lev tu sa desbinn, devide dan kes kamyon, kot ti ena tisyu ek mask deza servi ladan, li ti trakasan. Li ek so matlo ti santi enn sertin krint. Nu ti diskrit linzistis ki zot, dan so sekter zot tu, zot travayer esansyel, me, zot pena sekirite anlwa. Enn manb inn azute, seki pli bizar ladan, se Guvernman ki fer zot lapey, kan byin gete. Kifer li bizin pas par enn firm sekter prive? Li absird.

Travayer karo legim pa gayn WAP

Enn lot manb, “BK”, pa ti reysi travay ditu – mem li tom dan enn travay klasifye kuma “servis esansyel” – aköz li pa ti gayn so WAP (*Work Access Permit*) ziska lavey de-konfinnman. Pandan premye 2-3 semenn, zot ti insiste ki planter kot li travay kapav aplay me *lor so prop kompyuter*, par so prop e-mel, ki so patron pa ti ena. Apre sa, Biro CAB ti ofer sa servis la. BK so anlwayer finn donn li enn let, me lerla kot CAB zot dir zot pena prinnter, alor kapav donn li zis lor enn Smartfonn, ki li pena. Zot ti dir li pran enn prete. Me, lerla, san prinnter, ki li pu fer, pran prete enn lot dimunn so portab osi, pu al travay? Finalman, apre buku

kominikasyon atraver sa portal CSU (Citizens Support Unit) la, li finn gayn so permi Vandredi, lavey ki anons de-konfinnman apartir Lindi.

Travayer Lantrepriz Ranz Meb

Ankor enn manb “SN” travay dan enn lizinn ranz meb pu lasam dormi, pa ti travay ditu dan konfinnman. Lantrepriz ti ferme. Me so lapey, kuma lapey so bann matlo, finn marse. Guvernman finn donn patron sa larzan la, nu sipoze, pu fer lapey ar tu travayer.

Travayer Transpor

Enn lot manb “SJ” ti kontiyn so travay kuma kontroler. Zot ti ena mwins zur travay dan enn mwa – zot ti apel li sis fwa – me zot lapey ti res ful. Zot ti selman retir zur kan travayer pa ti prezante, kan ti apel li. Sa pa ti zis, parski ena travayer pa ti gayn WAP, e lapolis ti warning zot kan zot lor sime al Depo, alor zot pa ti kapav ale.

Travayer Konstriksyon

Enn travayer konstriksyon LY kot li travay depi enn sayt a lot, enn apre lot, e kot so patron-an-seri pa kup NPF, li finn gayn Rs5,100 par mwa pu enn mwa edmi. Li sipoze gayne pu ankor enn mwa.

Pansyoner

Enn manb ki fini gayn so 60 an finn gayn so pansyon Rs9,000 ek so NPS kat mil kiksoz. Tu dimunn plis ki 60 an ubyin madam vev, gayn sa pansyon la kuma enn drwa, san okenn miynz-test.

Temwaynaz lor

‘Work From Home’

Premye problem ki nu ti pe esey rezud pandan Lokdown, kot nu pe travay depi lakaz (*Work From Home*), konsern matyer brit. Nu ti bizin gayn kopi lagazet, aköz nu bizin konteni lagazet dan nu travay. Dabitid se sofer konpanyi ki vinn livre, me aster li nepli kapav travay, e nu pa dan biro. Donk nu’nn komans depann lor bann kiosk onnlayn. Laplipar zurnal ti deza gayne onnlayn, me pa tu. Kan lagazet ti kumans sorti, tulezur, responsab departman ti pe sorti pu al aste zurnal, tir foto, anway nu. Nu ti bizin debruye avek sa.

Dezyem problem mwa ek de-trwa koleg inn gayne konsern lekipman. Responsab inn donn mwa enn laptop pu travay. Dan badinaz, enn koleg inn apel laptop la enn dinozor parski laptop la inn fer plis letan dan konpanyi ki li. E relman, laptop la apenn tini dibut. Zot pe fer demars pu donn mwa enn ki nef, me diran konfinnman ek mem ziska zordi, se lor sa dinozor la ki mo travay. Mo’nn truv enn sistem pu ki mo servi li o-minimum. Mo alim li sipa enn-de-zertan avan mo komans travay telman li lant, e antretan, mo atann. Natirelman, mo bizin anway mel lor kompyuter konpanyi e pa gayn drwa met sa mel la lor nu laparey personel aköz ena tro buku informasyon sansibl ki pase – mem si li ti pu pli vit lor mo mashinn. Mo persiste ar bann teknisyin IT pu aranz laptop konpayni a-distans (atraver enn app ki apel AnyDesk kotsa zot gayn pu kontrol laptop la depi zot ordinator) sak semenn. Kan kuran kupe, laptop la teyn. Perdi ankor letan.

Trwazyem problem ki kapav blok travay net se, zisteman, kan kuran kupe. Konpanyi inn donn nu enn bann “donggel”. Zot resanble enn penndrayv ki u brans dan u laparey me olye li demann u transfer fayl, sannla konekte u ar internet. Responsab ti demann sa

pu tu dimunn apre ki nu'nn fer enn renyon a-distans e nu'nn fer remark ki vi ki internet la se nu mem ki pey li, li pa zist ki nu servi li plis pu travay ki pu itilizasyon personel.

Katriem problem, pu mwa antu ka konsern kan mo anrezistre radyo dan kad mo travay. Mo ekut e anrezistre plizyer radio a-traver lazurne e ariv midi, kan tu radyo pe donn linformasyon, tu dimunn ki pe travay pe anrezistre omwin 2 radyo anmemtan. Nu ena enn aplikasyon spesyal pu anrezistre radyo ki apel Rarma. Nu kontan badine dir ki "lavi enn Rarma" parski se samem but nu travay ki pli minant. E li ankor pli minant kan travay depi lakaz parski dan biro, nu ti ena bann portab modifiye ki ti pe anrezistre radio tut lazurne me dan lakaz, mo bizin servi voice rikorder mo portab pu anrezistre enn 2yem radyo si mo laptop pe deza anrezistre enn lot. E kan mo pe servi *voice rikorder*, li pu osi anrezistre tu kok ki sante dan lakur, tu lisyin ki zape, tu eternnman ki mo fer – e parfwa, si mo pe manze ansam, li pu osi anrezistre mo kuyer pe grat mo lasyet.

Finalman, alor ki konfinnman pe fini, mwa ek mo bann koleg inn resi trov enn lekilib pu travay lakaz. Mo panse li pli difisil pu mo bann koleg fam ek bann koleg ki fer enn travay pli exzizan. Mo ena koleg ki dir ki, odebi, zot inn bizin travay 7 zur lor 7 pu ki travay fer byin. Dayer, odebi, nu tu inn remarke ki nu pe travay plis ki dabitid. Ena koleg inn dir ki si zot kont fer luvraz, okip zot lisyin, kwi manze tusala, be zot travay depi ki zot leve ziska ki zot al dormi. Bann responsab diferan departman inn bizin reget zot fason fer roster me dan weekend, kot mwins dimunn posib travay, seki travay res onn-korl pandan plis ki 12 ertan.

Sipoze pey nu pu sa me nu pa pe gayn overtaym pu le moman aköz sipoze bann difikilte finansye.

Ala mo lexperyans *Work From Home*.

GH

DEMAND LALIT ANVER MINIS AGRO-INDISTRI

Anplin lokdawnn ek kuvfe, le 8 Avril, kan buku dimunn finn realiz danze kriz mondyal ek nasyonal COVID-19 reprezante pu sekirite alimanter, LALIT ti avoy enn let uver a Minis Minis Agro-Lindistri ek Sekirite Alimanter, Maneesh Gobin. Li ti reponn LALIT mem zur. Ala extre nu let ek so repons.

Ser Minis Gobin,

Li pandan enn lepidemi ki nu forse realiz danze mortel nu sir-depandans lor inportasyon nu nuritir debaz. Pena fret avyon parski pena avyon preske ditu. Bato pe sirkile selman si zot lekipaz pa malad e osi lontan ki bann frontyer res uver. Nu bizin tutswit onivo lokal rant dan prodiksyon lor gran lesel 6 kalite prodwi alimanter ki neserer:

1. Manze debaz: li pu bizin enn melanz aliman varye kuma diri – Vita finn montre lexanp - may, pomedeter (pe deza prodir ankantite), friyapin, manyok (Sarjua finn montre lavwa pu prodiksyon lafarinn depi sa bann prodwi).
2. Prodwi depi dile (Nu pa kapav pa ogmant nu prodiksyon dile ki byin ba).
3. Pul-dizef. Sa li ase devlope.
4. Leta bizin tutswit met dibut enn lindistri lapas pu pei, Sesel finn montre nu sime.
5. Legim ek fri. Pa zis bizin prodir, me bizin osi asir so prezervasyon kuma kanning, friz, friz-dray e osi asir tranformasyon an aliman diversifye (setadir nu pomdamur kapav met dan bwat antye, an kib, fer zi tomat, lasup, rugay, lasos tomat, lapat tomat, e melanze ar lezot prodwi kuma ladob dan bwat uswa po, osi byin ki pomdamur desese dan soley, frigorifye).
6. Lindistri lavyann, si pwason ogmante, kapav res modest, inklir serf, pork, bef, kabri. (...)

Zordi dimunn dakor: sekirite alimanter inn vinn enn priyorite a

kur term, mwayin term e a lontern. (...)

Nu kone ki u, antan ki Minis Agro-indistri ek Sekirite Alimanter, ti enn parmi bann premye pu prepare pu fer fas lefe sa latak Covid-19 la lor Moris.

Le 18 Mars gramatin, pre 12-ertan avan ki Premye Minis Pravind Jugnaugh anonse ki ena premye ka Covid-19, u ti zwenn ar reprezantan tablisman ek ex-tablisman (pli gro proprieter later agrikol dan Moris), ar sef Sanb Lagrikiltir, ar reprezantan sekter piblik kuma Marketing Bord, FAREI, konpayni sikriye Rose Belle, Landscape Mauritius pu diskut kimanyer elabor enn plan pu nu sekirite alimanter. Zis apre reynon la u ti fer enn konferans de pres avek tu reprezantan ki ti prezan kot u ti anonse ki, "*Leta pu pran tu mezir pu asir sekirite alimanter*". U finn deklare lor u paz facebook "Li trist pu konstata, dan enn pei tropikal kuma Moris, ki buku terin abandone uswa betone". Nu ti kapav azute ki li trist alor ki disik pena lavenir, laplipar bon later ankor pe gaspiye ar plantasyon kann.

Apre sa renyon la, CEO Medine, Thierry Sauzier anonse ki Medine pu servi so later pu asir sekirite alimanter (*Defimedia* 18 March 2020). Plis ki enn semenn apre, Medine tir enn kominike pu anonse ki Thierry Sauzier nepli CEO. Kifer? Nu pa kone. Eski li aköz proprieter Medine pa dakor avek u ek Thierry Sauzier zot stratezi alimanter?

Le 18 Mars, u finn angaz u Minister, ki li pu azir dan fason proaktif e pu asire ki ena renyon regilye ar bann stakeholders pu ki kominik ar piblik dan fason efikas linformasyon inportan amezir sityasyon evolue (*Gov. Information Service* 18 March, 2020).

20 zur inn pase, piblik pa'nn tann nanye depi u. Eski sa ule

dir ki u tablisman finn sabot u plan sekirite alimenter? Nu pa kone parski u pa finn gard nu informe. Kuma sityasyon finn evolye? Ki mezir u pe pran?

Mem zur ki u finn fer u konferans de-pres, 18 Mars, LALIT ki finn amenn kanpayn anfafer sekirite alimenter lor 36 an, konsyan lor linpak lepidemi Covid-19 lor sekirite alimenter, fer lapel pu asir sekirite alimenter. Nu demand ti rebran enn-de zur plitar par lezot lorganizasyon.

Konsernan sekirite alimenter, ala demand prinsipal *Lalit* ansam ar 6 federasyon sindikal ek enn lasosyasyon fam onivo nasyonal: CTSP (Reeaz Chuttoo), MLC & AWF (Haniff Peerun), ACSEF (Vinod Seegum), FPBOU (Deepak Benyudin), GSEA (Radhakrisna Sadien) ek *Muvman Liberasyon Fam* (Ragini Kistnasamy).

“Pu asir sekirite alimenter lor letan, enn tyer tu later tablisman (swa plennter u antreliyn) bizin itilize pu plant manze, e ki sak tablisman ubyin ex-tablisman bizin met dibut tutswit lizinn prezervasyon manze pu prezerv e transform prodwi, ki pu’nn pare dan premye rekolt. Sa li esansyel. Si tablisman refize, bizin rekizisyonn zot later, nasyonaliz li, pu fer sa travay la.

“MSIRI ena lide byin kler, arpan par arpan, ki later kapav servi e pu ki prodiksyon. Premye rekolt, nu rekonet, pu pran omwin 3 a 4 mwa (si deza ena sifizaman semans disponib tutswit).

“Si tablisman, uswa ex-tablisman, ek tu gro propriyeter pa dakor ar enn stratezi sekirite alimenter, li evidan ki pu bizin fer dan sa lepok kriz la. E sa li pa zis pu asir sekirite alimenter pu tu dimunn, me pu osi kree lanplwa pu tu dimunn:

“A kurterm, mwayin term ek lonterm, bizin kree par milye lanplwa pu ranplas seki pe perdi e pu perdi. Bann gro propriyeter later bizin pran travayer agrikol ek travayer lizinn dan sa nuvo lindistri prodiksyon manze. Rose

Belle S.E. ena pu zwe enn rol kle dan sa transformasyon e li bizin montre sime. (Enn rapor BDO 2014 finn deza dekrir enn plan detaye kimanyer pu transform Rose Belle S.E. pu li vinn enn inite prodiksyon manze.) Si lezot tablisman pa pran travayer, zot bizin tutswit sed zot plantasyon antreliyn uswa plennter a ti planter. E si zot persiste refiz korper, bizin kareman rekizisyonn zot later.”

Seki bizin se volonte politik pu ki tusa vinn enn realite. Pena pli ideal ki enn kriz pu kree sa kalite volonte la.

Nu fer lapel pu ki antan ki Minis responsab lagrikiltir, lindistri alimenter ek sekirite alimenter pu ki u pran sa dan u lame. Si bizin sanz lalwa pu obliz propriyeter later prodir manze, uswa pu fors zot sed later abay pu plant manze, ubyin si zot pa dakor, e u bizin rekizyonn later, u dan pozisyon pu amenn tu sa lalwa ki nesaser divan Lasanble Nasyonal, etan done ki u osi Aterne Jeneral.

Siyne: Rajni Lallah, pu Lalit

Repons Minis:

“Ser Mm Lallah,

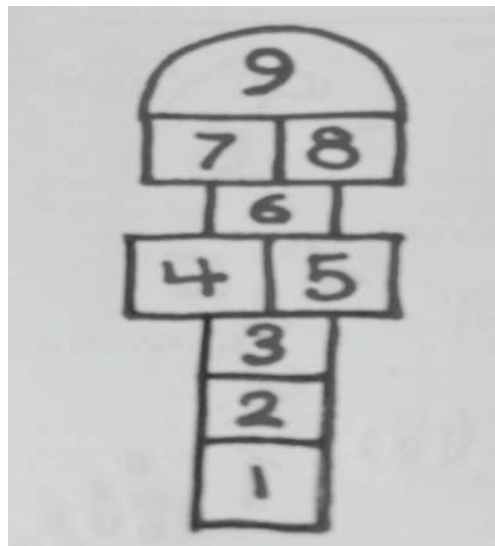
“Mo pe ekir u pu konfirme ki mo finn resevwar u e-mel e mo remersi u pu tu sa propozisyon valab ki u finn met divan. Mo asir u ki Guvernman pe pran an konsiderasyon tu posibilite pu ed planter ek elver. Mo swete nu kapav diskit tusala dan enn renyon osito ki lev kuvfe.

“Salitasyon kordyal
“Maneesh [Gobin]”

Remarke ki LALIT pa ti dimann enn rankont avek Minis. Seki nu ti demande se ki, san tarde, li vinn delavan, anons so plan pu prodiksyon alimenter. Kumadir Minis pa pe realiz irzans. Kumadir li pa realize ki puvwar dan so lame. Kumsidire li krwar ki tu pu return normal kumsi ryin-ete dan enn timama. Kumadir li pe kapitile divan presyon okilt *Business Mauritius* pu return kuma avan lepidemi (“presyon” ki ti paret lor *lexpress.mu*). U pu kwar li pena puvwar pu donn instriksiyon a gro propriyeter later ek propriyeter gro bato lapes.

Nouvo Piblikasion an Kreol *Lamarel Lavi*

Enn roman par Alain Fanchon
ki rakont enn zistwar lamitie ek solidarite
ki deroul dan enn lepok spesial nou listwar 1967-68.
Pou komann *Lamarel Lavi*:
lamarel.lavi2304@gmail.com
oubien lor nimero telefonn-57485198

PANDAN LOKDAWN

Ver enn Program Klas Travayer

LALIT finn lans enn “Program pu Nesesite Imedya” pandan lokdawn.

Avek LALIT, an tu 10 lorganizasyon travayer finn adere:

- Confederation des Travailleurs du Secteur Privé
- Mauritius Labour Congress/All Workers Federation
- Government Services Employees Association
- Federation of Parastatal Bodies and Other unions
- All Civil Service Employees Federation
- *National Trade Union Confederation*
- *Federation des Travailleurs Unis*
- Muvman Liberasyon Fam
- Association for the Protection of Consumers
- LALIT

De demand santral dan sa Program la zot reponn a bezwin irzan zordi:

- anpes lepidemi koronavirus propaze;
- asire ki tu dimunn ena akse a manze ek lezot lartik debaz, dan enn fason kalm ek rasiran.

Nu kwar ki ziska resi anpes lepidemi koronavirus fane, ziska ena vaksin (posib lot lane), leta bizin swiv enn prosesis kot tultan:

- a) asire ki tu dimunn ena manze, e
- b) kontinye sa stratezi extraordinier pu “retrase-teste”, enn par enn,
- c) sutenir tu travayer lasante, tu grad travayer bizin gayn lekipman proteksyon sifizan e pa zis mask proteksyon zetab ki pe bizin servi ful lazurne kan anfet sipoze servi li zis pu 3-ertan. Fasilite transpor sifizan ek byin organize. Pu evit lezot danze u risk lasante, pikep bizin asire depi lakaz-lopital ek lopital-lakaz.

- d) propoz enn nuvo kontra sosyal a klas travayer: fode tu dimunn asire ki li pu ena manze ek servis esansyel pu ki li rant dan enn zefor kolektif pu ansam nu tu kapav mintenir disiplinn neser pu kontinye avek sa stratezi “res lakaz” osi lontan ki neser

Sa vedir, Leta bizin:

1. Asir enn reveni garanti imedya pu sak fami Moris, Rodrig ek Agalega uswa furni manze debaz. Pa bliye ki pre lamwatye dimunn travay dan tipti ek mwayin antrepriz, u travay pu zot mem, e pu zot pena ni lapey ni pansyon.
2. Tutswit anons enn moratwar tan mwa lor tu lonn, peyman lwaye ek papye lalimyer-dilo.
3. Kontrol pri, e kot li neser, rasyonman lor manze, lartik netwayaz, materyel kwi manze ek medikaman.
4. Inklir tutswit tu travayer servis esansyel (ki li dan ramas salte u dan distribisyon manze u lezot) dan enn nuvo kontra sosyal kot zot vinn anplwaye guvernman avek tu kondisyon
5. Guvernman bizin asire amezir nu sorti dan kriz ki:
 - a) Zel tu proze vila-de-lix kuma IRS;
 - b) 1/3 later tablisman (swa plennter u antreliyn) bizin konverti pu plant manze anmemtan ki sak tablisman u ex-tablisman pe tutswit met dibut lizinn pu prezerv e transform premye rekolt. Sa li esansyel. Si tablisman refize, Guvernman bizin rekizisyone e nasyonalize pu ki asir sekirite alimanter.
 - c) Kuma enn parti sa kontra sosyal, tu dimunn dan Moris ki pe res dan sere u pe res dan lakaz an move leta pu ena drwa a enn lakaz desan.
6. Aster ki tu dimunn pe realiz linportans enn sistem lasante piblik iniversel, Guvernman bizin anons ki li pe retir so plan lasirans lasante prive ki li finn sey inpoz lor fonksyoner Servis Sivil ki pu afebli sistem lasante piblik iniversel.

Manze, Lapey, Lasante pu tu Dimunn pu Tultan

Kan klas travayer ek zot parti politik sosyalist pu plis ki 100 banane pe dir, “Nu ule asire omwin ena sekirite alimanter,” enn koral leve parmi Guvernman, parti politik meynstrim, lapres ek sirtu seki ti pli vokal, patrona, tu irle ki li inposib. Si dimunn ena manze, zot pu refiz travay, bann la dir. E, travayer bizin travay, bann la dir. Zot bizin travay pu nu, patrona dir. Sinon soley pu sap depi lesyel. Manze li sa fwet dan lame dirizan esklav modern. Atraver ras nu manze, zot fors nu kurbe, zot menas pu les nu zanfan krev-defin. Kuma nu ariv konn sa? Kan finn gayn lepidemi, enn sel kut, Guvernman kapav al distribye pak manze debaz livre kot zot lakaz pu 35,000 dimunn. Silans dan lapres. Mem patron mord zot lalang, pu zot pa koze. Pu pa remarke seki pe pase. Dimunn ena manze. Li pa finn travay. Li pa finn amenn lafin-dimond. Soley inn res dan lesyel.

Kan klas travayer ek zot parti politik sosyalist, pu plis ki 100 banane, pe dir, “Nu ule asire pu gayn, omwin, enn reveni garanti,” u tann sa mem refrin: “Ah, non, li pa posib pu gayn enn reveni garanti. Zot, bann fenean pares, pu nepli rod travay pu nu. Soley pu sap depi lesyel!” Lerla gayn lepidemi. Enn sel kut, Guvernman dibut garanti, li pey lapey-ki-patron-peye ziska enn som Rs25,000 par mwa, pu u res lakaz silvuple. Anplis, li fer enn versman Rs5,100, seki ekivo a lamwatye saler minimem, a travayer ki travay pu limem. E, seki pena enn kont labank, peyman pu vinn fer adomisol.

Reflesi lor la zis pu enn minit. Reflesi ki sa ule dir.

Kan klas travayer dir nu bizin ena kontrol pri lor manze ek neserite debaz, mem refrin rezone, “Soley pu sap depi lesyel!” Kan lepidemi arive, ep, enn sel kut, Guvernman pas *Regulation* pu

ki ena fix-markep. Minis pa ezite pu vinn menas komersan profiter, denons zot kuma bann pli pir bandi.

Pu 100 banane, parti politik sosyalist inn dir, “Kifer bizin ena 2 kalite sistem lasante? Enn move sistem pu dimunn ris, kot zot pey enn ta kas lor sir-preskripsyon, tro buku tu kalite test ki pa nesaser ek loperasyon ki pa bizin, ek lot kote, enn bon sistem lasante gratis, iniversel, mem si li skeletik, pu leres dimunn kuma nu? Kifer 2 sistem?” Ti pe ena enn tole priz-pozisyon ki pena okenn sans, telman anbruye ki li pa vo lapenn repete isi.

Ziska gayn lepidemi. Lerla, klinik inn integre dan sistem lasante. Fasil kuma dilo disik. Mem lotel inn vinn zwenn sistem lopital iniversel, gratis. Soley pa finn sap depi lesyel. U res lakaz, u gayn manze, u gayn larzan, pri kontrole, sistem lasante finn inifye e soley ankor tuzur dan lesyel.

Zordi, kestyon poze: Kuma nu organize pu mintenir sa lozik la? Kuma nu organiz travay, manze, lasante? Apartir asterla? Kimanyer nu fer progre apre ki lepidemi finn expoz puritir ideoloji kapitalist, enn ideoloji ki diviz nu an klas antagonik? Kuma nu elimin sa divizyon ant klas avek puvwar pu donn travay ek klas ki oblize travay pu lot-la pu li viv? Pu et pli presi, ant seki vann zot kuraz ek seki aste kuraz? Kimanyer nu fini avek sa restan vestiz lesklavaz? Ki kalite sanzman pu elimin sa divizyon kot enn bann vann enn parti zot lavi, travay 8 ertan par zur, ar enn lot dimunn, avek enn lot bann ki aste zot lavi?

Kapitalist nepli kapav mintenir ki li “moral” parski lepidemi inn vinn pruv so imoralite. Alor, pu ki rezon li pu kontinye, apre lepidemi, kumsi riyete? Dan Lamerik, kan pey sekirite sosyal, kan leta al port sekur gro-gro konpayni e donn sibsidi a ti-biznes, Rezerv Federal nek ena pu inprim plis dolar. Kumsa. Badinaz zanfan. Sa li posib, aköz nu vener, kuma

dan lapriyer, biye ver dolar – nu rezerv deviz Moris li an dolar, nu aksepte komers internasyonal si li an dolar, individi ek konpayni fer hording dolar. Par kont, pei kuma Moris ubyin Lenn ubyin Sid Afrik, bizin pran larzan prete. Sa, usi, pu

bizin sanze, sa sistem inperyal la.

Alor, li pa sifi pu sanz sistem zis isi dan Moris. Efektivman, li enn lalit internasyonal. Parey, kuma lepidemi koronavirus inn anseyen nu, imin, nu destin li internasyonal.

LC, Tradiksyon: BK.

Trump Akile, zwe “Pa mwa sa, li sa!”

Revi LALIT ena plezir bibliye extre depi Blog 47yem zur lokdawn, 6 Me ki manb LALIT Lindsey Collen finn ekrir. Nu truv li inportan pu inkliir sa extre la parski li expoz fason lextrem drwat, e pli partikilyerman Prezidan Trump, finn e pe kontiyn azir fas-a ravaz anterm menas lavi, lasante, ek mwayin sirvi dimunn. Depi Me, Trump finn kontinye mem kalite konportman. Li pe al dan so gran rali pu kanpayn prezidansyel san mask ek dir so partizan gete zot-mem sipa zot pu met mask ubyin non, me li fer sak dimunn dan laful siyn enn papye kumkwa so konpayni, Trump Inc, pa pu pran okenn responsabilite ladan si zot gayn COVID-19.

Sa semenn la, lor plan mondyal, sa “moman koronavirus istorik” finn amors enn nuvo faz: insitasyon-a-lager. Sa faz kapav plis danzere ki grav risk lasante par viris e ki larwinn ekonomik ki li antrene.

Prezidan Trump ek so Sekreter Deta Mike Pompeo, zot de zom dezespere. Zot ena pu kuver fyasko total fason ki Trump inn telman mal-zer lepidemi ki sa pe provok sa posib rwinn ekonomik – kitsoz ki byin sir ti kapav evite. E anmemtan, zot pe lite pu sorti depi det enn trilyon dolar ki guvernman Amerikin ena avek Lasinn, e usi sorti depi enn defisit balans komersyal \$350 milyard seki ti deza provok Trump so lager komersyal kont Lasinn.

E, Steve Bannon, sef ideolog de-drwat, dan enn intervyu lor CNBC fek la, finn uver sime pu de zom dezespere. Li ek so band bayer-defon kuma milyarder Koch Brothers ek Mercers (ki, ant parantez, direkteman finans tu sa manifestan dan plizyer lavil dan Lamerik ki nu truve arme avek zot fizi-mitrayez kan zot kas lokdawn) viz pu kree ase dezord pu ki sa band nasyonalist blan ki deklar “Kretyin” pu pran kontrol total Parti Repiblikin e lerla, laparey leta limem.

Tu sa bann lafors de-drwat pe konverze ver enn stratezi klerman defini. Se ki pe fer li vinn enn gran menas zeo-politik se kan Trump ek Pompeo finn anba-anba avoy emiser pu “sey gayn” alye kont Lasinn dan anviron 20 pei anti-Lasinn.

Ki zot stratezi? Pu shifte blam depi lor Trump, zet blam lor Lasinn pu viris, limem, e lerla usi pu totalite pandemi. Enn fwa ki tu blam lor Lasinn, lide se pu ralye deryer slogan ki Bannon inn lanse, “Fer Lasinn peye”. Ansam avek Lasinn, bi se pu blam WHO, *World Health Organization* (aköz li pa finn blam Lasinn), sel lorganizasyon ki pe ede pu kordinn program lor Kovid-19, usi byin ki lor malarya, tiberkiloz, AIDS, ek lezot maladi mondyal. Ena fwa, anpasan, zot blam *Bill Gates Foundation* aköz li finn investi dan vaksini e li pe kolabore avek WHO. Zot plan se pu blam syantis pu larwinn lekonomi. Telman zot tu dezespere, zwe shifte blam li enorm, avek reperkisyon vast.

Kontinye lao akote, paz 19 ⇨

Lezot leta, kuma dan Lerop, Lenn ek kuma Brezil, Larisi kapav pu swiv, pu zot prop rezon oportunist, pu blam Lasinn aköz li finn mal zer lepidemi. Asterla, Trump pe usi sutenir bann ki pe dimann pu anfet purswiv Lasinn. Kuma Bannon met li, bizin ena enn avoka akote sak serkey dan fos-kominn dan Hart Island, New York, kan dese aköz koronaviris ti so pli-ot.

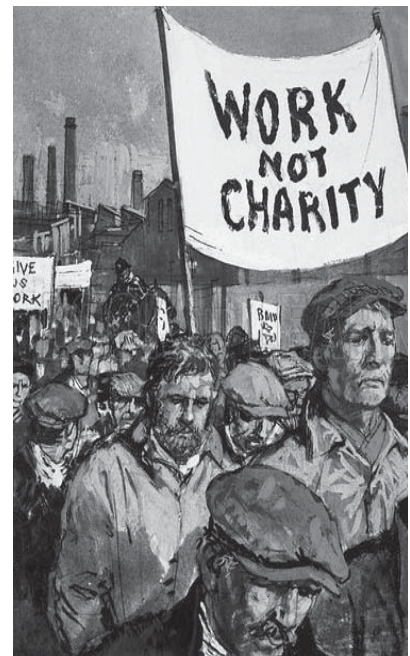
Fode nu rapel bann fe dan so lord kronozik lor sa isyu la: Get Bwat anba:

Sa, donn lekter, enn lide bann fe.

Seki klerman finn arive se Trump pa finn metrız seki ti pe arive. Li ankor tuzur pa konpran ki ete enn viris. Li kwar u kapav bwar Lysol pu fer li fonn. Li pena okenn lide ki vedir prozeksyon matematik pu viris propaze dan enn fason exponansyel. Li pu disparet dan 15 zur. Li pa konn ki ete sistem lasante ek li pa finn remarke ki lopital New York preske deborde parey kuma seki ti ariv servis lanterman. Li zis kone kuma fer larzan depi maladi.

Sa pa ti pu ena enn gran linportans si li pa ti Prezidan Lamerik, pe asize avek so ledwa infekto lor buton nikleer.

Lindsey Collen, Tradir: BK.

Manifestasyon travayer lisansye, 1930

Taym-Layn pu Lepidemi dan Leta Zini

a) An Ziyet 2019, Trump fu deor Dr. Nancy Quick, exper Amerikin dan CDC, depi so fonksyon ofisyel integre dan departman epidemyozik Lasinn e sa kas tu lyin ant CDC tuleda pei.

b) Le 31 Desam 2019 Lasinn:

(i) inform WHO lor lepidemi enn viris.

(ii) atraver lotorite lasante dan Wuhan, met dibut enn websayt pu averti dimunn pu evit rasanbleman e pu met mask kan sorti deor aköz ena 27 dimunn ki finn konfirme avek enn nuvo zar nemoni.

c) Le 3 Zanbye, Lasinn formelman inform CDC Lamerik.

d) Le 4 Zanbye, direkter CDC Lasinn ek CDC Lamerik koze lor telefonn. Zot tom dakor pu korpere.

e) Le 9 Zanbye, Lasinn fini dekod striktir zenetik Nuvo Koronaviris depi de zur avan, e li konfirm so lyin avek maladi la, e li met sa linformasyon dan domenn piblik, pu permet tu syantist kumans travay lor vaksin ek tretman.

Pandan Zanbye, Trump gayn konsey depi sekirite nasyonal ek konsey epidyomolojist pu azir. Li innyor konsey. Li dir Alex Azar, ansarz Departman Lasante ek Taskfors lor Koronaviris, "Aret panike!"

Le 30 Zanbye, World Health Organization deklar enn leta dirzans saniter internasyonal lor lepidemi koronaviris.

f) *Enn mwa pase* depi Lasinn inn anons lepidemi.

g) Ariv 1 Fevriye, 45 pei met restriksyon lor vwayazer depi Lasinn.

2 Fevriye, Trump so interdiksyon lor tu vwayaz depi Lasinn rant anviger, eksepte pu Sitwayin Amerikin.

10 Fevriye, Trump dir lor TV ki viris la "disparet kan gayn saler lete an Avril.

25 Fevriye, Trump dir lor TV viris "enn problem ki pu disparet.

26 Fevriye, Trump dir lor TV, "15 dimunn [avek viris] lor de-trwa zur pu desann ziska zero, gras-a bon travay ki nu finn fer"

26 Fevriye, Trump menas pu tir Alex Azar depi so post. Azar sede.

27 Fevriye, Trump dir lor TV, "Kuma enn mirak, li pu fonn"

h) *Enn dezyem mwa pase* depi ki Lasinn inn anons lepidemi.

6 Mars, Trump dir, "Li pu disparet"

10 Mars, Trump dir lor TV, "Li pu disparet, sinpleman res kalm"

11 Mars, WHO deklar enn pandemi (tutfason li pa enn term legal)

12 Mars, Trump dir lor TV, "Li pu disparet, Li pu disparet."

13 Mars, Trump deklar leta dirzans

30 Mars, Trump dir lor TV, "Li pe disparet. U [reporter] kone li pe disparet. E nu pu gayn enn gran viktwar."

31 Mars, Trump dir lor TV, "Li pe disparet, sweton avan lafin dimwa."

3 Avril, Trump dir lor TV, "Li pe al disparet!"

Jabaljas ek Bulbak

Jabaljas: Alor Bulbak, mo ti byen dir twa ki Collendavelloo pu demisyone. Sa enn dimunn kare-kare sa.

Bulbak: Aster to pe dir sa: kan mo ti dir twa ki dan sa zafer CEB, ena angi-su-ros, to rapel inpe ki to ti dir?

Jabaljas: Mo rapel mo ti dir twa ki mem si ena kik trikmandaz otur zafer kontra CEB, Minis Collendavelloo pa ti ditu o-kuran.

Bulbak: Abe li ankor pe dir sa, li ankor pe dir ki personn lor bord CEB pa finn dir li nanye. Anpasan Jabaljas, to minis kare-kare la pa finn demisyone, finn bizin revok li kareman.

Jabaljas: Ale rayt finn revok li. Me get sa Bulbak: to krwar ki enn minis li sipoze kone tu seki pe pase dan so minister?

Bulbak: Abe ki li fer tut lazurne alor?

Jabaljas: Li ena pu kup riban partu kot pe terminn enn proze. Li ena pu vwayaze dan lezot peyi. Li ena pu donn travay so bann mandan. Tu sala li ena pu fer.

Bulbak: Get sa Jabaljas: lor Bord CEB, ena konseye minis, ena ko-listye minis, zot pa sipoze diskrit ek zot minis kan ena gro-gro kontra pu plizyer milyan rupi larzan publik?

Jabaljas: Ki sa ko-listye minis to pe koze?

Bulbak: To pa rapel pu dernye eleksyon zeneral, ti ena enn sef CEB ki ti poz kandida dan Rozil ansam ek so minis? Kan li pa finn eli, li finn return dan CEB.

Jabaljas: Enn sans li pa finn eli.

Bulbak: Kifer to dir sa, Jabaljas?

Jabaljas: Abe si li ti eli, li ti pu bizin demisyone kuma depite kan skandal kontra CEB finn eklate.

Bulbak: Laverite sa Jabaljas. Me dir mwa enn ku: sa sef CEB ki ti ko-listye Collendavelloo, to krwar li tuzur dan parti ML.

Jabaljas: To kone Bulbak, li pa fasil kone kisannla mam dan sa parti la. Mem sa 2 lezot depite ML, personn pa tro sir ki zot ete. Tu seki dimunn kone se ki enn ladan finn gayn enn bay lor pa zeometrik ki vo buku larzan.

Bulbak: Sa vedit ki nu pa tro kone ki ML pu fer aster ki so lider finn revoke?

Jabaljas: Ena enn zafer ki finn sok buku dimunn dan sa zafer koripsyon dan CEB: personn pa ti pe atann ki Bérenger so nom pu mansyone dan dokiman BAD.

Bulbak: To kone Jabaljas: meyer zafer ki Berenger ek Collendavelloo ti kapav fer se zot tu le de demisyone kuma depite dan Rozil, lerla poz kandida dan dub parsyel.

Jabaljas: Sirtu ki tulede finn deza fer sa kalite konnri la.

Bulbak: Absoliman, Jabaljas

Kot Sekirite Alimanter dan bidze?

Dan sa kontext mondyal Covid-19 kot tu pei pe realiz nesessite asir sekirite alimanter e pe ogmant zot prodiksyon nasyonal pu kapav nuri zot popilasyon an-ka fermtir frontyer, Minis Padayachy pa finn prezant okenn plan pu sekirite alimanter. Tu seki li finn anonse, se ki pu ena “plan” pe vini plitar: pu ena *National Agri-Food Development Programme* pa kone kan, Marketing Bord (AMB) aster pu kumans reflesi lor enn plan agrikol pu sertin legim, kimanyer pu fer stokaz e met dibut enn sistem pri garanti pu enn sertenn nomb legim. E sa tigit la, pa kone kan li pu materyalize, si zame li materyalize. Pa kapav pran li oserye tank guvernman pa pran mezir pu asire ki ena sifizaman later pu prodiksyon alimanter. Ziska ler apre COVID Act ek Bidze:

- Pena mezir pu kontrol itilizasyon later. Pena okenn lalwa pu fors tablisman plant manze, ubyin donn later pu plant manze lor 1/3 so later.
- Pena mezir pu stop betonaz later avek vila delix ek lotel.
- Pena mezir pu permet shifte sibvansyon lor kann ek diskrit ver sekter alimanter. Okontrern guvernman pe kontiyn sibvansyonn planter kann ek tablisman: Rs 25,000 latonn.
- Pena mezir pu investisman ek sibvansyon al dan sekter prezervasyon ek transformasyon prodwi alimanter. Ti byin kapav servi fon MIC pu fer sa.
- Pena mezir pu taxe profi, gro reveni, ek larises (*Wealth Tax*) pu finans stratezi devlopman alimanter ki permet veritab devlopman ekonomik.
- Pena mezir pu servi fon pu devlopman enn lindistri lapas nasyonal.

Minis Padayachy finn pretann ki guvernman MSM-ML pe fer buku pu ki ena sekirite alimanter. Me koze ki buku. Plan zero.

RS

Minis Ivan Collendavelloo revoke

Zedi le 25 Zin, Premye Minis Pravind Jugnauth finn revok Ivan Collendavelloo kuma minis lenerzi apre eklatman skandal santral CEB St Louis.

Revokasyon Ivan Collendavelloo baze lor enn rezime rapor ki BAD (Labank Afrikin Devlopman) finn adres a Guvernman Moris, lor frod otur alokasyon kontra pu santral St Louis an 2014 ek 2015.

BAD dir ki konpanye Dannwa *Burmeister & Wain Scandinavian Contractor* (BWSC), ki ti dekros kontra amenaz 4 tirbinn dan santral St Louis, finn rekonpans finansyerman reprezantan administrasyon dan Moris pu gayn akse ar sa linformasyon konfidansyel pu adapte zot tennder pu gayn kontra la. Parmi 9 nom ki mansyone dan rezime BAD, ena Ivan Collendavelloo ek Paul Bérenger. Swit a sa Rapor BAD, Pravind Jugnauth finn dimann Ivan Collendavelloo stepdawn, ki li finn refize. Lerla li finn revoke kuma minis, Zedi le 25 Zin.

Ki implikasyon politik?

Sa skandal St Louis enn lot kastrol ki ML-Collendavelloo pu bizin sarye apre enn seri lezot skandal ki implik ML, kuma skandal Gayan-Sumputh lor *Cardiac Trust Fund*, skandal Ex-Prezidan Ameena Gurib Fakim avek so *Platinum* kart, skandal lor lvin Collendavelloo avek milyader supsonab Alvaro Sobrinho, ek sa lane lamem implikasyon nuvo depite ML, Rawoo dan skandal bay lor later Leta dan lwes.

Onivo CEB, apre piblikasyon kominike BAD le 8 Zin 2020 finn ena seri sanzman. Lekip pro Collendavelloo finn revoke, ek ranplase avek nuvo lekip kot ena reprezantan pros ar Premye Minis kuma Ken Arian ek osi kandida bati ML, Toolsiraj Benyudin, ki pa neserman sutenir Collendavelloo.

Klerman kontrol total lor CEB finn shifte depi bann pro-ML pu vinn su kontrol minis Joe Lesjongard ki usi portparol MSM, ek nuvo Minis Lenerzi.

Apre revokasyon Ivan Collendavelloo, Steve Obeegadoo sel depite Plateform Militant finn monte anfler lor yerarsi guvernman. Li finn nome kuma adzwin premye minis avek dub portfey, Minis Lozman ek Turism.

Onivo Parlman, ML ki ti ena 6 depite an 2014, finn redwir a 3 depite an 2019 avek Ivan Collendavelloo kom Premye Minis Adzwin ek minis lenerzi, Zayid Nazurally kom adzwin spiyker, ek Ismael Rawoo kom PPS, anplis ML ena Eddy Boisezon ki ena pos Vis Prezidan Repiblik. Tel kuma li ete, lalyans guvernman ena enn mazorite 44 depite kont 26 depite pu lopoziyon PTR/MMM/PMSD, donk pwa ML pa reprezant enn menas pu guvernman aktyel si zame ML desid pu kit guvernman. Dayer ML finn afebli kuma enn lafors politik, e dapre so prezidan Anil Gayan, ML pa finn zwenn dernye 6 mwa.

Skandal St Louis pe met osi MMM lor defansiv apre ki nom Paul Bérenger finn mansyone kuma enn swadizan destinater kit larzan depi sipaki intermedyer. Me, so repons politik pa finn ditu bon dan so premye Konferans depres Lari Ambrose.

Kronolozi Evenman

2012 - konsiltan Mott MacDonald rekomann pu azut 2 nuvo Tirbinn dyezel lur - Kapasite 30 Megawatt (MW) sakenn pu ogmant kapasite santral St.Louis.

2014 - BAD dakor pu finans proze CEB pu enn montan Rs3.6 milyar, lans lapel dof. Kontra alwe a konpayni Danwa, BWSC. An plin kanpayn elektoral, *Central procurement Board* (CPB) avek

lakorite CEB desid pu anil tennder BWSC swit a 80 devyasyon mazer.

BWSC pa dakor ar desizyon CPB-CEB, li dimann *Independent Review Panel* (IRP) reviz desizyon la. Apre eleksyon 20 Desam, IRP revoke e BWSC fer apel a Lakur Siprem kont desizyon pu rezet so tennder.

2015 - CEB relans enn dezyem lapel tennder, kot integre tu devyasyon ki CPB ti truve an 2014.

Oktob 2015 - 5 konpayni sumet kotasyon pu kontra santral St Louis. CPB retenir BWSC.

2016 - Mwa Zanvye, CEB avek lakorite Collendavelloo emet enn sertifika irzans pu sa proze la pu evit tu kontestasyon divan IRP depi lezot konpayni ki pa finn gayn kontra. Ena osi enn konpayni ki pa ti selekte, konsteste nominasyon Mm. Christelle Sohun, enn pros Ivan Collendavelloo lor IRP, e dimande ki li retir li.

2 Mars 2016 - Kontra siyne ant BWSC ek CEB pu proze St Louis pu enn montan Rs4.3 milyar ki ti Rs3.6 milyar an 2014, plis ki Rs700 milyan anplis.

2018 - Dan mwa Mars ena inogirasyon proze santral St.Louis dan prezans minis Collendavelloo, kad CEB, kad minister, kontrakter, su kontrakter.

Avril 2018 - BWSC demar enn lanket intern lor so bann kontra dan Lafrik swit-a enn denonsyasyon. Lanket finn demontre ki manyer ki finn gayn kontra al kont kod kondwit konpayni BWSC. Swit a sa lanket intern, BWSC lisansye 5 anlwaye e met ka lapolis kont de.

2019 - An Fevriye, BWSC rann piblik lanket ki li finn fer. Dan Moris, Direkter par anterim CEB, Shamshir Mukoon gayn enn emeyl depi BWSC pu inform li lor lanket pu frod ki

Komanter LALIT lor Bidze

konsern proze dan Lafrik, inklir Moris.

Oktob 2019 - Seety Naidoo demisyone kuma chermenn CEB pu poz kandida pu ML, kuma kolistye Ivan Collendavelloo dan sirkonskripsyon No. 19. Mm Nirmala Nababsing prezid bord administrasyon CEB kot lanket BWSC suleve dan item AOB.

2020 - 8 Zin BAD emet enn kominike kot anonse ki finn interdi BWSC pu partisip pu prosenn 21 mwa dan tu proze ki BAD finanse. BAD inn fer enn lanket e finn truve ki BWSC finn posibleman inplike dan frod ek koripsyon pu proze St. Louis ki BAD finn finanse.

12 Zin - Bord CEB desid sispann Shamshir Mukoon kuma direkter CEB. ICAC demar lanket e sezi dosye kot CEB. Konferans de-pres Pravind Jugnauth kot li anonse ki kominike BAD pa masyonn okenn nom, e si ti ena kit nom li ti pu dimann dimunn stepdown.

13 Zin - Revokasyon tu manb bord CEB ikonpri so chermenn, kandida bati ML, Seety Naidoo.

14 Zin, nominasyon nuvo bord, parmi Ken Arian enn pros Pravind Jugnauth ek Toosiraj Benyidin, enn kandida bati ML.

15 Zin, Sipervisyon CEB partaze ant Ken Arian depi biro Premye Minis ek Dhananjay Kawol depi Minister Lenerzi. Nom osi de manajer Chavan Dabeedin ek Christian AhKine ki reponn a komite sipervizyon.

25 Zin - Pravind Jugnauth fer konferans depres pu anonse ki li finn gayn rezime rapor BAD, ki parmi 9 nom masyone ena Ivan Collendavelloo ek Paul Bérenger. Li finn dimann Ivan Collendavelloo stepdown ki li finn refize donk li vinn revok li. Joe Lesjongard nuvo Minis Lernezi.

RK

Minis Finans Padayachy finn prezant so bidze omilye enn lepidemi mondyal, kot lasante piblik, somaz masif e prodiksyon esansyel, sirtu alimanter, ti devet santral ladan.

Lor lanplwa: Minis pa get kestryon lanplwa ditu. Li innyor li. Li get “wage assistance” pu 6 mwa, me li pa koz lor kestryon lanplwa. Li pena okenn lide lor kimanyer anpes perdi anplwa ankor. Kan enn sekter kuma turism finn kolaps totalman, pena okenn lide kimanyer li pu kree anplwa pu tu dimunn dan sa sekter la. Li ti fer tu dimunn riye, kan li koz konstriktyon enn “cruise terminal”. Kote sekter kannyer ki li, li ti deza lor zenu avan lokdawn, tu seki li dir se pu servi fon piblik pu sibvansyonn enn tel kanar bwate.

Pena okenn masyon lor kimanyer gran proprieter later ena enn obligasyon prodwir manze pu pei. Non. Li zis dir pu kontiyne sibvansyonn sakandar bwate ki apellindistri kanyer la. Li sibvansyonn planter kann. Li met tax lor inportasyon disik depi deor, pu protez lindistri sikriyer. Guvernman pu ankuraz *Cane replantation program*. Mem si tu dimunn Moris pena sekirite alimanter.

Guvernman pe sibvansyonn ti-planter ek mwayenn planter kann ek proprieter tablisman. Mem si li enn fayit. Osi grav, Minis pe kontiyn promuvwar lavant terin ar tu kalite milyarder, pu gayn rezidans an-esanz pu betonn later.

Lor sekirite alimanter: Apar enn lip-service, pena naryin. Pena okenn gran proze pu transform gran, gran siperfisi later an prodiksyon alimanter, ni obliz tablisman fer lizinn pu prezerv e transform prodwi alimanter. Nil.

Lor Prodiksyon: Lor prodiksyon, kan Minis koze, la osi, li vag.

Lor kot pu gayn deviz: La osi, pena okenn zefor pu explike kot Moris pu gayn deviz.

Lor Air Mauritius: Li dir pu sutenir, me li pa koz vremen ki lavenir tu travayer, ni pu konpayni.

Lor lozman: Li minim. 12,000 lakaz lor 3 an. Li pa ase. LALIT estime ki bizin 100,000 lakaz pu atenye problem lozman. 2015 zot ti propoz 10,000 lakaz dan 5 an. Pa mem lamwatye fini komplete. Zot dwa depi avan.

Lasante: Pena detay lor sa *Centre For Disease Control and Prevention*. Minis pa anons rekrit dimunn pu travay dan sekter *trace-and-test*, ni ranforsi lasante primer. Li pa mem donn garanti kont privatizasyon lasante. Nu remarke ki li pa finn remansyonn sa privatizasyon sistem lasante par tir tu servis sivil depi sistem iniversel, gramersi.

Ledikasyon: Ena zis masyon tax holiday pu investiser dan ledikasyon-pu-profi.

Pri: Pena okenn masyon danze inflasyon, ni kontrol pri.

Pansyon: Pravind Jugnauth ti dir pansyon vyeyes pu vinn Rs13,500 avan lafin so manda. Li ti eli lor la. Asterla, Minis Finans pe dir pansyon vyeyes pe tase lor Rs9,000. Tu nuvo ogmantasyon li dir, pu lor baz kontribitif. Nu pe dut ena “angi anba ros”. Minis pe rod *phase out* pansyon iniversel osi byin ki NPF. Pu nu pran pozisyon kler lor la, nu bizin plis detay lor sirtu ki pu ariv pansyon iniversel. Dan lavenir, pu ena zis enn spes NPF ki expanded, e pu dan sa propozisyon reform pansyon vyeyes.

Fardo lor ki klas: Sa bidze la pu shifte larzan ver klas kapitalist, klas ki lakoz problem: alor ena serom pe inzekte dan mem sekter ki pe flanse – kann, lotel, tit-antrepriz pu fer pa-kone-ki-zafer.

Kondisyon travay, sirtu work-from-home, pa finn eklersi.

Reveni iniversel: LALIT fer demand pu reveni masyon iniversel, fas a kriz. Dayer dan plizir pei pe inplemant sa.

Bidze la pa reponn ni a gravite kriz ekonomik, ni a menas kont sekirite alimanter, ni a nesosite prodiksyon ek anplwa.

RS, pu LALIT, 4 Zin 2020

Bidze: Ki sanzman dan sistem Pansyon

Dan kanpayn elektoral P.K. Jugnauth ti pran langazman ki si so Lalyans return dan guvernman, li pu ogmant pansyon veyes pu ariv a Rs. 13,500 lafin so manda an 2024.

Dan diskur-program Prezidan Repiblik ti lir an Zanvye 2020, nuvo guvernman MSM-ML-Transfiz finn anonse ki Pansyon veyes pu ariv Rs. 13,500 an 2024 (“*Government will honour its pledge to the population to bring the basic retirement pension to Rs. 13,500 by 2024.*”)

Tu dimunn dan Moris finn konpran ki P.K.Jugnauth pe pran langazman ki pansyon veyes pu ogmante sak lane par apepre Rs900 pu ki li sorti depi Rs9,000 pu ariv a Rs13,500 apre 5 an, e ki pansyon kontribitif NPF pu kontinye parey.

Alor tu dimunn finn gayn enn sok kan, dan diskur bidze Padayachy, nu aprann ki pansyon NPF pu elimine, pu ena enn nuvo dediksyon pu travayer ek patron (*Contribution Sociale Generalisee*) ki pu servi pu ogmantasyon pansyon veyes an 2024; an-atandan pansyon pu res Rs9,000, me travayer ki deza ena zot pansyon NPF pu kontinye gayn li. Minis Padayachy pa finn mem dir si pansyon veyes pu ogmante sak lane ek CPI kuma li ete asterla! Li pa finn presize si fonksyoner ek guvernman pu osi kontribye dan sa nuvo fon CSG.

Sel laspe progresis dan sa sanzman la, se ki travayer ki gayn ziska Rs50,000 par mwa pu kontribye 1.5% e patron 3% dan CSG, e si lapey plis ki Rs50,000, kontribisyon vinn 3% pu travayer e 6% pu patrona. Me mem si kontribisyon laplipar travayer pu diminye (1.5% CSG olye 3% NPF), me sa nuvo kontribisyon la nepli al ver pansyon NPF travayer, me al dan lakes guvernman pu servi pu ogmant pansyon veyes an 2024!

Kan guvernman P.K.Jugnauth pe eliminn pansyon kontribitif (NPF) a long term, zot pe anfet prepar terin pu bann plan pansyon prive ki pu benefisyé konpayni lasirans.

Parski tu deba otur pansyon finn konsantre lor sa sif Rs13,500 pu

2024, dimunn pa finn reflesi buku lor ki sa Rs13,500 la pu reprezante apre 5an linflasyon. Apre kriz ekonomik ki finn presipite par Covid-19, nu kapav atann ki kudlavi pu ogmante a enn vites katastrofik.

Kot Kreasyon Lanplwa dan Bidze?

Diskur Bidze, li ti lokazyon pu Guvernman anons so plan kreasyon lanplwa pu lane ki pe vini. Mem avan kriz saniter Covid-19 ek konfinnman, deza ti kumans ena enn problem somaz, sirtu pu zenn ki pe fini lekol ek liniversite: dan laplipar gran sektor kuma disik ek tekstil, lanplwa ti pe diminye e pena nuvo sektor prodiksyon ki pe demare.

Diskur Bidze ki finn vini ver lafin konfinnman, pa ena okenn mezir ki viz pu kreasyon nuvo lanplwa: purtan deza tu dimunn ti byen konsyan ki lanplwa dan lindistri turistik finn kolaps, mem zenn ki ti gayn enn lanplwa lor bato krwazyer pe bizin return Moris, dan tekstil ena menas lor lavenir lizinn aköz kriz ekonomik dan Lerop e Lamerik; laplipar ti lantrepriz pu gayn difikilte rebran zot prodiksyon e lanplwa pu diminye. Pandan konfinnman, guvernman finn etablir plan pu sutenir finansyerman lantrepriz pu ki travayer kontinye gayn lapey, mem dan sektor informel. Me sa li pa pu kontinye pu lontan: deza guvernman finn fer enn piyaz dan rezerv Labank Santral.

Alor Bidze 2020, li ti enn lokazyon pu guvernman anons kreasyon nuvo sektor prodiksyon kot ena lanplwa ek sekirite e bon lapey: dan enn lindistri agro-alimenter pu asir sekirite alimenter, dan enn veritab lindistri lapes pu itiliz sa zonn ekonomik ki zordi pe explwate par navir lapes lezot peyi, dan devlopman lenerzi renuvlab pu diminye polisyon, dan devlopman enn program lozman masif.

Me seki nu finn truve dan diskur bidze se ankor lankurazman pu enn lindistri disik ki deza dan leral, e ki pe aktivman detrir lanplwa. Ena proze infrastruktir ki pu kree lanplwa dan sektor konstruksyon, me sa li tanporer e pena okenn sekirite danplwa dan sa sektor la ki alor anlway buku travayer depi lezot peyi lor kontra.

Aster ek nuvo problem dan sektor offshore, ek difikilte ki lindistri turis pu gayne pu redemare, ek lisansiman masif ki pe menase dan sektor avyasyon ek *Air Mauritius* ki pe deklar fayit, somaz pu vinn enn menas ki pu agrandi byen vit ek presipit tu kalite kriz sosyal.

Malerezman sa guvernman MSM-ML-Transfiz pa paret konsyan sa menas ki somaz masif reprezante, e aster limem pe rant dan enn tirbilans politik ki kapav menas lalyans la limem.

RS

Bidze: Lor Lozman

Guvernman MSM-ML ti ranz zis 2,357 lakaz lor 10,000 ki ti promet dernye fwa.

Minis Lozman, Steve Obeegadoo finn admet dan deba lor bidze ki guvernman finn ranz selman 2,357 lakaz pandan manda guvernman MSM-ML, 2014-2019. Savedir pa mem enn kar lor 10,000 lakaz ki ti zot promet kumansman zot manda an 2015. Antretan avek lanter pu guvernman ranz ek livre lakaz, kriz lozman pe agrave de zur an zur, sirtu avek kriz ekonomik kot dimunn pena travay ubyin pe travay san sekirite danplwa. Nu finn truv pandan peryod lokdawn Covid-19 kuma plizyer fami dan rezyon Pte aux Sables, Riambel ek Cite Malherbes, ki dezespere pu atann enn lakaz depi guvernman, finn bizin truv solisyon par zot mem ek al viv kuma skwaters lor enn but later Leta. Sa enn siyn ki montre fayit guvernman dan so plan pu ranz sifizaman lakaz pu reponn a gran demand ki ena. Guvernman finn pas so letan promovwar sekter imobilye pu kapitalist e pa finn truv li enn priyorite pu ranz lakaz pu dimunn mizer ek travayer.

Dan diskur bidze Minis Finans, R. Padayachy finn anons konstriksyon 12,000 lakaz pu prose 3 an, ladan zis 1,800 pu rezerve pu fami ki ena mwins ki Rs10,000 reveni. Ala enn lot promes. Apre fayit zot politik lozman dernye manda, aster nu get sa nuvo promes 12,000 lakaz la!

Dan LALIT nu truv plan ki guvernman ena pu konstriksyon lakaz pa sifizan pu reponn a kriz lozman ki ena. Deza kot NHDC ena enn lalis 18,000 demand pu lozman, enn lalis ki pu kontiyn grand lane apre lane.

Onivo LALIT, nu pu kontiyn mobilize pu:

1 Uver enn Rezis dan tu landrwa pu anrezistre tu dimunn avek diferan problem lozman. Sa pu inklir skwater ek lezot dimunn avek problem lozman. Nu estime li pu ariv 100,000 fami.

2 Lor later rekizisyone depi tablisman, mont lakaz avek lokasyon pu seki prefer pey lwaye – buku fami asterla ule evit komplikasyon “lalwa eritye obligatwar” – avek enn kad legal parey kuma CHA pu mont lakaz ek okip lozman, inklir enn Tribinal. E inklir ladan lakaz spesyal avek lamwatye-lwaye pu fami avek enn sel dimunn ansarz. Sa li veritab fason pu atak vyolans domestik.

3 Pu dimunn ki viv dan lakaz danzere (lamyant ubyin lakaz site san kolonn), bizin demoli ek ranplas lakaz dan mem but later kot ansyin lakaz ti ete, kuma Guvernman MSM limem ti promet, kan Showkutally Soodhun ti Minis. Guvernman bizin rann piblik enn kalandriye demoli-ranplas lakaz sayt par sayt.

4 MHC ek NHDC bizin rule kuma enn servis sosyal, non pa kuma enn konpayni prive pu fer profi.

5 Pu dimunn kapav pey zot lokasyon ubyin repeyman lorn bizin kree nuvo anlwa par milye dan nuvo sekter “prodiksyon manze”, kot pu ena anlwa an sekirite dan karo, lor bato lapes, dan nuvo lizinn pu prezervasyon manze ek transformasyon, dan transpor, marketing. Pu sa arive, Guvernman bizin aret azir kuma kapon e, dan lintere tu dimunn, fors propriyeter tablisman ek lezot gro propriyeter later pu konverti, dizon, enn-tyer zot later pu fer prodiksyon manze ek servi zot infrastruktir existan kuma lizinn pu prezerv rekolt.

6 Kriz lozman ek problem sekirite alimanter kapav adrese, anmentan, si guvernman kree “vilaz agrikol”.

Minis Obeegadoo, depi li finn vinn Minis, finn fel dan prezant sa kalite plan masif pu lozman kuma larealite pe exize. Olye, li parey kuma lezot Minis, fer plan vag, koz lor inplik sekter prive, asize krwaz lebra ziska kriz eklate.

SPESYAL LOKDAWNN

Lalit an-aksyon

Lalit antan ki parti

Li ase inkwayab, me antan ki parti, LALIT finn kapav opere e organiz uswa partisip dan aksyon pandan 72 zur lokdawn. Sa pa ti pu posib san travay politik konsistan depi avan. Kuma enn organizasyon politik, depi an 1976 ek antan ki enn parti politik depi 1982, LALIT finn tultan lor terin. Li avek sa lexperyans kolektif ki nu finn fer sifizaman kordinasyon antan ki parti pu armoniz nu konpreansyon sityasyon internasyonal ek nasyonal pandan lokdawn. Sa koerans politik finn batir sirtu par enn blog ki kamarad Lindsey Collen finn ekrire, antan ki manb LALIT e anmentan depi enn pwin devi personel, sak zur dan sa 72 zur lokdawn-la. Finn ena enn lekip ki finn donn kudme pu cheke, tradir an Kreol, edite, ek disemine atraver nu websayt, nu paz facebook. Sa finn ede pu tu militan LALIT gard enn kalm e personel e politik, e osi enn koerans ki ti indispensable pu kapav azir pandan lokdawn.

Demand LALIT avan lokdawn

Le 18 Mars, inpe lertan *avan* P. Jugnauth anons premye ka COVID 19 dan Moris, 3 manb LALIT ti prepar 3 video pu explik dan enn fason kler ki ete COVID-19, fer 10 demand fas a kriz ki pe vini, e intansifye nu kanpayn pu sekirite alimanter. Plizyer demand dirzans ki nu finn fer finn anfet konkretize. Pu sa rezon la, li vo lapenn regete.

6 demand kle a Premye Minis ek lider Parti

Le 28 Mars nu finn avoy enn let a Premye Minis avek 6 demand kle, inklir enn reveni minimem garanti pu tu travayer inklir “self-employed”, moratwar lor repeyman lonn ek lokasyon

lakaz, kontrol pri ek rasyonman manze debaz, prodwi netwayaz ek saniter ek bonbonn gaz (*cooking materials*) ki plitar guvernman pu adopte. Minis Finans anons plan reveni Rs5,100 pu “self-employed” le 31 Mars, moratwar lor lonn ek lokasyon lakaz anonse an Avril, e Minis Komers anons kontrol pri lor pli buku manze debaz, e lor prodwi saniter. Sa let la finn rebran dan nu websayt, paz facebook ek dan media. 10 organizasyon sindikal, konsomater ek fam finn adopte sa bann demand la. Nu finn resewar repons depi Lider Lopoziyon pu dir ki li dakor avek nu bann demand. Lider MMM ti rebran nu demand lor reveni mansyel garanti dan enn video pandan konfinnman.

Muvman Sindikal

Nu finn osi kordine avek tu nu kontak dan muvman sindikal pu zot diskrit sa 6 demand-la. Plizyer federasyon; CTSP, MLC/ AWF, NTUC, GSEA, FPBOU, FTU ti adopte sa bann demand la formelman lafin Mars. Sa kontak la kontinye pandan lokdawn e apre. Nu ti adres diferan konfederasyon sindikal enn let uver anmarz bidze (26 Me) e nu ti diskrit sa bann demand avek zot.

Demand a Minis Agro-Indistri ek Sekirite Alimanter

Le 8 Avril, LALIT finn avoy nu demand a Minis Agro-Indistri ek Sekirite Alimanter. Minis Gobin finn reponn nu pu dir ki li truv nu “sizestyon valab”. Purtan, apart plantasyon manze lor 130 arpan later Rose-Belle (kuma *Lalit* finn propoze), Minis pa finn vinn delavan avek okenn plan pu fors tablisman fer prodiksyon alimanter. Alor nu kanpayn pu sekirite alimanter finn kontinye tutolong lokdawn e apre.

Fet Travay 1 Me

Nu finn selebre Fet Travay atraver sink video nu manb lor travayer ek kriz COVID 19, atraver enn video sante

Internasyonal par Rajni Lallah akapela an-Kreol ilistre ar foto, ek mesaz solidarite internasyonal ki nu finn resewar depi Zapon, Tirki, Sidafrik, Namibi, US, UK ek Lafrans. Sa ti azut enn dimansyon internasyonalist a nu selebrasyon.

Lagrev etidyan Me 1975

Nu ti osi selebre 45 an lagrev etidyan Me 1975 pandan lokdawn. 2 manb LALIT Kisna Kisnasamy ek Lindsey Collen ti temwayne ek analiz lagrev-la dan program radyo Top FM, ek temwaynaz ek analiz finn kontinye lor nu websayt ek paz facebook. Sa li ede pu transmet lesan Me ‘75 a zenerasyon ki pa finn konn li pu prepar pu prosenn vag aksyon kan so moman vini.

Rali Palestinn

3 militan LALIT ti partisip dan enn rali lor internet atraver Zoom le 15 Me zur Nakba kan lokipasyon Palestinn par leta Izrael kumanse.

Denons Lalwa COVID

Dan LALIT, nu finn analiz e denons represyon, mezir anti-travayer ek mezir sutyin pu kapitalist dan *COVID & Quarantine Act* ki ti vote dan Parlman kumansman Avril. Sa finn ed muvman sindikal ek dimunn anzeneral realiz danze ki sa 2 lalwa-la reprezante.

Travay teorik alabaz nu aksyon

Lokdawn finn osi enn lepok pu travay teorik ki alabaz nu aksyon politik. Alain Ah-Vee, par exanp, finn tradir enn lartik Leon Trotsky lor enn size kle, “Materyalism Dyalektik”, an Kreol. Jean Yves Dick finn osi ed nu tu buku avek so seri “Latelye Fit Argiman” - ena 6 antu ki enn lapor teorik sertin pu tu militan degos.

FET TRAVAY Mesaz Internasyonal

Premye Me, Fet Travay 2020 ti fer dan enn moman partikilye. Moris ek lemond ti dan enn lokdawn saniter akoz lepidemi koronavirus. Dan LALIT, nu finn mark sa zur spesyal *Travay kont Kapital*.

Kuma sak lane alokasyon Fet Travay, LALIT finn resevwar plizir mesaz pu nu manb ek sinpatizan depi lorganizasyon sindikal ek parti revolisyoner dan diferan pei, kuma Sid Afrik, Zapon, Lafrans, Latirki, Lamerik, Gran Bretayn ek Namibi. Nu pe donn lalis lorganizasyon ki finn avoy nu mesaz. Lekter Revi kapav lir tu mesaz an integral lor nu websayt dan seksyon “Documents”.

Lir mesaz internasyonal, li enn fason pu nu gard sa lespri internasyonalist ki finn karakteriz Fet Travay tut long so listwar. Zordi fas-a kriz saniter ek ekonomik Covid-19 li ankor plis nesese pu kontiyn devlop e mem etann sa kalite korperasyon la pu anplifye mobilizasyon klas travayer fas-a tantativ klas kapitalist ek zot guvernman pu fer travayer sarye fardo resesyon ekonomik dan lemond.

Japan Revolutionary Communist League (RMF):

Mesaz depi enn parti dan Zapon. Manb LALIT Rada Kistnasamy ti zwenn delege sa grup la dan fet anyel Lutte Ouvriere (LO) dan Lafrans an 2018. Depi sa, nu finn ena plizir lesanz mesaz solidarite avek zot lorganizasyon dan kad Fet Travay uswa rasanbleman anti-lager. Zot pran lapenn pu mem tradir mesaz LALIT an Zapone pu publiye dan zot lagazet ek dan zot Revi. Sirman ena lekter ki finn deza truv foto enn aksyon LALIT, ar lekritir Zapone anba, dan enn zot bibliasyon.

News and Letters Committees:

Mesaz li depi enn grup dan Leta Zini. *News and Letters* enn lorganizasyon Marxist Imanist dan Lamerik. Zot publiye enn revi ki

nu resevwar regilyerman e dan lekel ena suvan lartik lor LALIT. Nu finn gard enn kontak ar zot depi petet plis ki 20 an – dan enn fason pa ditu birokratik. Rajni Lallah ek Lindsey Collen ti zwenn enn zot ansyin manb pandan enn Konferans Internasyonal dan Sid Afrik. Zot magazinn kapav dimunn finn gayn ansyin kopi dan sa bann parsel nu abitye distribye pu Fet Travay GRNW.

Organizing Committee for a Democratic Revolutionary Left:

Mesaz, depi enn lot lorgzanizasyon dan Lamerik. Rajni Lallah ek Lindsey Collen ti zwenn kamarad ki siyn mesaz, Steve Bloom, kan zot ti al, lor nom LALIT kuma obzervater, reynion Katriem Internasyonal ki ti fer dan Belzik, e kot Steve, li osi, ti obzervater. Apre sa, dan LALIT de-trwa kamarad ti tradir an Kreol Steve Bloom (ki osi enn poet extra) so long poem lor “Revolisyon Larisi” pu 100-an selebrasyon sa gran muvman klas travayer la (li tuzur lor nu sayt), e lezot kamarad finn fer enn riyding zur Fet Travay GRNW an 2017.

Nouveau Parti Anti Capitalist:

Mesaz depi NPA, enn lorganizasyon politik anti-kapitalist ek internasyonalist dan Lafrans. Zot inn pran nesans an 2009 apre disolisyon Ligue Communiste Révolutionnaire (LCR) ek enn long prosesis fondasyon pu inifye diferan grup lagos radikal an Frans. LALIT finn ena lesanz ek rankont avek manb ladireksyon LCR pandan plizir lane. Zot ti prezan dan nu Konferans Internasyonal kont baz Diego Garcia an 2010, par exanp. Kamarad ki manb ek sinpatizan abitye lir zot lagazet ek zot magazinn dan nu Kartye Zeneral. Ena pu konn Leon Cremieux ki finn siyn let la. Li ti orater dan Konferans 2010.

General Industries Workers

Union of South Africa

Mesaz sorti enn sindika dan Sid Afrik.

Medea Benjamin, CODEPINK:

Mesaz sorti dan nu lalit internasyonal lor lezot fron: Sa let la depi

Medea Benjamin, CODEPINK, dan Lamerik. Manb LALIT Kistna Kistnasamy inn zwenn li pandan tantativ pu rant dan Gaza depi Lezip, kot zot ti fer fas Mubarak so larme. Enn lot manb LALIT, Lindsey Collen, ti zwenn Medea dan Quito, Equador, pu enn gran reynion internasyonal kont baz organize par NO BASES, e apre sa reynion la baz Manta dan Equador ti ferme.

Workers’ Own Party:

Mesaz depi Latirki. Rada Kistnasamy ti zwenn delege sa Parti la Mumbai, kan li ti al Konferans Internasyonal (IWC) Novam 2016.

Marxist Group of Namibia:

Mesaz depi Namibi. Nu konn sa bann kamarad dabor atraver fe Neville Alexander ek lezot kamarad dan *Workers’ Organization for Socialist Action* dan Sid Afrik. Apre

sa, nu finn gard enn kontak byin pros – kot nu pibliye zot analiz e zot pibliye pu nu. Ena parmi zot manb ena lalin ek LPT osi.

Workers’ Liberty:

Mesaz depi enn lorganizasyon apel *Workers’ Liberty* dan Gran Bretayn, ar lekel LALIT ena lalin depi buku lane.

Lutte Ouvrière:

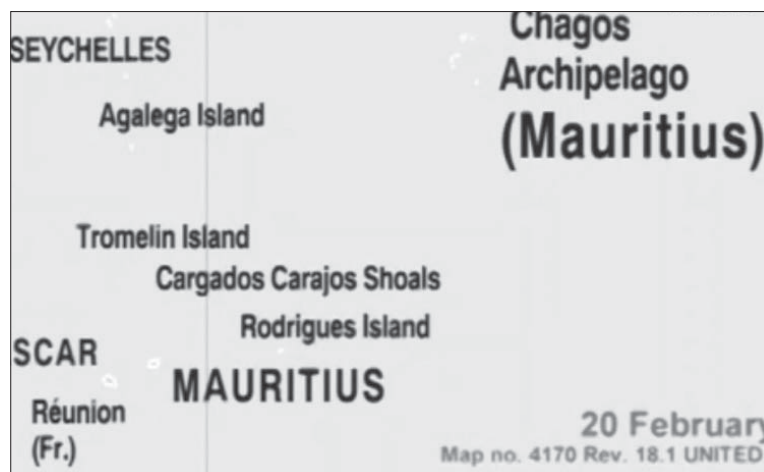
Plizir manb LALIT finn zwenn manb ladireksyon LO dan Moris ek dan Lafrans. Alain Ah Vee ek Rajni Lallah, ti partisip dan zot Fet anyel dan Lafrans an 2017, ek Rada Kistnasamy ek Sadna an 2018, kot LALIT ti tini enn latab avek nu publikasyon. LALIT finn ena lesanz avek *Lutte Ouvrière* pandan plizir lane. Kamarad manb ek sinpatizan abitye lir zot lagazet ki nu resevwar regilyerman dan nu Kartye Zeneral.

DESIZYON NASYON ZINI

Lor Map Ofisyel Chagos dan Repiblik Moris

Nasyon Zini le 20 Me finn inklir Chagos dan Repiblik Moris, dan nuvo publikasyon Nasyon Zini, Map numero 4179. Sa li swit lozik suvrennte Moris, kuma Lakur ICJ ti statye an 2018 e kume Lasanble Zeneral Nasyon Zini finn deside dan enn rezolisyon le 22 Zin lane dernyer, kot 116 pei ti vot anfavor. Dan LALIT, nu pran sa kuma enn viktwar pu nu long lalit pu oblize Leta Moris al Nasyon Zini, anpartikilye travers par ICJ pu gayn enn desizyon dan Lasanble Zeneral.

La, ler inn vini pu Guvernman Moris aret trenn so lipye, pran so kuraz, organiz enn bato pu al Chagos. Li osi ler pu fer IAEA al fer inspeksyon Chagos for matyer nikleer ilegal dapre Trete Pelindaba, e li ler pu Chagos vinn enn nuvo sirkonskripsyon avek so depite.

Sulevman Etidyan 45 an desela

Sa lane, komemorasyon 45-an Me '75 ti anplin lokdawn Kovid-19, ti ena leta dirzans saniter dan Moris osi byin ki dan leres lemond.

E sa finn kontribiye pu donn enn sertin profonder diferan refleksyon depi sa sulevman la.

Parmi revandikasyon kle Muvman Etidyan Me 1975 ti ena: *Non a inegalite dan ledikasyon!* Introdire langaz maternel kuma medyom! Servi Kreol dan Parlman! Dekoloniz ledikasyon! Non a opresyon ek dominasyon fam!

Parti LALIT e avan li, *Revi Lalit de klas*, finn kontinye lalit lor sa bann demand kle la.

Zordi, tu sa demand la ankor lor azanda e li integre dan nu Program Politik.

Kuma zanfan Me 1975 rapel nu, nu ena pu aprann vit-vit atraver pliziyer mwayin. Nu usi ena pu aprann pu konn ekut seki lezot deza kone depar zot lexparyans dan lavi e analiz li, e sirtu par analiz nu prop lexparyans – ankor ek ankor kontinye ale mem. Alor, li extraordinar pu lir tu sa memwar depi sulevman Me 1975 kot partisipan ladan finn ekrir e koz lor so lexparyans individyel ladan. Li listwar rakonte par akter ki ti dan sa sulevman la.

Lor Radyo

Le 20 Me 2020, de manb LALIT, Lindsey Collen ek Ragini Kistnasamy, ti parmi invite ki ti fer temwanyaz dan program Hard Talk lor Radio Top FM anime par Habib Mosaheb. Lindsey Collen ti explike kimanyer li finn viv sa moman istorik dan vilaz Bambous kot li reste, dan Kolez Bhujoharry Tifi kot li ti travay kuma profesor e kot enn parmi premye aksyon ti anfet deklanse par etidyan, dan represyon lapolis dan Labutte Port Louis zur gran manifestasyon etidyan. Lindsey ti osi parmi profesor lisansye Kolez Bhujoharry apre lagrev etidyan kan zot met dibut sindika profesor kolez UPSEE. Ragini Kistnasamy fer enn temwaynaz antan enn etidyan dan aksyon

Kolez Bhujoharry Tifi le 6 Me 1975 ki pu al kilminn lor aksyon le 20 Me. Lekter Revi kapav ekut temwaynaz de manb LALIT dan seksyon “Video” lor nu websayt www.lalitmauriti.us ubyin lor YouTube.

ENN TEMWAYAZ

Ram Seegobin

Kan mo'nn fer inpe resers lor sulveman etidyan Me '75 e pe sey rapel bildep otur sa sulevman, mo finn al rod dan mo dayri sa lepok la. Ena de lantre dan mo dayri 1975 zot donn enn lide “mud otur sa lepok la.”

Mo ti rapel ki Lindsey Collen ek mwa ti fek vinn res Bambous dan kumansman mwa Mars e nu pa ti konn personn dan landrwa ki nu ti vinn reste.

Lantre 16 Mars lir: “Amyot [Perrine] ek zelev dan Form V Bambous College [Swaraj Puddoo]: long konversasyon [kot nu lakaz Route Vaudagne]. Amyot inn plin avek so travay dan Bambous College. Li ti pe anvi kite. Panse ki manejmenn pe explwat li. Kalkil faktyel lor explwatasyon [sif an Rupi fiz etidyan peye sak mwa retir lapey ek lezot depans]. Profi Rs1,500-Rs2,000 par mwa. Sizesyon: asosyasyon zelev-profeser pran kontrol kolez – lekol rule par Komite Vilaz. Tulede konsider propozisyon o-serye e dir li tutafe fezab – li pu sertennman enn gran lavantaz pu vilaz.”

Enn semenn plitar le 3 Avril, enn lot lantre dayri:

“Amyot: pe pran distans avek PPP [parti fe-Sooresh Moorba kot Amyot ti enn manb]. Kolez: Li

ti'nn koz ar enn-de dimunn (inklir Ramesh Kaytoo MMM) e koz ar enn de etidyan. Tu anfaver ranvers manejmenn. Amyot pu al zwenn propriyeter batiman pu diskite posibilite.

“Bann Fe:

“Staf: Anfaver: 3, Kont: 4.

“Aryeraz Lokasyon 6/12 [6 mwa].

“Seki nesesser:

“1. Solidarite ++ parmi profesor (3)

“2. Sutyin zelev.

“3. Sipor propriyeter batiman.

“4. Konsej legal.”

Sa de morso donn indikasyon swivan lor bildep ver lagrev etidyan Me '75

1. So rasinn ti profon, mem dan enn vilaz kuma Bambous.

2. Dimunn ti aktif dan politik, sirtu dan MMM, me usi dan PPP ek MMMSP.

3. Etidyan ek profesor ek travayer, alabaz, ti travay anetrwat kolaborasyon. Zot fer sa kup atraver laliyn parti.

4. Analiz ki lerla tutswit liye lexparyans realite lavi avek sanzman posib.

5. Etidye balans defors andetay.

6. Dan enn renyon, fer lalis seki “nesesser” pu ki reysi.

7. Sanzman radikal kuma “ranvers manejmenn” ti fezab.

8. Desizyon met an pratik tutswit.

9. Sa ti chalennj dan enn lekol – avek 3 lor 7 profesor, buku etidyan ek enn-de abitan vilaz – ti enn lexanp diferan zar inisyativ ki ti pe ena.

Li inportan zenn zordi kone kimanyer gran-gran muvman kumansan dan enn fason modest. Li usi inportan pu dir, dan sa lepok la, li ti buku pli fasil pu dimunn kwar dan zot kapasite pu amenn sanzman ki dan lepok zordi.

[Versyon Angle bibliye lor Websayt LALIT le 21 Me 2020]

Ragini Kistnasamy

Muvman Me '75 ti ena buku prelid dan kolez inpe partu dan Moris.

Par exanp, Kolez Bhujoharry tifi. Mo ti dan Lower, e mo ti partisipan dan seki mo pe dekirir.

Lafin Avril 1975 nu kumans tande ki pu ena enn fiz adisyonel pu peye pu spor. Deza nu ti ena pu peye fiz lekol sak mwa. Alor, nu pa ti dakor. Nu paran, laplipar, pa ti pu ena lemwayin.

Alor, nu kumans diskite, nu desid pu proteste.

Aster, kimanyer pu proteste? Asize dan lakur lekol? Al dan klas, pa swiv, fer protestasyon pasiv? Ubyin sorti dan sime, Lari St Georges divan kolez? Apre diskisyon, tom dakor pu sorti lor sime.

Alor, Lindi 5 Me, nu fer samem. Avan sa, nu fini fann nuvel atraver kamarad dan lezot departman Bhujoharry ki tom dan mem sime. Seki finn partisipe, tu bann Form V kote tifi, form VI kote tifi, lower ek eper.

Nu ti bizin prepare pu sa. Tu dan lekip ki ti lans modord, nu ti amenn ti-fyol dilo ek muswar dan nu sak. Otan posib nu ti dir tu zelev amene, pangar lapolis larg gaz. Si lapolis menas nu, nu fini decide, nu pu asiz lor sime anplas. Nu ti dir bann gran asiz par divan, pli tipti apre. Nu ti osi fini prepar nu demand, "Bizin aboli sa fiz adisyonel pu spor." Nu planifikasyon ek nu demand, fini kler.

Fektivman, byin vit, lapolis debarke dan jip, enn jip avek oparler, kuma enn wayerleskar. Lapolis dir nu buze, aköz seki nu pe fer ilegal. Efektivman ti ilegal. E anplis, nu ti tuzur dan enn Leta Zirzans. Lapolis menas nu ki li pu larg gaz pu dispers nu. Nu tutswit, nu tu dir, "Asize!" Kuma enn sel kalisteni, tu asize. Anplas.

Aster, lapolis dan enn take. Li pa kone ki li pu fer. Nu tu ti zanafan. Adilt ti 21 an, sa lepok la. Alor, lapolis ti dan difikilte.

Lapolis inn sey negosye pu fer nu sorti lor sime, lerla HSC kote garson kumans vini. Lerla ladireksyon Kolez inn avoy mesaz ki zot pe propoz negosyasyon lor sa demand la, avoy delege.

Finalman, enn delegasyon ale. Nu swazir delege, zot ale ansam avek delege lezot departman. Ladireksyon sede, aboli fiz adisyonel.

Sa viktwar la, mem li ti lor enn pwin restrin, li finn fer nu aprann buku kiksoz. Par exanp:

Kimanyer debat lor diferan aksyon, kimanyer pran desizyon dan enn fason demokratik. Kimanyer fer demand sinp, ki tu partisipan konpran ek dakor. Kimanyer prepare avan, mazinn byin ki pu fer si lotorite azir tel ubyin tel fason. E rapel nu bi. E realize ki li pe al ver enn konsesyon depi Lotorite Kolez. Bizin swazir delege dan ki u ena konfyans, e pa seki ena sipaki stati, e delege ki pu pu sede su presyon.

E zordi an 2020, kan rapel tu sa detay dan prelid pu 20 Me, la osi, nu aprann buku kiksoz. Par exanp:

Enn muvman, pu batir li, bizin rapel li kumans tipti. Lerla ki li pu kapav devlope, grandii.

Demand lokalize pu problem dan nu kolez ti bon me pa ase. Nu inform nu lor demand dan lezot kolez kot etidyan pe mobilize. Lerla ki nu truv limit nu demand lokalize. Byin vit, nu fini kumans devlop nuvo demand ki inifye revandikasyon etidyan onivo nasyonal :

-- pu ki kolez egal e gratis, bizin guvernman nasyonaliz tu lekol segender, fer tu vinn parey.

-- bizin dekoloniz ledikasyon – rapel li ti selman 7 an apre Lindependans –kuma so konteni, kuma so langaz instriksiyon, kuma so pedagozi.

[Pibliye lor Websayt LALIT le 21 Me 2020]

Alain Ah Vee

An 1975 mo ti etidyan Kolez New Eton, Rozil. Mo ti dan Form 4. Alepok kolez ti peyan. Pu Form 4 mo paran ti bizin peye Rs 45 par mwa. Pu Form 1 li ti Rs 35, pu Form 6 Rs 50 par mwa. Sa fiz mansyel la ti reprezant buku dan bidze bann fami travayer. Zelev ti amenn sa kas la sak mwa, peye ar zot prop lame. Buku paran ti pe gayn difikilte peye kolez. Ladireksyon kolez New Eton, par exanp, ti ena so regleman ki tu fiz bizin peye anavans sak mwa oplitar le 10. Me tule mwa buku etidyan pa ti kapav amenn zot kas ziska sa dat la, me ti reysi zis kan lafin dimwa koste. Alor buku etidyan kolez prive ti konsyan sa problem ekonomik la. Zot ti pe realize kimanyer zot paran pe peye pu zot ledikasyon e osi kimanyer zot pena mem fasilite ki kolez deta.

Anfet depi kumansman lane '75 ti ena konfli ti pe kumans leve dan buku kolez inpe partu dan pei. Etidyan kolez diferan rezyon ti pe ankoler, ti pe proteste, ti pe mem fer sit-inn kont mank lantretiyin infrastritir, mank lekipman dan laboratwar, mank profeser, ogmantasyon fiz mansyel. Mo rapel enn grup etidyan New Eton ti fer konplint ar ladministrasyon kolez depi Fevriye aköz zot lasal klas ti kule kan lapli tonbe. Me ti ena osi protestasyon kont konteni ledikasyon aköz kerikilem ki nye listwar Moris, aköz politik langaz ki reprim langaz Kreol, aköz enn form lorganizasyon lekolaz e size ki anseyne ki propaz sexism e ki anmemtan nuri divizyon kominal-relizye. An gro kapav dir ti deza ena enn klima kontestasyon parmi etidyan tu kolez, ki li prive uswa deta, kont lotorite aköz disparite onivo infrastruktitir ant diferan kolez, me osi aköz konteni-mem ledikasyon.

Anmemtan, dan pei ti ena enn latmosfer kontestasyon. Dan nu kolez, kuma dan buku lezot, ti ena profeser ek mem dimunn

ladministrasyon ki ti konteste reyn Travayis-PMSD, e ti pe ase uvertman form parti dan muvman demas otur MMM alepok, e ti osi ena zenn etidyan ki ti pe lir Soley Ruz (lagazet MMSMP), ti pe ekut sante Bam Cuttayan.

Lamars ver Port Louis

Depi plizir semenn avan le 20 Me nu ti tann dir pu ena lagrev dan kolez. Kuma nu ti pe gayn linformasyon? Dan mo klas nu ti ena enn grup kamarad ki ti pe swiv tu seki bann pli gran, dan Form 5-6 fer. Mwa, mo ti ena enn kuzin dan Form 6 dan mem kolez ki ti aktif dan buku aktivite sportif ek kiltirel onivo New Eton me osi ar etidyan lezot kolez. Li ti konn inpe plis lor seki pe koze ek devlope ant etidyan. Atraver li nu ti pe gayn linformasyon lor lamars.

Alor kumsa ki nu kone depi avan ki pu ena enn lamars le 20 Me ver Port Louis. Dan nu klas enn grup zelev nu ti fini decide ant nu ki nu pu zwenn sa lamars la. Sa zur le 20 Me 1975 gramatin dan lakur lekol ti ena grup-grup etidyan inpe partu. Lerla enn sertin moman tu etidyan prezan finn kumans rasanble akote lantre Kolez e kumans marse ver larut Royal. Kan ariv kot Plaza ti ena par santenn etidyan lezot kolez Rozil, depi Queen Elisabeth, Eden, Patten finn zwenn lamars. Lari ti ranpli ar plizir milye etidyan diferan kolez, garson-tifi, depi Form 1 ziska Form 5 pe marse e manifeste. Kan ariv Coignet mwa ek enn kamarad klas, nu ti aret kot enn latelye kordonye pu gard nu sak lekol laba. Kumsa nu lame ti lib, nu ti krwar, si zame lapolis rod malmenn nu. Mem nu ti dan Form 4, nu ti fini prevwar sa posibilite la. Li ti fasil sa lepok la pu dimunn ede, pu gayn sutyin. Travayer, kuma kot sa latelye kordonye, anzeneral ti sutenir revandikasyon etidyan.

Ti ena enn atmosfer ranpli ar determinasyon. Ti ena buku lantuzyast, e nu ti santi enn espes solidarite kuma zame nu'nn viv. Detanzantan nu ti pe kriye slogan kont sistem ledikasyon kolonyal,

kont inegalite ant kolez, anfaiver itiliz langaz Kreol dan lekol, pu plis egalite ek liberte dan ledikasyon. Amezir sa lamare zenn ti pe diriz ver Port Louis laful ti pe grandi avek etidyan lezot rezyon. Mo ti zwenn etidyan kolez depi Lesid, ena depi Mahebourg. Buku profesor ti solider ek ena ti zwenn dan lamars.

Kan ariv pon Gran Rivyer, enn kantite Riot ti forme laba. Zot ti kareman blok lamars, reprim etidyan kut gaz, kut matrak. Laful ti disperse anba pon, lor kolinn Latour Koenig. Plizir etidyan ti arete. E landime, swit a sa represyon lavye kot Pon GRNW, telman ti ena enn gran lakoler ki ti ena manifestasyon ek barikad dan Rozil ki mo finn temwayne, e enn ti-grup ti al kraz lakaz Minis Ledikasyon. Plitar mo ti aprann ki mem zur RIOT ti rant dan kolez New Eton, bat zelev ki ti dan lasal laboratwar. E enn zelev apel Nubee ti perdi enn kote lizye dan sa represyon la. Enn lot zenn ki pu vinn enn kamarad pu mwa apre, grafik dizayner fe Franco Lieutier, ti parmi seki ti arete. Alor, li ti hard. Me sa gran mobilizasyon ek kontestasyon kolektif etidyan la finn kit so tras. e amenn bann aki ki ankor lamem 45 an apre.

Muvman Me 75 finn infliyans tut enn zenerasyon zenn ki finn e ankor angaze dan lalit deklas, dan lalit pu sanz sosyete.

[Pibliye lor Websayt LALIT le 23 Me.2020]

ENN TEMWAYAZ

Rajni Lallah

An Me '75, mo pa ti ankor rant kolez. Mo fami ti'nn emigre, res Langleter akoz travay. Kan nu finn returne an 1975 e kan mo finn rant kolez laz 11an dan Form I, plizyer mwa apre lagrev, lerla mo finn al dekuver ki gran evennman mo finn rate. Mo ti dan kolez QEC, e dan mo klas, tu tifi 11-12 an ti kone ki apel lagrev. Mo ti ena buku pu ratrape. Pu mo gran ser Dini ki ti ena 15 an e ti al mem kolez, ti pli pir. Tu so bann kamarad ti'nn

dan lagrev. Alor kan ver Oktob-Novam, li'nn dir mwa li pe al reinyon *Asosyasyon Nasyonal Etidyan Morisyin*(ANEM), mo finn dir li mwa osi mo anvi ale.

Dan lagrev, etidyan aprann vit

Reinyon-la ti fer dan kolez Eden, e li ti mo premye reinyon enn "lasosyasyon". Mo ti ale avek enn karne nots, e mo premye defi, sete pu konpran size sa reinyon-la. Ti ena enn 15enn dimunn prezan e apenn mo ti pe kapav swiv reinyon-la. Mo ti ena buku kestyon pu dimande apre reinyon-la: depi "Ki vedir marxism?" - enn size byin vast, ziska detay sinifikasyon diferan mo dan sak fraz ki dimunn finn koze. Par exanp, "Ki vedir "dogmatik"? Mo pa ti realize alepok, me dimunn aprann a enn vites vertizine pandan enn lagrev. Sa lekar dan konesans ek lexperyans-la ti paret pa ditu fasil pu mo sirmonte antan ki enn etidyan ki pa ti dan lagrev. E li finn res enn ket permanan pu diminye sa lekar-la.

Ki vedir "langazman militan"

An 1976, ANEM ti pe prepare pu organiz manifestasyon anti-sistem lorea kan rezilta HSC sorti. Deza ti ena inegalite ant diferan kolez – enn inegalite ki sistem lorea ti ranforsi. Kolez ki ti lorea ti "gran kolez" ek lezot ti "ti kolez". Aster dan LALIT, nu ena propozisyon pu ki ena kota laburs par kolez, pu ki byin vit, tu kolez vinn plis egal amezir paran debriyar avoy zot zanfan dan kolez kot zot panse zot zanfan pu ena plis sans gayn laburs.

Alor an 1976, dan ANEM, nu ti prepare pu fer manifestasyon. Alepok mo pa ti ankor konpran ki enn manifestasyon ete. Mo ti panse dan donn kudme organiz enn, mo pu al konpran, me malsans dan mo kote. Ariv zur rezilta HSC, enn parmi bann lider ANEM ki ti dan tu sa preparasyon pu manifestasyon, Jocelyn Chan Low, al sorti

lorea. Kan li fer deklarasyon dan lagazet, dan radyo, dan televizyon, enn mo li pa dir pu kritik sistem lorea. Alor nu ti'nn dezanpare net. Nu tu ti santi ki li finn trahir ANEM, e sa aksyon ki nu ti pe organize ansam. Li ti mo premye lesan dan ki ete "langazman militan": politik li pa enn klib kot u diskrit politik, bizin konn organize seryezman, e avek responsabilite osi. Kan u pran responsabilite dan enn aksyon, li enn langazman ki u pran vizavi enn lorganizasyon net, vizavi enn muvman net.

Apres lagrev: lexperyans

An Me 1976, ANEM ek *Mauritian Association of Students* (MAS) ti organiz komemorasyon 1 an lagrev etidyan dan kolez New Eton. Sa zur-la, nu pa ti al kolez. Etidyan New Eton pa ti fer klas. Nu ti fer sa komemorasyon-la dan lakur New Eton. E se la ki mo finn vremem aprann plis lor demand lagrev e so derulman. Mo ankor rapel enn lafis ki nu ti fer ek kole lor miray kolez New Eton sa zur-la, 1 an apre lagrev "Nanye pa finn sanze". Me anfet buku ti pu al sanze: mem lane, savedir 1976, kolez ti pu vinn gratis e drwa de vot ti pu sorti 21 an vinn 18 an. Me, seki ti vre se ki kolez ti res inegal, mem si gratis.

Ti ena komemorasyon lagrev organize par muvman etidyan pandan plizyer lane apre lagrev. Ti ena enn dan kolez QEC, trwa an apre. Apre brek manze, nu tu pa ti al dan klas. Nu ti al dan gran orl kot abitye fer lasanble. Lisemay Francois ki ti dan lagrev '75 e ti'nn ariv dan Form 6 ti koz lor rezon kifer ti fer lagrev. Zanafan Form 1, Form 2 ki ti pli antuzyas pu kone ki ti ete sa lagrev-la. Kan mwa mo finn ariv dan Form 6, ti ena kumadir enn kasir ant etidyan dan kolez: bann ki finn konn, u konpran, lagrev etidyan, ek bann ki pa finn kone. Kumadir enn kasir zenerasyon, telman lagrev etidyan Me '75 finn mark nu. La mo finn aprann limitasyon organizasyon etidyan kolez: konesans enn

muvman, li kapav transmet dan enn kolez zis 7-8 an, oplis. Me, dan erezman sosyete, 45 an apre, ankor pe transmet konesans la zordi.

[Pibliye lor Websayt LALIT le 24 Me 2020]

ENNTEMWAYAZ

Christiane Latreille

Mo ti tann Kisna ek Lindsey ek lezot lor Top FM le 20 Me dan emision lor Me 1975. Zot ti bien explike. Mem mo ti partisip dan lagrev la, mem mo ti mars depi Beau Bassin ziska Ste Croix, mo pa ti tro konpran pou ki rezon. Lot zur lor radyo la ki mo'nn konpran pu premye fwa vre sinifikasyon sa lagrev la. Samem mo pe ekrir sa temwayaz la.

Me 1975, mo rapel mo ti ena 13 an, e mo ti res Sainte Croix. Mo ti pe al Kolez BPS kot mo ti dan Form 2. Mo ti ena enn ti kart lekolaz e toule mwa mo mama ti pe donn mwa kas lekolaz. Donk le 20 Me mo ti al lekol kouma abitie dan bis lekol. Dan lazurne ti ena muvman ek tapaz kot lekol. Sete bann garson lezot kolez, ki ti pe dir larg tou zanafan lekol. Mwa mo pa ti tro konpran ki pe arive, me ti ena bokou eksitasion.

Lekol ti large, me lor bistop kot Gool pa ti pe gayn bis e bann zelev ti pe koumans marse. Mo 2 kamarad ek mwa, nou osi nou'nn rant dan lamars, nou'nn swiv bann la.

Marse, marse e, kan ti ariv parti Borstal, ti ena enn blokaz e lerla zot pe dir ki lapolis ek SMF pe bare. Me sa pa ti finn aret nou lelan: bann garson koumans desann par larivier e lerla zot fer enn lasenn ek zot lame, zot ed tou zanafan travers larivier, koumadir dan enn fim. E lerla nou debark par lot kote larivier. Lerla nou ti

kontiyn desann ver Port Louis, al zwenn bann lezot zanafan.

Sa ti enn zour memorab, inoubliab. Seki ti for se sa solidarite ki ti ena ant zanafan lekol la. Nou tou ansam nou pa ti pe gayn per nanyin.

Le landime matin ti mem ena mo foto lor zournal lor enn gro ros kot lariyer. Enn zafer selman, mo pa ti tro konpran so linportans, be mo bien kontan ki mo'nn partisip ladan. E mo bien kontan mo finn ekout sa program radyo ki finn donn mwa enn perspektiv lor seki nu ti fer ansam sa zour la.

[Pibliye lor Websayt LALIT le 24 Me 2020]

ENNTEMWAYAZ

Anne-Marie Sophie

Mo rapel mo ti pe refer Form 1 dan enn kolez apel Junior Technical School, dan Porlwi, mo ti ena 13 an. Pu gayn lide sa lepok la, mo rakont enn eleman ladan.

Lafin lane 1974, apre enn lane kolez Bhujoharry, mo mama dir mwa, "To bizen aret lekol. Mo pa pu kapav kontinie pey fiz Kolez." Kumsa ki enn tonton dir mo mama amenn mwa fer anrezistre Lari Edith Cavel pou mo kontinie lekol, ki pa peyan. Me, mo bizin refer Form 1.

20 Me '75 sa zur la mo ariv kot Cathedral St Louis, mo truv tigrup tigrup zanafan. Bann seki pli gran pe dir nou pa bizen rant dan lakur lekol sinon pa pu gayn sorti. Lerla mo devine ki nu pu bizin kapav sorti pu kit rezon. Zot explike:

Parski, zot dir, pu ena enn lamars pu al zwenn lot kolez akot lezot zanafan kuma mwa paran pa pe kapav pey kolez. Samem mo'nn konpran bizen mars ek lezot.

Asterla, byin apre, kan mo reflesi, mo kone ki sa ti enn solidarite etidyan.

Me seki mo kone ziska ler, kuma nu finn ariv lor pon GRNW.

Ti ena buku zelev, premie fwa mo konn sansasion marse angrup, premie fwa mo gayn gaz dan lizie, premye fwa mo galup pari parla rod delo. Mo rapel kot Canal Dayot ti ena enn robine dan enn

lakur lizinn. Laba, sakenn, nu'nn muy muswar.

Mo pa ti kone ti apel sa "enn lagrev etidyan". Mo pa ti kone se ki nu ti pe "formil enn demand" kont sistem ledikasion inegal aktyel.

Mo aprantisaz pandan sa lepok la li'nn kontinie fer atraver Student Council. Wi. Nu ti gayn Student Council apre sa lagrev la.

Mo'nn osi al asiste reynon dan enn klib Cassis anime par bann kamarad Soley Ruz a lepok. Dan renyon mo'nn fer konesans avek dimunn kuma Yoga Appadoo ek enn frer Moonawa. Mo ti osi ariv konn Menwar, kuma tu dimunn konn li asterla. Li ti fer parti enn ti grup ki ti vinn sante, zwe lagitar anba pie mang dan lakur legliz Cassis.

Soley Ruz ti lagazet MMMSP. Kumsa ki mo'nn kone ena enn grup, profeser ek etidyan donn kur dan Samdi dan kolez Trinity kot Cathedral, apre nu zwenn dan mezon Vie Konsey, deryer Minisipalite Porlwi pou gayn bann info. Sa ti apel "Lekol Koperativ" sa.

Apre tiginn tiginn mo'nn konpran. Avek rekil, mo'nn ariv konn inpe plis lor sa lalit la. Alor, mo pa ti konpran dan moman – mo ti tro tipti – me par partisipe dan reynion apre, mo finn konn plis.

Atraver MLF ki mo finn zwenn dan sa bann up-turns dan lalit – lamars, petisyon, gran miting publik fam dan Zardin Konpayni – e osi dan ti-reynion regilye, ki'nn permet reflesi lor kontribisyon tifi dan sa lalit la. Kan mo zwenn LPT plitar, mo'nn konpran linportans sa revandikasyon pu lang maternel dan sistem ledikasion, ek kan mo zwenn LALIT mo'nn konpran ki vedir enn lalit pli zeneral, enn lalit pu enn sanzman politik, ki vedir bann aki lalit lepase.

Aster mo konsian ki nanyen pa gayn lor plato, nanyen pa gayne si pena organizasion, refleksion, demand, solidarite, aksion.

[Pibliye lor Websayt LALIT le 25 Me 2020]

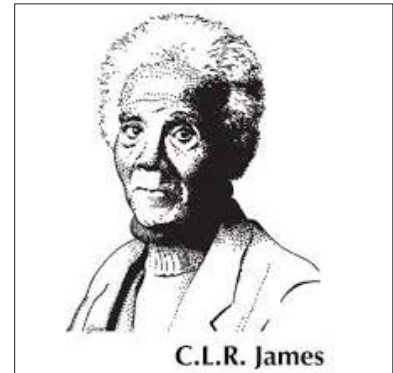
Bukrivyu

The Black Jacobins

par CLR James

Pandan byin lontan, mo'nn tan koz *The Black Jacobins*, *Toussaint L'Ouverture* enn liv ekir par C.L.R James ki kronik bann revolt esklav ki finn kilmine par revolisyon Ayisyen ant 1791 a 1804. Sa liv la konsidere kuma enn teks "sakre" lor revolisyon Ayisyen e pa pu nanye. Resaman, mo'nn rekrutiv mwa dan bon moman pu lir li e apre sak paz, mo ti pe demann mwa kifer mo pa'nn lir li avan.

Liv la, li pa zis enn mwayen rakontlistwar Ayiti me osi enn teks ki demontre puvwar "imaziner" politik. Toussaint L'Ouverture, ki ti ne dan lesklavaz dan bann sirkonstans ase partikilye, inspir li depi Revolisyon Fransez pu artikil so refleksyon. Li imazinn enn Ayiti kot dimunn lib e li transmet sa limazinasyon la a lezot pu kree enn muvmann san presedan. Sa lepok la, Ayiti - ki ti apel Sin Doming – ti enn landrwa ekstremman brital. Lesklavaz rul lekonomi, bann plantasyon ki anrasi Lafrans ek bann kolon esklavazis. Kan divan revolisyoner depi Lafrans ariv lor lakot Ayiti, sa kree enn deklis. C.L.R James explike kuma ena buku kontradiksyon

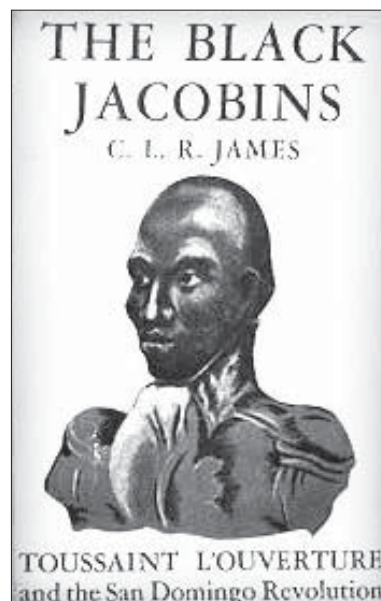

dan sa kuran revolisyoner la. Bann ideal liberte, fraternite ek egalite ... me pu kisannla? Eski bann revolisyoner Franse pare pu lite pu sa bann ideal la si zot bann lintere finansye an-ze?

Pu Toussaint L'Ouverture, pena okenn dut ki sa bann ideal la aplike pu tu dimunn ki anba drapo Franse. Li lans li dan enn kanpayn san presedan pu ralye bann esklav e rebran kontrol Sin Doming, e li resi fer li. Parkont, li fer fas a bann sityasyon inkwayab parski li esey konvink bann proprieter later ek bann ex-esklav kontinye sa sistem plantasyon la pu ki Sin Doming res enn koloni prosper ziska ki lindependans enn zur posibil. Bann tansyon de-klas ek vyolans lesklavaz kree enn mefyans ant sa bann diferan klas sosyal la konplik Toussaint L'Ouverture so bann proze.

Saki vremen inn mark mwa ar sa liv la, se ki a plizir repriz, listwar Ayiti inn fer mwa pans listwar Moris ek trazektwar ki sa de peyi la inn pran. C.L.R James so liv enn teks esansyel pu zot tu. Li enn manifestasyon listwar an-deor perspektiv kolonizater e enn rekonesans bann lalit ki'nn amene dan Karaib kont bann mem lanpir kolonyal ki Moris in fer fas atraver letan. *The Black Jacobins* enn liv ki dan tu lekol, ti bizin pe lir, e diskite.

SB

LATELYE FIT ARGIMAN

Intel ki pe dir sa

Dan kontex Covid-19 finn ena deba otur ki tretman bizin e kapav servi. Dimunn finn parfwa oblize pran pozisyon e buku finn servi kosyon uswa atak personel pu defann zot lide. Apel sa enn argimantasyon *ad hominem*. Li kapav enn bon lokazyon pu aprann spot sa kalite fos argimantasyon ki, anfet, pa ede pu konpran kitsoz e pran desizyon. Ad hominem enn term Latin ki vedir “a dimunn la”. Li enn erer rezonman parski li servi enn kriter inapropriye pu evalue si enn zafer vre uswa fos. Mazine ena enn bwat-kondane devan u. Ladan ena sertin nomb pyes lamone ki ariv enn sertin montan (dizon Rs 42). Sa montan la li pa sanze an fonksyon seki dimunn krwar. Mem si u ferm lizye for, fer enn lapriyer, pu ki ena Rs 200 ladan, montan la pa pu sanze ... Nu ti pu byen kontan si bann zafer fonksyonn kumsa (apel sa “panse mazik”), me li pa posib. Asterla, mazine plizyer dimunn pe sey konvink lezot komye larzan ena dan sa bwat-kondane. Inpe dimunn ki ena enn sertin karism pu ariv fer krwar ki se zot ki plis kone. Enn pu dir: “Depi mo zanfan mo servi bwat-kondane e mo kapav afirm u ki ladan ena Rs 50”. Enn lot: “Dimann tu dimunn ki konn mo kapasite, zot ava dir u ki mo ena puvwar truv atraver bann obze e mwa mo dir ena Rs 30 ladan”. Enn dimunn oze kontredir li: “Non, sa enn manter sa! Pa ekut li ... mwa, mo perswade ki pa ena Rs 30 kuma li pe dir”. Enn lot dir: “Get sa, matlo, mo enn inzenyer mwa! Par rapor a komye bwat-kondane la peze e ki kantite an-mwayenn enn pyes peze, mo dir ena Rs 19.”

Kisannla ena rezon? Kisannla bizin krwar?

Repons: li pli rezonab pa krwar personn.

Anfet, dan sa sityasyon la, seki enn dimunn ete (so kalite/so kalifikasyon) li pa sifizan pu

garanti exaktitud konteni dan bwat. Dan sa ka-la, sel fason pu kone se kas bwat, kont pyes par pyes (avek tu prekosyon nesaser pu ki personn pa fos rezilta). Se sel kriter ki fyab pu kapav kone. Letan u pe baz lor personalite enn dimunn pu deside si enn zafer vre uswa pa vre, u pe fer enn argimantasyon *ad hominem*.

Si servi karakter dimunn pu donn kredi enn tretman (Raoult ena 30-an expertiz, Trump dir li malin (*I'm a smart guy*), Rajoelina prezant li kuma David anfas enn Goliath) li enn argiman *ad hominem* ... Si servi karakter dimunn pu diskredit so tretman (Raoult enn fay syantifik ki pa krwar dan resofman klima, Trump dir servi dezinfektan pu netway pumon, Rajoelina sorti Madagaskar, ki zot kone dan lasyans zot?) li enn argiman *ad hominem* ... Seki bizin se fye lor seki demonstrab ek pruvab.

Dan kad lamedsinn syantifik, fason pu uver bwat-kondane se pu teste lor enn ase gro esantiyon dimunn. La totalite pu bizin pran enn “tretman” me, san ki zot kone, lamwatye dimunn ladan pu gayn enn prodwi ki pa fer okenn lefe. Si pursantaz gerizon seki finn pran vre tretman li ase buku pu ki li determinan, lerla li donn enn indikasyon so efikasite. Apel sa enn “seyaz lizye bande”. Li “lizye bande” parski dimunn ki bwar medsinn la, dizon, li medsinn ki pran oralman, li pa kone sipa li medsinn la ubyin seki apel “plasibo”. Sinon, lefe sikolozik

kapav tro gran. Me, syantis inn truve ki mem si malad la pa kone, li pa sifi. Si dokter ubyin infermye ki pe donn medsinn kone ki vre medsinn ki plasibo, sa osi ena enn lefe sikolozik. Alor, seyaz la bizin enn lot dimunn ki furni dokter la, ki kone kisann la pe gayn ki tretman la, dokter, li osi “lizye bande”. Apel sa enn seyaz dub lizye bande”. Se sa metod, repete plizyer fwa, ki permet kone si enn prodwi efikas uswa non. Se sa kalite prev ki bizin prodwi pu determinn si enn medsinn efikas uswa non. Ni Raoult, ni bann serser Malgas, e Trump ancor mwen, pa finn prezant sa kalite travay la. Zot inn zis klam o-e-for zot konviksyon. (Pandan enn irzans, parfwa dokter avek konsantman so pasyan kapav servi medsinn ki pankor sir, akoz sityasyon grav – kuma ti fer dan ka maladi AIDS.)

Exersis pratik. Eski u kapav spot kot argiman ad hominem ladan?

Mo vwazin, sofer kamyon depi 30-an, dir ki sintir sekirite pa volapenn mete. Eski mo krwar li uswa bizin rod bann done lor statistik aksidan?

Enn dokter ki fime pa kapav dir nanye de bon lor lasante. Eski so konsey valab uswa non?

Sann la enn gran zugader... ki li kapav kone lor lekonomi enn pei?

Li enn vre zanfan landrwa, savedir kapav fer li konfyans?

Franse li pa konn koze, kot li kapav enn bon infirmyer sa?

JY

Extre desin Frida Kahlo, The Bus, 1929

Lor Lamonte Hitler ek Lamonte Trump

Mo pe deplizanpli trakase ar sa simalirite efreyan – kan azut tu but-but ansam dan diferan lord – ant lamonte Hitler ek lamonte Trump. Lor manyer tuledede zwe lor santiman imilyasyon bann nasyonalist dan zot pei respektiv, apre ki zot finn perdi terin; manyer zot tulde o-fon anti-komunist primer; zot retorik pretansye; zot exzazerasyon maladif; manyer zot reyne dan enn kao indeskrptib o-nivo zot ladireksyon; manyer zot tulde shifte blam depi zot mem lor lezot; manyer zot insit laful sant slogan kuma “Ramas li dan Kaso” (*Lock Her Up!*); laenn konsistan pu medya, dedin pu akademik, enn kote, e anmemtan kurbe divan intellijenntsia ek medya, lot kote; zot rasism; zot kominalism anti non-Kretyin; zot manyer nwayot e fors sumisyon sistem zidisyer; manyer zot literalman “kree” par dimunn kuma Komandan Karl Mayer, dan ka Hitler, ubyin Steve Bannon, dan ka Trump; manyer zot rul pu miliyoner kuma Fritz Tysson dan ka Hitler, ubyin Koch Brothers ek Mercer dan ka Trump. Lalis la ale mem-mem. Tulde “nihilist patante” ki anmemtan anbobinn burzwazi, limem, ki per divan lamonte enn volonte anti-kapitalist, e dominn lorganizasyon konservater de-drwat lor lekel zot pran kontrol e ki zot dirize ver detrwir “lennmi andan” ek “lennmi deor”; e lerala zot oblize al ver aneantir zot prop labaz, mem zot prop pei, e alafin, dan ka Hitler, sa al fini dan enn turbiyon ki detrir Lerop preske net.

Trump, nu trov li tulezur. Me Hitler ti kumans so aseminman ver puvwar 100 an desela. Alor, mo lintansyon zordi ti pu atir latansyon lor enn bukrivyu ki dekrir lamonte Hitler. Pu ekrir enn rivyu lor enn bukrivyu, li enn drol demars, dan li-mem. Liv la ek so bukrivyu la dat depi 1999, e mo ti pu donn zis so linck.

Me, mo finn sanz lide.

Amezir mo pe re-lir sedev ki sa bukrivyu Christopher Hitchens ete, e mo pe realiz liv ki pe rivyu li osi, li enn sedev. Li par istoryin Ian Kershaw, e apel *Hitler 1889-1936: Hubris*. Ena osi enn seri TV ki li finn fer ansam avek Lawrence Rees lor samem size la. Seri la apel *The Nazis: A Warning from History*, setadir *Bann Nazi: Enn Avertisman depi Listwar*. Sey rod li. Kan mo finn get seri la, mo finn rapel itilite bukrivyu la. Li finn tradir par enn grup 7 kamarad LALIT. Pu orizinal Angle, zis tip “Christopher Hitchens Vanity Fair Hitler” e u pu gayn li.

“Sey Mazinn Hitler”

Avan Adolf Hitler sezi puvwar, personn pa ti kapav konpran degre “lemal” so reyn. E depi so swisid, personn pankor explike kimanyer enn tel farfeli san talan ti kapav devir Lerop dan enn bin disan. Dan enn nuvo liv, *Hitler 1889–1936: Hubris*, Ian Kershaw donn enn-de eleman pu ede reponn sa pezel la.

“Lom enn sedev sa!” Hamlet, Prins Danmark, dir. “*So rezonnan, enn nobles! So kapasite, li infini! Ala form li ena, so muvman presi la, so kadans admirab la! Parey anz dan so aksyon! Parey bondye dan so manyer konpran! Pli gran bote lemond! Pli parfe parmi tu kreatir!*” Kozebyin bon, komdi Ron Rosenbaum avek telman intelizans dan so liv fek sorti apel *Explaining Hitler (Explikasyon lor Hitler)*, abe kotsa tu bann Jeffrey Dahmers dan lemond la sorti, alor? [Jeffrey Dahmers enn mertriye an-seri.] Ena fwa teoloziy inpe trakase par sa kontradiksyon la, apel sa “Problem lemal”. Suvan, dan langaz tulezur, nu apel sa “Problem Hitler”. “So figir dan so bann premye lane,” gran ekrivin Arthur Koestler ekrir an 1942, li “enn pudinn san form, avek enn

espes pwin nwar orizontal, me avek letan kumans gayn siyn-devi amezir take lalimyer so obsesyon kumans alime-teyn alime-teyn deryer so de lizye.” E lerala, tu sa lamas dimunn telman *parfe parmi tu kreatir* la, tusa dimunn avek sa kapasite larezon, *manyer konpran* ki “l’homme” ena, tu sa dimunn *parey bondye swa parey anz dan so aksyon*, finn kuma enn sel-om ploy zot zenu, zet zot mem anba par milyon, debal gran-gran lapriyer adorasyon divan li. E sa, dan pei ki finn prodir enn Beethoven, enn Goethe, e pu re-sit Koestler enn kut, “so laparans kuma enn fuka ridikil avek sa pwin nwar anba so nene, enn nene ki turne lao, ek sa dezyem pwin nwar reprezant so seve, kole lor so fron aster, li finn resanble lorer grotesk enn mask-totem ki mete dan dans rityel otur sakrifis imin.” Enn mari *sedev*, tu sa “lom” a-zenu divan la – naryin a-dir.

Mo atase ar enn epizod an partikilye dan paz plot-plot Hitler so otobiografi *Mein Kampf*. Antan ki enn zenn perdan fristre ki pe trenn-trene dan lanpir Ostro-Ongrwa, Adolf Hitler ti oblize al rod travay lor enn sayt konstriksiyon. Li ti panse sa kalite travay la tro inferyer pu li; li ti amerde kan so bann matlo dir li zwenn sindika. Konversasyon ler manze ti ancor plis repiyann pu Hitler: “Ena zom ti al tavern, bwar,” letan “mwa mo ti bizin bwar mo butey dile, manz mo dipin, enn kote”. E kan zot tu koz politik, li tann zot pe rezet tu: “lanasyon”, so bann matlo rezete kom enn invansyon klas “kapitalist” - ala ti pe tann sa mo-la suvan la, li ekrir! “Pei” la rezete kom linstriman *burzwazi* pu explwat travayer; “lalwa”, dapre so bann matlo, li pa plis ki mwayin pu reprim proletarya; “lekol”, li ekrir, zot rezete kumsi enn mwayin pu antrenn esklav kurbe osi byin ki antrenn sef servi fwet; “larelizyon”,

so bann matlo rezete osi, kuma enn mwayin pu dop dimunn pu kapav explwat zot pli fasilman; “moralite”, sa osi zot rezete, dapre Hitler, kuma enn siyn pasyans muton. Koze, Hitler dir, kumsa alemem. Hitler ankoler. Pa ti res nanye ki so bann matlo pa ti rod abese, trenn dan labu, kuver ar malang.

Se samem, zenn Hitler ekrir dan so liv, ki ti fer li etidye “liv apre liv, panfle apre panfle” e pu kumans lager kont so bann koleg travayer – e anfaver so ras, anfaver so nasyon, anfaver ladesans. “Mo’nn diskidiskit ar zot ziska enn zur zot finn servi sel metod ki donn laviktwar lor larezon: laterer ek lafors. De-trwa lider parmi finn donn mwa leswa: swa mwa, Hitler, mo kit travay la anplas uswa zot pu zet mwa depi lor safodaz.” Li finn desid pu plito glise, ale. Lerla plitar dan lavi, ep! Li al remark labarb ek kaftan zom kominote Zwif dan Vyenn, li al dekuver sa dezyem pikan, apre travayer, ki pu amerd li a-vi. (Pa kapav pa admir, osi, so degu, sa lepok boner la, fas-a “laterer ek lafors”. Mondye!)

Sa pasaz otobiografi Hitler la tultan fer mwa mazine. Mo pans, premyerman, travayer konstriksiyon kare-kare dan Vyenn ki, par malsans, finn bizin al tap ar sa regar bizar Adolf Hitler sakfwa ler manze vini. (Sosyal demokrasi Otrisyin pa ti batir lor metod intimidasyon, alor nu kapav mazine ki pasyans sa bann travayer la finn bizin ariv aterm ar Hitler, kan zot finn finalman dir li bez sime ale, swa zet so lekor depi lor safodaz enn fwa.) E mo pans, dezyeman, kimanyer ariv 1914, travayer kuma sa grup la plis par milyon kuma zot, anbrigade dan lager par zot Anperer, e zot al dekuver, parmi lezot solda lor fron, Kaporal Adolf Hitler, sa farser ki ti gran antuzyast anfaver lager. E kan tusala finn finalman fini dan enn kosmar sanglan pu sivilizasyon an-antye, kan sa tigit sirvivan ki reste return lakaz, ki zot al truve? Sa-mem Adolf Hitler ki sannkutla pe reklam vanzans pu sa lager li

Desin Grotz, Ant militer

mem finn rode! (Antretan, li ti’nn anpwazone, ilevre, par zarm gaz simik ki, mo pa krwar finn telman ankuraz bon kote so personalite.) Lerla finn gayn anexasyon Lotris, kreasyon nuvo Reich sanse milener, e apre selman 12 mizerab banane, pa ti ena enn brik ki tini enn lor lot depi enn kote Lalmayn ek Lotris ziska lot kote. Pa tigit santye ti bizin uver pu travayer konstriksiyon apre sa! Mo dimann mwa sipa enn travayer parmi tu sa travayer la, si li finn sirviv lager la, pa finn res mazine, res reflesi, ki ena sa lyan la, e sipa ena fwa li finn mazinn sa lokazyon rate ki zot ti ena pu reyelman balans sa feneyan la depi lor safodaz lao ziska lor brik anpile anba?

Hitler ti lennmi seki “politikman korek” dan enn sans, me ti osi so alye, dan enn lot. Rapel sa butey dile li ti pe bwar-bwar kan lezot pe bwar larak? (Sa mustas orib li ti kiltive ti an-parti pu evit brak latansyon lor so lagel ar so ledan ek zansiv puri.) Dan mem fason, li pa ti kapav siport sigaret, li ti enn vezetaryin fanatik, e li pa ti siport lemwin jok sexyel dan so prezans. Tu so maladi imaziner persistan ek tu so kilt otur lasante, ti truv enn form ekspresyon dan so listeri kont “mikrob” ek so laenn kont “verminn”, e ti anpire, vinn pli maladif avek letan. Parey kuma tu sa gunnda otur de li, li ti ena respe morbid pu larelizyon ek lafami.

Eski li sa insilt a integrite imin, sa insilt a lintelizans imin – sa laont ki nu ankor bizin bes latet kan nu mazinn byin ki sa Hitler la anfet ti ete – ki anparti explik ki nu kontinye fasine par *der Führer*? Sa lide ki, dan lezot sirkonstans, Hitler ti kapav fini

par res zis enn laryaz, enn kuyon amerdan ordiner? Sa Hitler la, so lopinyon telman siperfisyel, telman ranpli ar tu kalite prezize stupid, sa lom telman kurbe divan puvwar, e sa proz busufler ridikil ki li ekrir dan *Mein Kampf* ti reysi vinn otan pwisan? (Kan mitinnri ek rebelyon deklanse dan Munich apre Premye Ger Mondyal, Hitler pa ti ule krwar. Li finn kareman gele, li dir. Li finn plor gro-gro larm, pleyne an-ekri ki “mo ti panse lwayote pu Lasanble Wittelsbach ti pli for ki volonte de-trwa Zwif.”) Purtan tantativ pu expoz so absirdite par karikatir ubyin par rikane, sa, pa kone kimanyer, li pa ti pe marse. Charlie Chaplin so satir *The Great Dictator*; ti dan buku fason enn sedev, e Bertolt Brecht so pyes teat 1941 *The Resistible Rise of Arturo Ui* ti enn tantativ teknik pu degonfle Hitler par expoz li kuma enn ti-eskro ordiner, enn ti-mayon dan rulman enn mafya, pa ti reysi kal li. P. G. Wodehouse ti demar enn so zistwar Mulliner pibliye an 1937 avek enn deba anime dan enn tavern lor “la sityasyon dan Lalmayn”. Pena bare, enn kliyan eklere dir, Hitler pu bizin deside enn fwa pu tu, “Li pu bizin les li puse, swa raz li!” Me si sa kalite sikane sibversif ubyin sa kalite rikane ti kapav fer travay demolisyon, nu pa ti pu ena “problem lemal” uswa “dilem Hitler”.

Seki plis fer dimal, seki kontinye bulvers nu, se ki nu pa finn resi trenn sa bandi-kriminel la divan okenn lakur. Ofisye Britanik, Airey Neave, enn ex-prizonye Gestapo limem, enn parmi avoka militer dan Prosekisyon Nazi dan Nuremberg, kan li al depi enn selil a lot, vizit sa bann Nazi la, li panse: “Eski

sa-mem ki finn teroriz nu pu otan banane? Sa band voryin grotesk, sa band plenyar, rikaner, fuyer nene kompilsif? Hitler so Minis Zafer Etranzer, Joachim von Ribbentrop, ti remet li, lame tranble, enn lalist dimunn ki pu fer “rekomandasyon” pu li, bann espes temwin moralite, “sirtu manb aristokrasi Britanik”. Hitler so kontab, Walther Funk, kan byin gete, li nek enn “ipokondriyak depresif”. Robert Ley, limem sef organizater sistem esklavaz travo-forse, ti enn “grosye personaz ki have.” Julius Streicher, purvwayer, prinsipal instigater kanpayn pornografik anti-Zwif provokater, ti pe pirez enn dezyem santans dan prizon Nuremberg. Li ti deza pe pirez enn penn kuma enn omosexyel predator, sadik, e ti resanble, kuma Rebecca West propoz Neave “enn sa zar bolom visye ki fer malelve dan zardin piblik.” Malgre tusala, zame pa finn kapav redwir Hitler a sa dimansyon “imin” kot kapav expoz li pu seki li ti ete; zame li pa finn ena pu pran enn avoka pu sey tir li dan zafer. Li ti selman fer sanblan kontan Wagner – so film favori ti versyon Disney *Blansnez ek Set Nin*, so aktris prefere ti Shirley Temple, e stil lamizik li ti prefere ti operet kitsh grosye – me li organiz lafin so reyn, ala *Götterdämmerung*. An konsekans, ena sa fantezi persistan pu re-viv li, fer li koze.

Li inportan pu rapel ki, avan lager, ti ena buku dimunn, ti kapav truv Hitler kuma enn alye avek lekel kapav travay. Parmi ti ena Winston Churchill. Dan enn lartik extre depi so liv *Great Contemporaries*, ala seki Churchill ena pu dir:

“Li pa posib pu fer enn zizman ekitab lor enn personaz piblik ki finn akerir enn dimansyon imans kuma Adolf Hitler tanki nu pena divan nu totalite so aksyon pandan so lavi. Mem si okenn aksyon politik ki pu vinn apre pa kapav vinn zistifye ditor so maldonn, listwar ranpli avek lexanp diferan personaz ki finn pran puvwar gras-a tu kalite metod barbar, makab, mem orib, me malgre

sa, kan get zot lavi an-antye, zot konsidere kuma gran personaz ki zot lavi finn anrisi listwar limanite. Hitler pu petet kumsa.”

Mo’nn tultan panse pu Churchill ekrir sa de-zan apre ki Hitler fini deza pran puvwar, li devwal enn sertenn degre konplezans. Ale, Churchill kapav inn inpe tike lor move tretman inflize kont kominote Zwif dan Lalmayn, lor vites Lalmayn pe re-arme, me kan li lir so liv, li pa ti kapav anpes li admir (kuma, dayer li ti deza fer pu Mussolini) Hitler so *Kampf*: “Pa kapav lir listwar sa lalit Hitler la san admirasyon pu so kuraz, so perseverans ek sa lafors vital ki permet li chalennj, defye, konsilye ubyin sirmont tu lotorite, tu rezistans ki bar so larut.”

Mo osi konsey u lir seki zurnalist Amerikin, H .L. Mencken, ekrir dan so bukriyvu lor *Mein Kampf* a-lepok, ki ti pibliye dan *The American Mercury* Desam 1933. Malgre ki so vye kamarad ek peblisher Alfred A. Knopf ek ankor lezot dimunn ti byin bulverse, Mencken ti santi so travay sete pu explik kimanyer sa *Führer* la pe al ver fer kiksoz debon. Li pa zis dekrir kuma “ase rezonab” sa lide ki “Lalmayn so premye gro travay se pu anexe Lotris e alor konsolid lepep “zermanik” (Gran Lalmayn),” Mencken al ziska dir ki anti-Semitism li pli plizumwin previzib. (“Dezavantaz enn Zwif seki li tultan paret enn etranze pu dimunn ordiner,” li dir.) Mem si li sey amorti ku par konpar Hitler ar fondamentalist Demokrat William Jennings Bryan – enn kritik byin sever dan liniver Mencken – li

Desin Escher

usi truve ki ena enn menas Zwif-Bolshevik ki bizin konbat: “Sa Räterepublik [enn form konsey sovyet] vyolan dan Munich – ki tu dimunn finn bliye partu dan lemond apar dan Lalmayn ki ankor byin rapel li – ti met dibut e dirize par enn Zwif, e ti ena lezot Zwif dan lidership konsey parti Kominist, ki pe uvertman prekoniz repet sa piyaz ek tiri dan pei antye.”

Munich, Munich, Munich, tuzur Munich.

Laba mem an 1919, selman 80 banane desela [lartik ti ekrir 1999] ki ti veritab, prinsipal katalist ki deklans tu. Apretu, eski se pa Hitler ki ti relev Lalmayn depi sa evennman terib la, kan, kuma Winston Churchill dir, “fyerte ek determinasyon Ras Pris (*Prussian race*) finn kolaps dan kapitilasyon, finn sede divan revolisyon, deryer zot prop fron-deger”? Dan so nuvo liv, *Hitler 1889–1936: Hubris*, Professor Ian Kershaw finn sezi sa moman exak dan enn pasaz ki nu finn site avan depi Hitler so biografi *Mein Kampf*, e osi sa de felisitasyon Churchill ek Mencken a Hitler. Si nu zenere, nu kapav dir ki zot felisitasyon ti non-intansiyone.

Eski u rapel sa morso dan film *The Silence of the Lambs* kan dekuver enn seni-krizalid enn lay dan lagorz enn fam mitile, e kan extrer li pu avoy analize? Lekip antomolojist, exper dan etidye insek, depi Institi Smithsonian pa tarde pu etabli ki prezans sa insek sinist ti rezilta enn akt kalkile e ki finn planifye avek buku presizyon. “Kikenn,” misye avek enn pins dir, “inn nuri sa bebet la. Donn li dimyel e fey bred martin. Gard li dan bon tanperatir. Kikenn ti ena lamur pu li.” Sa kankrela Hitler, li ti nek enn vagabon, enn perdan ek enn fantezist, me so personaz finn fabrike, sa se sir, e dan moman sikolojik ideal, kikenn finn fons sa Hitler la dan lagorz lepep Alman.

Hitler so de pli gran lennmi vinn zwenn ansam dan Munich lafin

1918 ek dan 1919.

Räterepublik dan Munich, u “repiblik konsey eli,” ti enn rezim radikal e inprovize ki finn efektivman destitye monarsi dan Lalmayn, e finn denons lager. (So lider, Kurt Eisner, zurnalst kominote Zwif e degos, publiye dokiman sekre ki expoz kimanyer Kaiser finn akil Lotris pu vinn avek enn ultimatum fezer apre insidan Sarajevo an 1914.)

Kel orer, pu Hitler ek so bann bayer de-fon, ki enn Zwif ansam avek mekanisyin ek intelektuel long-long seve, pe reyne dan Bavaria! E zot pe oze expoz

kilpabilite Lalmayn Inperyal pu lager! Mencken ena rezon pu dir ki ti ena piyaz ek barbari, me laverite se tiri la kumanse kan enn ofisyse fanatik extrem-drwat اساسinn Eisner, e swit a sa ki ti gayn tusa tiri la, kontinye ziska par santenn Zwif ek “lezot sisepe” ti اساسine par enn band gunnda ki presed simiz-maron milis Nazi ki Hitler ti met dibut e sanse retabliir “lord”. Se dan sa konfrontasyon sanglan, dapre nuvo dokiman ki Profeser Kershaw finn resi detere, ki Hitler gayn so vre “parin”, so vre bayer de-fon ki pu nuri li. Enn kabal ti met dibut par enn grup ofisyse

larme ki ti nasyonalist extremist e konservater, e se zot ki ti anlway Hitler kuma espyon, donn li inpe kas pu li rule, e remark so talan pu demagozi. Lider sa kabal la, Kapitenn Karl Mayr, apepre enn an apre dan enn let a enn so koleg avek mem lide fasist kuma limem me pa dan larme, ala ki li dir: “Mo finn met dibut enn lekip zenes kapab. Par exanp, ena enn nome Misye Hitler, limem lider sa grup la, enn orater popiler or-per”.

Swit onn-layn: www.lalitmauritius.org,
“Sey Mazinn Hitler”

Tradir: BK, RL, AA, SR, RR, JY, LC.

Kimanyer pu kapav integre enn nuvo analiz politik depi enn dokimanter

Adolf Hitler so lobzektif persistan ti vanzans, vanzans kont bann ki ti organiz sulevman fware dan Munich, li blam zot kuma seki responsab pu fer Lalmayn perdi lager ek kapitile. Li dir sulevman la ti travay “Kominist ek Zwif”, enn “kut pwanar dan ledoo” kont Kaiser (u Lerwa) ek Lepeyi. Sa ti res Hitler so leitmotif: vanzans pu sa ek pu imilyasyon adisyonel dan Trete Versay enn banane plitar. Lerla, li kree sa lide enn gran lanpir Alman ubyin Reich pu zame ankor ena enn sulevman sosyalist kuma ti ena dan Munich ek pu ki Lalmayn zame pena pu kapitile ankor. Li, teknikman, reysi fer sa. Li ti les Lalmayn aneanti dan WW II [Dezyem Ger Mondyal] avan li komet swisid par tir enn bal dan so latet kan larme Sovyetik ti literalman divan so bunker kot li ti pe kasyet. Pa ti ena pu depoz zarm parski Hitler ti amenn Lalmayn ver aneantisman total. Ni ti pu kapav ena kit revolisyon nonpli kuma ti ena dan Larisi apre WW I [Premye Ger Mondyal]. Lerla Lamerik pu kapav rantre ek inpoz so lokipasyon militer ek lokipasyon ekonomik lor lamwatye Lalmayn ek permet Linyon Sovyetik gard parti teritwar kot li ti arive dan lager, dan lot lamwatye

Lalmayn. Mem finalman pu ena reinifikasyon, Lalmayn ena pu sibir prezans larme lokipasyon 35,000 militer Amerikin. Sandut, ena ankor buku pu demaye dan tusala, avek lamonte lextrem drwat dan Lalmayn zordi. Enn lot seri pu neseseer pu tret sa laspe la.

Tutfason, Adolf Hitler, amezir li monte ziska li vinn Lider bann Nazi, ti konsidere par laplipar Alman alepok kuma buku Amerikin konsider Trump zordi: setadir enn inbesil telman ridikil ki li pa pu pran lontan avan ranplas li. Kapav dir mem zafer lor Boris Johnson, Bolsonaro ek Duterte kan zot ariv opuvwar. Mo finn usi aprann atraver sa seri la kiksoz ki mo pa ti realize avan: lanpler pagay dan lidershipe Nazi su Adolf Hitler. Lor sa pwin la usi, ena buku resanblans avek Trump.

Avan sa film la, mo ti pa ti realiz sa sirtu avek sinkronizasyon parad Nazi dan zot liniform fantezi ek zot salyut mekanik ek zot *Heil Hitler*. Anfet, Hitler ti lev tar tulezur, parfwa li ariv leve avan dezene. Lerla apre dine li get de fim lonmetraz santimantal Alman u film kot glorifye reyn kolonyal Britanik dan Lenn. Ant-lede, li elabor plan vag lor enn fitir lanpir Alman, sato disab. Pena naryin

ordone ladan. Zis reflet pares ek lamar piyant bann vizyon dan-vid.

Abe ki li ti konn fer byin, e sa depi kumansman kan enn-de Patron Alman ek enn-de Sef Larme premye al “dekuver” sa azitater laful ek “anlway” li, kuma zot ti dir li, li ti konn adres li ar gran laful. Li ti enn orater. Inpe pagla, me ipnotizan, li gard laful ipnotize avek so bann fraz sinp. Kumsa, li galvaniz klas mwayenn inferyer Alman deza dezoryante depi defet dan WW I ek peyman reparasyon lager paralizan depi Trete Versay, lerla gran kriz ekonomik, e li ti kapav invant sa ansyin buk-emiser itil ankor ek ankor – “Kominis ek Zwif” ki li panse intersanzab. Apre li pran lidershipe zenes Alman depi so muvman stil-boyskawt ki finn agrandi. Li ipnotiz sa bann zenes – suvan kont volonte zot paran – avek so parol ek so liniver vizyel.

Hitler pa ti donn lord so bann adzwinn – ni dan parti ni dan larme. Zot glann seki li swete depi so diskur dan bann rali ubyin depi so bann tirad anprive. Lerla sakenn fer seki li panse pu fit. Sa bann adzwinn ti ankonfli permanan ant zot ek sakenn denigre zot kamarad e tusala vinn azut ankor pagay dan reyn Hitler. Pa ti ena okenn plan. Pa ti ena okenn program. Zis al

Kont Stati ki Glorifye Esklavaz

par seki tande, baze lor enn-de prezidis orib isi-laba: “Dimunn finn pran lavantaz lor nu”, “Nu finn plin sibir imilyasyon,” “Nu pu re-batir lekonomi ek lafors militer,” e pu tu sa fleo la zis zet blam lor “Kominist ek Zwif”. Sa ti apepre tu seki ti ena kom plan. Eski sa fer nu rapel de-trwa lezot resanblans?

Bann Nazi li vremen enn warning depi listwar kuma Karl Jaspers ti apel li. E amezir nu sorti depi lokdawn ek fer fas nuvo realite politik, nu bizin rapel sa ek aprann tu seki kapav pa zis lor lagom zanntam ek banann me usi lor politik – atraver lektir, etidye film, depi zistwar, depi lexpertyans lepase.

E antretan, ena enn nuvo seri TV fek sorti lor mem size ki pe zwe ansemoman mem: *The Plot Against America* [Sa Konplo Kont Lamerik], baze lor liv Philip Roth. Li montre lamonte fasism dan Lamerik, baze lor detay otobyografik depi lanfans Roth dan New Jersey. Li seki apel enn “ki ti pu arive si” fiksyon istorik. “Ki ti pu arive si” kan Franklin D Roosevelt (FDR) ti kandida pu Prezidansyel an 1940, olye gayn enn trwazyem manda kont biznessmenn Repiblikin, li ti perdi a sa ero reel avyater Amerikin, Charles Lindbergh, enn veritab antisemit fasist, ki dan fiksyon poz kandida ek eli kuma Prezidan. Anfet, dan realite Lindbergh ti enn fasist enn ko-manb kitsoz ki apel “America First Committee” [Komite Lamerik Dabor] (fer u rapel kiksoz?) met dibut dan Linversite Yale ansam avek dimunn kuma Henry Ford, enn lot personaz reel antisemit-fasist. Pa mank sa seri la. Alafin dernye epizod premye seri, u realize, li fini lor enn sispan, ki pu ena ankor enn lot seri.

LC

Lagazet *L'Express* 10 Zin 2020, Editorialist Nad Sivaramen dir ki manifestasyon anti-rasism dan Bristol kot finn zet enn stati ki glorifye marsan esklav ek depite Konservater, Edward Colston, e baskil li dan “larad” ti kapav *moins barbare*. Li kalifye aksyon la *vandalisme*. Li usi dir ti kapav debaras stati la par enn mwayin “plis demokratik”.

Les nu kumanse par reponn so kritik mwins extrem. Stati la, M. Sivaramen, ti erize san demokrasi. Alepok, u ti bizin enn zom pu vote, mem pu poz kandida, les dekote eriz enn stati. U ti bizin posed di-byin. U ti bizin ena 21 an. Alor, premyerman, kritik ti bizin plito viz kont sa mank demokrasi dan eriz enn stati. Esklav li ti pe aste-vande, e ti ansene, pa ti ena drwa a laparol. Zot lavwa ti bayone par lafors brital. Alor, li pa mem enn *ex-quo* dan demokrasi pu eriz ubyin desann sa zar stati la. Me, ena buku isyu pli grav dan konteni ki dan form ki pran desisyon.

Kisannla pli presizeman plis “barbare”? Kisannla pli presizeman fer plis “vandalisme”? Eski li enn marsan esklav, uswa enn ideolog anfafer sistem travay-esklav, kuma Colston? M. Sivaramen, eski se pa plito Colston ki sa “vandal” la? Kifer kritik enn grup manifestan kan zot pe desann enn stati ki glorifye enn krim kont limanite? Kifer sa swa langaz extrem “barbar” ek “vandalisme”? Kifer?

Vomye u ekut Trevor Noah ek Kimberley Jones zot reflexion lor manifestasyon dan Lamerik (*Get dan YouTube, tip Trevor Noah and George Floyd*)

(*Get YouTube, tip Kimberley Jones and George Floyd*)

Vomye u pran propozisyon Banksy: lapes vye stati depi larad, integre li dan enn nuvo kreasyon ala-glwar dimunn ki finalman resi desann li sa mwa la dan lane 2020, e eriz li dan mem plas. Lerla

personn pa perdi. U kapav rapel u listwar, oka u bliye li, fas-a tu sa “tantativ pu efas listwar”. Get sketch Banksy pu enn nuvo stati.

E kapav-et u ti kapav lir lartik LALIT pibliye lor so websayt an 2014 par kwinsidans lor presedan editorialist *L'Express*: “E ideolog pro-esklavaz D’Epinay ankor pe dominn Zardin Konpayni 179 banane depi lafin esklavaz. Ler inn arive pu transfer sa bann stati la, kapav dan enn kwin par deryer enn kit zardin, uswa dan enn kit mize.

Li irzan pu transfer sa stati mal-fame anti-abolisyonist Adrien d’Epinay enn lot plas olye li kontinye dominn Zardin Konpayni. Dan enn nuvo plas, kapav ena enn ekrito lor so rol aryer-gard kuma defanser sistem esklavaz. Kapav aplik mem tretman a tu leres relik ki glorifye kolonyalism.

Lindsey Collen
Tradir: BK

Palestinn

Guvernman Netanyahu-Gantz pe menas pu anexe enn gran but West Bank ki deza su lokipasyon ilegal par Israel.

Zot finn anons dat 1 Ziyet pu zot invazyon. Alor, bizin aksantye boykot kont Israel. Pandan konfinnman Lalit finn kontiyn so travay internasyonalist, finn sutenir kanpayn boykot (BDS) kont Israel e mintenir aksyon solidarite anfaver lepep Palestinyin.

Reprezantan U.N. ek diplomat sutenir rasanbleman Palestinyin dan Jericho

Le 22 Zin plizir milye Palestinyin ti rasanble dan Jericho dan Palestinn pu proteste kont plan Israel pu anexe enn gran parti Wes Bank apartir Ziyet. Sa manifestasyon la ti organizae par Lotorite Palestinyin.

Nickolay Mladenov, anwaye Nasyon Zini pu lape, ansam ar reprezantan diplomatik Lasinn, Larisi, Langleter, Linyon Eropein ek Zordani ti osi prezan dan rasanbleman. Ena parmi ti mem pran laparol pu sutenir revandikasyon pu kreasyon enn Leta Palestinyin e finn opoz plan anexasyon Israel.

Anexasyon teritwar su lokipasyon dan Wes Bank li ilegal dapre lalwa internasyonal e li reprezant enn vyolasyon plizir rezolysyon Konsey Sekirite Nasyon Zini, ki finn dimann Israel retir li depi tu teritwar Palestinn ki su so lokipasyon militer. Si guvernman Netanyahu-Gantz al delavan ar zot plan anexasyon lepep Palestinyin pu perdi ankor 30% teritwar Wes Bank. Fode pa sa arive!

Lakur Drwa Imin Lerop donn rezon grup aktivist BDS dan Lafrans

Lakur Drwa Imin Eropein finn ranvers enn desizyon enn lakur an Frans ki ti kondann 11 manb grup Collectif Palestine 68, ki fer kanpayn boykot (BDS) kont prodwi Israel. Dan zot ruling sa Lakur Drwa Imin la finn truve ki pena motif sifizan, ni ase pertinan pu zot kondanasyon. Lakur Eropein Drwa Imin finn statye ki finn ena vyolasyon liberte laparol ek liberte dexpresyon sa 11 aktivist. E li finn ordonn guvernman Franse pu akord tule 11 aktivis enn konpansasyon e pu pey fre lakur. Sa 11 aktivis la ti arete an 2009 dan mem moman kan larme Isarel ti pe invahir Gaza. Zot ti pe partaz enn trak divan enn sipermarse dan lavil Illzach, dan les Lafrans, dan lekel ti pe inform bann kliyan lor prodwi sorti Israel e fer lapel pu zot boykot sa bann prodwi la.

Petisyon kont proze Metro Zerizalem

Militan Lalit finn partisip dan kanpayn petisyon BDS pu dimann CAF, enn konpayni Espanyol pu aret so proze konstriksyon metro leze dan Zerizalem,

Sa metro la pu fasilite plan guvernman Netanyahu-Gantz pu Israel anekse ankor plis teritwar Palestinyin. Zordi, avek Trump opuvwar dan USA, Israel pe zwir enn inpinite plis ki avan. Alor, li inportan ki partu dan lemond azir pu met enn kal.

Petisyon kont HSBC

Militan Lalit finn siyn petisyon muvman BDS ti sirkile adrese HSBC pu dimann li dezinvesti tutswit dan konpayni Israelyin ki pe vyol lalwa internasyonal. HSBC finans konpayni Israelyin ki furni zarm ek masinnri ki larme Israel servi kont Palestinyin. HSBC ena £ 100 milyon aksyon dan konpayni Caterpillar ki furni Israel buldozer blinde ki servi pu demoli lakaz, lizinn e later agrikol Palestinyin.

LALIT dan "Rali internasyonal onnlaynn" pu mark 72 an rezistans eroik lepep Palestinyin

Pu mark Zurne Nakba, kan Palestinyin ti bizin fwir zot later an 1948, fas-a kanpayn terer Zionist, enn milye dimunn depi diferan pei ti partisip dan enn rali onn-layn le15 Zin. Li ti enn gran premyer. Depi Moris, 2 manb LALIT, Ragini Kistnasamy ek Alain Ah Vee, ansam ek aktivis Imran Dhannoo ti partisip dan sa rali la.

Plis ki 23,000 internet finn swiv sa rali la an-direk lor rezo sosyal atraver program Zoom.

Sa evennman internasyonal ti organize par enn regroupman 4 lorganizasyon: Palestinian Solidarity Campaign (PSC-UK), Muvman Boykot-Dezinvestisman-Sanksyon (BDS), Jewish Voices for Peace (JVC) ek South African BDS Coalition.

Parmi orater ki finn pran laparol pandan rali la ti ena Ben Jalim (PSC), Yara Hawari, Diana Buttu, Ghada Karmi, Ken Loach (sineas), Zwelivelile Mandela (ti zanfana Nelson Mandela), Stephanie Fox (JVP), Omar Barghouti (ko-fondater muvman BDS).

Rali la ti antrekupe ar plizir performans artistik pwisan, emuvan osi, depi grup hip-hop Palestinyin DAM, artist laparol Remi Kanazi, mizisyen Adnan Joubran, poet Allan Kolski ek santer Roger Waters (ki ti dan grup Pink Floyd).

Diana Buttu, enn ansyin port-parol OLP, ti lir enn text ki rakont listwar exil forse so papa depi later Palestinn. Li dir, "Zordi dan lanplasman kot nu lakaz ti ete ena enn park ek enn lizinn L'Oreal. Mo rev sa zur kan mo ti zanfana pu return nu lakaz." Ken Loach ti dir, "Nu bizin persiste rakont seki'nn arive an 1948 ... e zordi nu pe rann omaz landirans Palestinyin."

Omar Barghouti ti dir: "Kan refizye Palestinyin finn bizin sove pandan Nakba, zot ti amenn ar zot lakle zot lakaz, ki finn vinn enn sinbol zot trazedi e anmemtan enn rapel ki enn zur nu pu returne. Sa lane la Zurne Nakba pe derule pandan enn pandemi, e li rapel nu ki lazistis li indivizib. Lakle lazistis se pu met dimunn avan profi e reaziste bann priorite pu investi dan lasante, dan ledikasyon, proteksyon lanvironnman, travay diyen ek dan vre sekirite imin. Nu dibut ini kont tu form rasism ek opresyon."